

Huoltajien ja henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyöstä korona-aikana Riihimäen varhaiskasvatustoiminnassa

Marianne Kuikka

Laurea-ammattikorkeakoulu

Huoltajien ja henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyöstä korona-aikana Riihimäen varhaiskasvatustoiminnassa

Marianne Kuikka
Sosionomi
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2021

Marianne Kuikka

**Huoltajien ja henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyöstä korona-aikana Riihimäen
varhaiskasvatustoiminnassa**

Vuosi 2021 Sivumäärä 76

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyön toteutumisesta korona-aikana Riihimäen kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen piiristä. Tutkielma toteutettiin määrällisenä yhteistyössä kolmen riihimäkeläisen varhaiskasvatusyksikön kanssa. Aineisto kerättiin varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja huoltajille suunnatuilla verkkokyselylomakkeilla kesäkuussa 2021. Tarkoituksena oli selvittää korona-ajan poikkeusjärjestelyiden vaikutuksia kasvatusyhteistyön toteutumiseen sekä sitä, oliko kasvatusyhteistyön toteuttamisessa koettu haasteita tuona aikana. Teoreettisena viitekehystenä toimii Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria.

Tuloksien perusteella voidaan päätellä, että kokemukset kasvatusyhteistyön toteutumisesta korona-aikana olivat kaikkien vastaajien keskuudessa olleet pääosin positiivisia. Yhteydenpito koettiin sujuvaksi ja toteutuvan kasvatusyhteistyötä rakentavin periaattein. Lasten henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden nähtiin toteutuneen. Aineiston perusteella kaikkien vastaajien kokemus oli, että korona-ajan poikkeusjärjestelyiden haasteet näyttäytyivät suurelta osin päivittäisissä kohtaamisissa, tiedonvälityksessä kodin ja päiväkodin välillä, sekä huoltajien keskinäisen yhteistyön näkökulmasta.

Tuloksien perusteella voidaan päätellä, että kasvatusyhteistyön toteutumisen kannalta mielekästä olisi lähteä tutkimaan huoltajien antamia merkityksiä kasvatusyhteistyölle sekä selvittää merkityksellisiä ja tarkoituksenmukaisia kasvatusyhteistyön keinoja. Tutkimuksessa tärkeää olisi ottaa huomioon mahdolliset yhteiskuntatasolla vaikuttavat muutokset, kuten tieto- ja viestintäteknologian kehittyminen, digitalisaatio sekä muista globaaleista ilmiöistä johtuvat muutokset. Kasvatusyhteistyön tutkimista voisi pitää myös asiakaspalautteen kannalta merkittävänä tekijänä, jota hyödynnettäisiin asiakaspalautekyselyn laatimisessa.

Asiasanat: kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatus, ekologinen systeemiteoria, koronapandemia

Marianne Kuikka

Guardians and early childhood education professionals' experiences on early childhood educational partnership in Riihimäki during corona pandemic

Year

2021

Pages

76

The intention of this thesis was to find out about guardians and early childhood education and care professionals' experiences about educational partnering in Riihimäki city during the coronavirus pandemic. Quantitative and qualitative methods were applied in the thesis, and it was made in partnership with three municipal day-care centres in Riihimäki city region. Data was gathered through two web-based surveys that were directed to guardians and ECEC professionals during June 2021. The intention was to gather experiences about how educational partnering worked through and during the coronavirus pandemic and whether there occurred any challenges regarding educational partnering during that time. Theoretical framework consists of Bronfenbrenner's ecological system theory.

The results indicate that experiences about educational partnering during the coronavirus pandemic were considered mainly positive amongst all the respondents. Communication was thought to be fluent, and partnerships were thought to be carried out by the building principles of educational partnering. Objectives in enrolment during children's personal early childhood education and care plans were seen to be accomplished. According to the results, the difficulties during the coronavirus pandemic were seen in daily interactions, informational communication between home and ECEC professionals, and in guardians' reciprocal cooperation.

Based on the results, it can be concluded that it would be essential to study guardians' given meanings about ECEC partnerships and find out meaningful and purposeful means to carry out ECEC partnerships. It would be important to take in account possible societal and global phenomena in this kind of research, such as information and communication technological developments, digitalization, and other relevant global changes. Educational partnering can also be considered as an important feedback channel and research results about educational partnering could be used in making a feedback poll.

Keywords: educational partnering, early childhood education and care, ecological system theory, coronavirus pandemic

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Ekologinen systeemiteoria kasvatusyhteistyön viitekehyksenä	9
2.1	Mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemit.....	9
2.2	Mesosysteemi kasvatusyhteistyön ympäristönä	10
3	Kodin ja varhaiskasvatuksen jaettu kasvatus tehtävä - kasvatusyhteistyön määrittelyä ..	11
3.1	Kasvatuskumppanuudesta kasvatusyhteistyöhön	12
3.2	Kasvatusyhteistyön periaatteet	15
3.3	Kasvatusyhteistyön rakentuminen	16
3.4	Riihimäen varhaiskasvatussuunnitelma kasvatusyhteistyön näkökulmasta.....	18
4	Korona ja varhaiskasvatus.....	19
4.1	Koronapandemian vaikutukset yhteiskuntaan Suomessa	19
4.2	Varhaiskasvatuksen järjestäminen koronapandemian aikana.....	21
5	Opinnäytetyön toteutus	22
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	22
5.2	Tutkimusmenetelmä	23
5.3	Opinnäytetyön prosessi ja tutkimuslupa	24
5.4	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	24
5.5	Aineiston käsittely ja analysointi	25
6	Tulokset	26
6.1	Kasvatusyhteistyön toimivuus poikkeusolosuhteissa	28
6.2	Koronapandemian aikana havaittuja haasteita kasvatusyhteistyössä.....	39
6.3	Kasvatusyhteistyöstä esiin nousseita huomiota	45
7	Johtopäätökset	48
7.1	Vuorovaikutuksen ja kommunikaation rakentuminen	49
7.2	Poikkeusajan haasteet näkyvät kohtaamisessa ja tiedonsiirrossa.....	50
7.3	Huoltajien keskinäinen yhteistyö	51
7.4	Huoltajien mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen	51
8	Pohdinta	52
8.1	Opinnäytetyön prosessin pohdintaa	52
8.2	Tavoitteiden arviointi	54
8.3	Hyödynnettävyys yhteistyökumppanille.....	56
8.4	Kasvatusyhteistyön sukupuolittuneisuus	57
8.5	Kasvatusyhteistyön merkityksestä	58
8.6	Varhaiskasvatus osana lastensuojelua - kynnys kasvatusyhteistyön toteuttamiseksi?	59
	Kuviot	65

Liitteet	66
----------------	----

1 Johdanto

Vuoden 2020 maaliskuussa virallisesti alkanut koronapandemia on vaikuttanut maailmanlaajuisesti ihmisten elämään ja arkeen, niin työskentelyyn kuin vapaa-aikaan. Pandemian pahenemisen ja lähikontaktissa tarttuvan koronavirustaudin leviämisen ehkäisemiseksi tehdyt toimenpiteet ovat johtaneet lukuisissa maissa siihen, että yhteiskunnat ovat pysähtyneet tietyiltä osin lähes kokonaan. Lähikontaktien vähentämiseksi etätyöskentelystä on tullut uusi normaali niiltä osin, kun sitä on ollut mahdollista toteuttaa. Yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta tärkeiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen on työn ihmisläheisen luonteen vuoksi kokenut haasteita, sillä lähikontakteja on pyritty välttämään ja työtä on siirretty etänä tehtäväksi siinä määrin, kun se on ollut mahdollista. Myös sivistyspalveluiden, eli esimerkiksi koulujen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen, toimintaa on koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi jouduttu järjestämään uusin tavoin sekä huomioiden kulloinkin voimassa olevat valtakunnalliset ja alueelliset ohjeistukset koronapandemian estämiseksi.

Koronapandemia ja sen mukanaan tuoma poikkeustila on luonut uudenlaisia haasteita varhaiskasvatuksen toteuttamiseen, erityisesti varhaiskasvatuksen ja kotien kasvatusyhteistyöhön. Minkälaisin keinoin kasvatusyhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä on toteutettu poikkeusaikoina? Minkälaisia haasteita kasvatusyhteistyölle lähikontaktien minimointi on aiheuttanut? Onko kasvatusyhteistyö koettu helpommaksi tai haastavammaksi poikkeusaikana? Henkilökohtainen mielenkiinto varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa kasvatusyhteistyötä kohtaan ohjasi vahvasti opinnäytetyön aiheen valintaa ja vallitseva maailmantilanne koronapandemian suhteen loi oman mielenkiintoisen näkökulmansa aiheeseen. Kasvatusyhteistyö on lapsikeskeisyyden ja lapsilähtöisyyden lisäksi merkittävässä asemassa valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa, ja sitä voidaan pitää edellytyksenä varhaiskasvatuksen toteutumiselle, sillä se yhdistää lapsen kaksi erilaista kasvuympäristöä. Kasvatusyhteistyön teoreettisena viitekehyksenä tässä opinnäytetyössä toimiikin varhaiskasvatuksen lisäksi Urie Bronfenbrennerin (1979) ekologinen systeemiteoria ja sen sisällä erityisesti mikrosysteemin sekä mesosysteemin systeemiset ympäristöt. Bronfenbrennerin systeemiteorian lisäksi kasvatusyhteistyön muodostumista ollaan teoreettisessa viitekehyksessä käsitelty yhteistyön rakentumisen kautta Kaskelaa ja Kekkosta (2007) mukailien.

Tällä opinnäytetyöllä lähdettiin tutkimaan Riihimäen kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen ja kodin kasvatusyhteistyötä korona-ajan poikkeusoloissa. Tarkoituksena oli selvittää, miten kasvatusyhteistyö poikkeusolojen järjestelyissä on toteutunut, sekä sitä, minkälaisia haasteita ja mahdollisuuksia kasvatusyhteistyössä on havaittu. Koska kasvatusyhteistyö muodostuu kodin ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteistyönä, tuodaan opinnäytetyössä esiin niin henkilöstön

kuin huoltajien kokemuksia kasvatusyhteistyöstä. Opinnäytetyö toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena yhteistyössä Riihimäen kaupungin kanssa, jonka kunnallisista varhaiskasvatyksyksistä kolme yksikköä osallistui kyselyyn ja siten opinnäytetyöhön.

Tutkielma toteutettiin kvantitatiivisin menetelmin sähköisenä lomaketutkimuksena, jossa käytettiin puolistrukturoitua kyselylomaketta. Aineisto kerättiin kesäkuun 2021 aikana sekä huoltajilta että henkilöstöltä. Tulokset on esitelty kyselylomaketta seuraten ja ilmoittaen vastaukset absoluuttisina lukuina ja avoimien kysymysten vastaukset on esitetty laadullisen sisällönanalyysin avulla. Tulokseksi saatiin Riihimäen kaupungin alueen huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyön toteutumisesta korona-aikana.

Opinnäytetyössä esitellään tutkimusaiheen kannalta olennainen teoreettinen viitekehys, aiempaa tutkimusta kasvatusyhteistyöstä, opinnäytetyön toteutumisen prosessi, tulosten analysointi, johtopäätökset kerätyn aineiston pohjalta sekä tuloksista ja opinnäytetyön aiheesta syntyneitä pohdintaa. Opinnäytetyön toteutumisen prosessissa paneudutaan tarkemmin tutkielman tavoitteisiin ja tarkoituksiin, sen konkreettiseen toteuttamiseen sekä eettisyyden ja luotettavuuden kysymyksiin. Pohdinnassa paneudun opinnäytetyön etenemiseen sekä sen aikana nousseihin havaintoihin. Tuloksista ja johtopäätöksistä nousseita kasvatusyhteistyötä koskevia ilmiöitä käsitellään pohdinnassa.

2 Ekologinen systeemiteoria kasvatusyhteistyön viitekehyksenä

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti varhaiskasvatus toimii kodin kasvatustehtävän tukijana. Ensisijainen vastuu kasvatuksesta on kodilla ja huoltajilla, varhaiskasvatuksen vastaten omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Lapsen kehitys ja kasvu tapahtuu näiden erilaisten ympäristöjen yhteisprosessina. Suomalainen varhaiskasvatus perustuu siis kontekstuaaliseen näkemykseen, jonka mukaan erilaiset kasvuympäristöt ja niiden välinen vuorovaikutus vaikuttavat lapsen kasvuun, kehitykseen ja toimintaan. Kontekstuaalisuus pitää sisällään näkemyksen siitä, että lapsi ja hänen kasvuympäristönsä ovat erottamattomia, jolloin lapsen toiminta voidaan ymmärtää vain osana koko ympäristön toimintaa. (OPH 2018, 7; Heikka, Hujala, Turja & Fonsén 2017, 58.) Näiden kahden erilaisen kasvuympäristön ja niiden välisen yhteistyön merkitystä lapsen kasvuun ja kehitykseen tarkastellaan Bronfenbrennerin (1979) ekologisen systeemiteorian viitekehyksestä. Ekologinen systeemiteoria toimii varhaiskasvatuksessa kontekstuaalisen kasvun näkemyksen pohjana, ja on merkittävä tekijä kasvatusyhteistyön toteutumisen näkökulmasta.

Amerikkalainen psykologi Urie Bronfenbrenner tunnetaan yhtenä kehityspsykologian johtavista asiantuntijoista maailmalla. Tutkiessaan ihmisen ja ympäristön välistä riippuvuutta Bronfenbrenner kehitti lapsen kehittymistä kuvaavan ekologisen systeemiteorian. Teorian keskiössä on ajatus siitä, että lapsi kasvaa ja kypsyy biologisesti vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa kehittyessään yhteiskunnan kokonaisvaltaiseksi jäseneksi (Bronfenbrenner 1979, 3). Lapsen kehitykseen vaikuttavat erityisesti ympäristön laatu ja konteksti, ja teoria pyrkii analysoimaan ja ymmärtämään erilaisten ympäristötasojen merkityksen niin kehityksen kuin kasvun näkökulmasta. (Härkönen 2008, 21-22; Karila & Puroila 2001, 204.)

Ekologisen systeemiteorian sisältämä olettamus kehityksen ja ympäristön suhteesta tiivistyy ajatukseen siitä, että kehitys tapahtuu prosessina erilaisissa ympäristöissä ja niiden välisissä suhteissa. Ympäristö on siis myös osa kehitysprosessin sisältöä ja siksi voidaan myös päätellä, että kehitysprosessin tuloksella on siirrettävyyttä ympäristöstä toiseen. (Bronfenbrenner 1979, 6; Karila & Puroila 2001, 215.)

2.1 Mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemit

Systeemiteoriassaan Bronfenbrenner (1979, 7-8) määrittelee lapsen kehitykseen ja kasvuun vaikuttavat ympäristötekijät neljäksi sisäkkäiseksi systeemiksi, jotka ovat mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemit. Lähintä systeemistä ympäristöä kutsutaan mikrosysteemiksi. Mikrosysteemin sisällä lapsi on suorassa kontaktissa häntä ympäröiviin rakenteisiin ja ihmisiin. Mikrosysteemin sisällä henkilöiden väliset suhteet toimivat kaksisuuntaisesti ja ovat vastavuoroisia, ja mikrosysteemissä tapahtuvalla vuorovaikutuksella on suurin vaikutus lapseen. Lapsen elämään voi kuulua useita samanaikaisia mikrosysteemejä, joita muodostavat

esimerkiksi lapsen perhe, päivähoito, koulu, sukulaiset sekä naapurit. (Härkönen 2008, 27-28; Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.)

Eri mikrosysteemeissä olevien toimijoiden ja aikuisten väliset suhteet, yhteydet ja prosessit määritellään omaksi lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttavaksi ympäristön systeemiksi, jota kutsutaan nimellä mesosysteemi. Mesosysteemi siis tarkoittaa sitä vuorovaikutusta, joka tapahtuu lapsen kanssa suorassa vuorovaikutuksessa olevien eli lapsen mikrosysteemiin kuuluvien henkilöiden kesken. Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteinen jaettu kasvatustyö tapahtuu mesosysteemissä. Bronfenbrennerin mukaan mesosysteemillä voi olla kehitykselle yhtä keskeinen merkitys kuin yksittäisissä mikrosysteemeissä olevilla tapahtumilla. (Härkönen 2008, 30; Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30; Karila & Puroila 2001, 209.)

Eksosysteemin voidaan katsoa käsittävän lapsen vanhempien suhteet muihin aikuisiin ihmisiin, eli esimerkiksi suhteet heidän ystäviinsä, tuttuihinsa sekä opiskelija- ja työkavereihinsa. Myös varhaiskasvatuksen henkilöstön keskinäiset suhteet ja vuorovaikutus kuuluu eksosysteemin piiriin. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 30.) Varhaiskasvatuksen näkökulmasta vanhempien työaikajärjestelyjen sovittaminen yhteen päivähoiton vaatimusten kanssa kuvaa prosessia kahden lapsen läheisen ympäristötekijän välillä, joka sijoittuu eksosysteemiin (Härkönen 2008, 31). Makrosysteemi kattaa alleen aiemmin mainitut mikro-, meso- ja eksosysteemit, ja se kertoo kulloinkin valloillaan olevasta yhteiskunnallisesta tilanteesta, jossa vaikuttavina tekijöinä ovat muun muassa politiikka, talous, sekä sosiaaliset ja kasvatukselliset asiat yhteiskunnassa (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 32). Sen voidaan siis nähdä olevan tietyn kulttuurin, alakulttuurin tai muun laajemman sosiaalisen kontekstin yhteiskunnallinen jäljennös (Härkönen 2008, 32).

Myöhemmin teoriaan lisättiin vielä viides aikaa ja ajassa tapahtuvaa evoluutiota, kehitystä ja kehityskulkua kuvaava kronosysteemi (Härkönen 2008, 32). Kronosysteemissä muutos tai kehitys voi tapahtua lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Koronapandemian voidaan katsoa vaikuttaneen ekologisen systeemitheorian mukaan kronosysteemin tasolla muihin ekologiisiin systeemeihin.

2.2 Mesosysteemi kasvatusyhteistyön ympäristönä

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuskeskustelussa ekologinen teoria on useimmiten liitetty kehityksen systeemisen ympäristön tarkasteluun, sillä teoria huomioi kehityksen yhteydet laajempiin ympäristöihin ja niiden kulttuureihin. (Karila & Puroila 2001, 217.) Vaikka kaikilla ekologisen systeemitheorian ympäristöillä eli systeemeillä on laajemmin katsottuna huomattavasti merkitystä lapsen kehitykseen varhaiskasvatuksen kontekstuaalisen kasvun periaatteen perusteella, on tämän opinnäytetyön aiheen eli kasvatusyhteistyön näkökulmasta merkityksellisintä tarkastella systeemeistä kahta lasta lähinnä olevaa ja häneen merkittävimmin vaikuttavaa systeemiä, mikro- ja mesosysteemejä.

Mikrosysteemeihin lukeutuvat ne kasvuympäristöt, joissa lapsi on suorassa kosketuksessa ja vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa kasvatukseensa ja kehitykseensä vaikuttaviin yksilöihin. Varhaiskasvatuksen kontekstissa koti ja päiväkotitoiminta voidaan eritellä omiksi mikrosysteemeikseen, joissa suhteet toimivat kaksisuuntaisesti ja ovat merkittäviä lapsen kehityksen kannalta. Mikrosysteemit toimivat kasvuympäristöinä erikseen, mutta lapsen kasvun ja kehityksen näkökulmasta merkityksellistä on mikrosysteemien yhteinen toiminta, mesosysteemi, jota varhaiskasvatuksen kontekstissa kutsutaan kasvatusyhteistyöksi. Ekologisen systeemiteorian näkökulmasta yksilön toimiminen erilaisissa mikrosysteemeissä on merkityksellistä tämän kehityksen kannalta. Kehityksellinen potentiaali on kuitenkin riippuvainen siitä, minkälaiset suhteet näiden erilaisten mikrosysteemien välillä vallitsevat, eli miten kahden eri mikrosysteemin toimijoiden välinen vuorovaikutus eli mesosysteemi toimii ja minkälainen sen luonne on. Esimerkkinä mesosysteemin merkityksestä voidaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta pitää vaikkapa lapsen siirtymistä kodista varhaiskasvatuksen palveluiden piiriin; jos odotukset lapselta ovat kovin eriäviä kotona ja päiväkodissa, ja vuorovaikutus näiden kahden kasvuympäristön välillä on vähäistä, on mesosysteemin toimivuus heikko. Perheiden sekä päivähoiton yhteistyöllä, mesosysteemillä eli kasvatusyhteistyöllä pyritään ennaltaehkäisemään niitä kehityksellisiä riskejä, joita liian erilaisissa mikrosysteemeissä toimimisesta saattaisi lapselle seurata. (Karila & Puroila 2001, 212 & 218.)

Mesosysteemin toimivuutta edistävät siirtyminen uuteen mikrosysteemiin yhden tai useamman tutun henkilön kanssa, mikrosysteemien yhteneväiset rooliodotukset yksilöltä, sekä kaksisuuntainen, avoin ja mielellään henkilökohtainen kommunikaatio mikrosysteemien välillä. Varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa esimerkiksi lapsen ja vanhempien tutustumista päiväkotiin yhdessä perheenä, avointa ja aktiivista kasvatuskeskustelua huoltajien ja päiväkodin kasvattajien välillä, sekä säännöllistä ja aktiivista kodin ja päiväkodin kommunikointia ja yhteistyötä. (Karila & Puroila 2001, 212.)

3 Kodin ja varhaiskasvatuksen jaettu kasvatustehtävä - kasvatusyhteistyön määrittelyä

Varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus. Se on asiakirjojen ja lainsäädännön ohjaamaa suunnitelmallista, tavoitteellista sekä pedagogista toimintaa alle kouluikäisille lapsille. Varhaiskasvatus kuuluu suomalaiseen koulutusjärjestelmään, ja sitä järjestävät kunnat, yksityiset palveluntarjoajat sekä kolmannen sektorin toimijat. Varhaiskasvatuksen tehtävä yhteiskunnallisena palveluna on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä heidän huoltajiensa kanssa tukien ja täydentäen kodin kasvatustehtävää. (OPH 2018, 7, 14 & 22.)

Ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta on aina tämän huoltajilla, mutta lapsen osallistuessa uuden kasvuympäristön, tässä tapauksessa varhaiskasvatuksen toimintaan, osallistuu myös

tämä uusi kasvuympäristö osaltansa kasvatukseen jakaen kasvatustehtävää lapsen huoltajien kanssa. Eheän kasvupolun tukemiseksi ja toteuttamiseksi erilaisten kasvuympäristöjen yhteistyö on ensisijaisen tärkeää, sillä kasvuympäristöjen eroavaisuudet sekä erilaiset odotukset ja vaatimukset voivat näyttäytyä kasvatuksellisen jatkuvuuden ja yhteyden puutteena (vrt. Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ja mesosysteemi). Turvallisen ja terveen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsen uusi kasvuympäristö ottaa vastaan lapsen ja tämän perheen tarpeineen, ja että lapsen ja huoltajien vuorovaikutussuhde toimii linkittävänä tekijänä lapsen sopeutuessa sosiaalisesti uuteen kasvuympäristöön. (Karikoski & Tiilikka 2017, 78-79.) Yhteistyön säännöllisyys on oleellista, jotta kodin ja päiväkodin yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden (OPH 2018, 19).

Varhaiskasvatuksen ja kodin jaettua kasvatustehtävää määritellään niin varhaiskasvatuslaissa kuin valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Varhaiskasvatuslaki (540/2018, 3§) määrittelee yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteista lapsen edun mukaisen huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyön sekä huoltajien kasvatustyön tukemisen. Yhteistyö mahdollistaa varhaiskasvatuksen järjestämisen siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa.

Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja sen suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuksen järjestäjillä (OPH 2018, 33). Niin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet kuin varhaiskasvatuslaki (540/2018) edellyttävät, että lapsen huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja toteuttamiseen. Erityisen tärkeänä huoltajien osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuutta lisäävänä tekijänä pidetään lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen laatimista, joka toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ammattilaisten, lapsen sekä tämän huoltajien kanssa.

Kasvatusyhteistyön tavoitteeksi voidaan lapsen edun toteutumisen ja lapsilähtöisyyden arvoperustan lisäksi nähdä myös vanhemmuuden tukeminen. Koska varhaiskasvatuksella on lainsäädännöllisesti sekä ohjaavien asiakirjojen mukaan tehtävänä toimia kotien kasvatustehtävän tukijana, on vanhemmuuden tukeminen siten tarkoituksenmukainen tavoite kasvatusyhteistyön toteutumisessa. Vanhemmuutta voidaan tukea monella tapaa ja sillä pyritään ehkäisemään yhteiskunnallisia sosiaalisia ongelmia sekä tarjoamaan perheille varhaista tukea erilaisissa elämäntilanteissa.

3.1 Kasvatuskumppanuudesta kasvatusyhteistyöhön

Perheen ja päivähoidon kasvatusyhteistyötä koskevat tulkinnot ovat vaihdelleet vuosikymmenten saatossa muun yhteiskunnan kehityksen mukana. Tärkeimpinä vaikuttimina tulkinnoille ovat olleet päivähoidon muuttuvat yhteiskunnalliset tehtävät, perheiden varhaiskasvatusta koskevien odotusten muutokset sekä päivähoidon henkilöstön

ammattilaisuutta koskevien tulkintojen muutokset. Alusta asti päivähoiton ja perheen välistä kasvatusyhteistyötä on perusteltu kotien kasvatustyön tukemisella, mutta käsitykset siitä, mitä tukemisella tavoitellaan, miten tukemista tulee toteuttaa ja mitkä ovat osapuolten toimijuudet, ovat olleet vaihtelevia. (Kekkonen 2012, 33.)

Aikana ennen päivähoitolain voimaan astumista kotikasvatuksen tukemisella tarkoitettiin vähäosaisten perheiden ja vanhempien valistamista. Silloisen päivähoiton tavoitteena oli sivistää vanhempia ja erityisesti äitejä lasten kasvatuksesta ja kehityksestä. Päivähoito oli vuodesta 1936 lastensuojelulain alaista kasvatustoimintaa, ja kunnan tehtävänä oli tarjota perheille laitosten muodossa kotikasvatukseen tukea ja täydennystä. Vanhempien valistaminen ja neuvonta kotikasvatuksen tukemisen muotona hallitsivat päivähoiton ja perheiden välisiä suhteita aina 1960-luvulle asti. Kasvatusvalistus perustui ajatukselle siitä, että lasten kasvuympäristöjen ja heidän vanhempiensa kasvatustoiminnan puutteita tulee kompensoida varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden keinoin. (Kekkonen 2012, 33-34.)

Vuonna 1973 voimaan astuneeseen päivähoitolakiin kirjattujen päivähoiton kasvatustavoitteiden määrittely merkitsi, että yksityinen eli kodin ja julkinen eli kunnallinen kasvatustoiminta tulkittiin yhteiseksi ja yhteistyötä vaativaksi toiminnaksi, jossa korostui vanhempien ensisijaisuus lapsensa kasvattajana. Päivähoiton tuli kotien kasvatustyön tukemiseksi omaksua yhteistyöhön perustuva kasvatustyyppi, jonka tavoitteeksi asettuivat päivähoiton kasvatustyön laadun parantaminen vanhemmilta saadun palautteen perusteella sekä vanhempien tukeminen hyväksymällä heidän roolinsa lapsensa ensisijaisina kasvattajina. (Kekkonen 2012, 34-35.)

Kodin ja päivähoiton kasvatusyhteistyötä sekä vanhempien osallisuutta linjattiin kasvatuskumppanuus-termillä ensimmäisen kerran vuonna 2002, kun laadittiin Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Kodin ja päivähoiton suhteiden linjattiin perustuvan kumppanuudelle, jolloin päivähoiton henkilöstön ja vanhempien roolit lapsen kasvatukseen sitoutuneita osapuolina nähtiin tasavertaisina. Tehtäviltään huoltajien ja henkilöstön roolit olivat eriäviä; huoltajille varattiin ensisijainen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus, kun puolestaan henkilöstön vastuulla oli luoda edellytykset kumppanuudelle ja sen perhekohtaiselle järjestämiselle. Kumppanuus merkitsi myös huoltajien aiempaa laajempaa osallistumista sekä osallisuutta varhaiskasvatuksen suunnitteluun sekä arviointiin, esimerkiksi lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman merkeissä. (Kekkonen 2012, 22.)

Kasvatusyhteistyön tutkimusta on tehty Suomessa erityisesti 2010-luvun taitteessa, kun kodin ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä puhuttiin vielä termillä kasvatuskumppanuus. Kumppanuus oli uusi kodin ja päivähoiton yhteistyön laatua ja sen osapuolten tehtäviä kuvaava termi, jonka tarkoituksena oli tehdä varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja lasten huoltajien välistä

yhteistyötä aiempaa tasavertaisemmaksi ja ottaa merkittävästi aiempaa vahvemmin huoltajia osalliseksi varhaiskasvatuksen tarkoituksen toteutumisessa. Kodin ja päiväkodin yhteistyötä, sen rakentumista ja siihen liittyviä ilmiöitä tutkivat muun muassa Alasuutari (2011) sekä Kekkonen (2012).

Alasuutari (2011) on tutkinut kasvatuskumppanuuden toteutumista lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on ollut tarkastella varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnallisten kasvatuskumppanuutta koskevien tasavertaisuuden periaatteiden ja ideaalien muokkautumista ja muotoutumista käytännön toiminnaksi. Alasuutarin (2011) tutkimuksen viitekehyksenä toimi sosiaalinen konstruktionismi, jota kuvaillaan teoriaksi kielestä sekä sen antamista ja välittämistä merkityksistä, sekä diskurssianalyysi, jonka teoreettiset lähtökohdat ovat yhteneväiset sosiaalisen konstruktionismin kanssa. Alasuutarin (2011) mukaan tutkimustulokset osoittavat, että henkilöstöllä on selkeästi pyrkimys kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen, mutta kumppanuussuhteessa vanhempiin nähdään silti olevan eriarvoisuutta ja epäsuhtaisuutta. Erilaisissa henkilöstön ja huoltajien välisissä keskusteluissa oli usein havaittavissa olettautuminen siitä, että henkilöstö on ammattilaisena vahvemmassa asiantuntija-asemassa kuin huoltajat, jotka nähdään usein vain oman lapsensa asiantuntijoina. Havaintona Alasuutari (2011) mainitsee myös, että käytännössä huoltajien mahdollisuudet vaikuttaa aidosti lapsensa varhaiskasvatukseen ovat riippuvaisia niin varhaiskasvatusinstituution ja työntekijöiden toiminnasta sekä olemassa olevasta kumppanuuskulttuurista.

Merkittävänä havaintona Alasuutari (2011) nostaa myös kasvatuskumppanuuden sukupuolittuneisuuden. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen etenkin lasten varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevissa keskusteluissa oli vahvasti naisten vastuulla huolimatta vanhemmuuden tasa-arvoisuuden periaatteesta. Kasvatuskeskusteluista tarkasteltaessa huomattiin, että äidit osallistuivat niihin useammin, yhdessä lapsen isän kanssa tai yksin, mutta sitä vastoin aineistossa ei ollut yhtäkään tapausta, jossa isä olisi osallistunut kasvatuskeskusteluun yksin. Alasuutari pohtii tutkimuksessaan (2011), onko ilmiössä kyse varhaiskasvatuksen kulttuurin äititapaisuudesta vai kenties siitä, että kasvatusyhteistyön rakentumisen yhden vanhemman varaan koetaan antavan suojaa perheen yksityisyydelle.

Kekkosen (2012) väitöskirjan aiheena oli tutkia ja kuvata minkälaisia merkityksiä kasvatuskumppanuus sai ja miten se rakentui varhaiskasvatuksen ammattilaisten puheessa. Tavoitteena tutkimuksella on selvittää, mitkä yhteistyötä koskevat tulkinnot tunnustettiin ja tunnustettiin kasvatuskumppanuudeksi. Samoin kuin Alasuutari, myös Kekkonen (2012) nojasi tutkimuksessaan sosiaaliseen konstruktionismiin sekä diskurssianalyysiin, ja oletti tutkimuksessaan, että sosiaalinen todellisuus ja sitä koskeva tieto rakentuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, jossa kielellä ja puhutavalla on keskeinen merkitys tiedon rakentumisessa. Kasvatuskumppanuuden merkityksiä tuotetaan Kekkosen (2012) mukaan neljässä diskurssissa,

joita ovat kasvattajan ja huoltajan väliset sosiaaliset suhteet, varhaiskasvatuksen kotikäynti, varhaiskasvatuksen palveluneuvottelu eli erilaiset lapsen tarpeita koskevat kasvatuskeskustelut, sekä suhteita luova kommunikaatio. Kekkonen (2012) toteaa tutkimuksessaan, että edellytykset toimivalle kodin ja varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuudelle luodaan kasvattajien yhteistyötä vaalivan toimintakulttuurin avulla. Kasvattajan tietoisuus sosiaalisten suhteiden tasavertaisuuden vaalimisesta, kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyön prosessimaisesta rakentamisesta sekä suhteita luovan kommunikaation merkityksestä ovat avainasemassa toimivien yhteistyökäytäntöjen löytämiselle.

Nykyhetkellä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2018) kodin ja varhaiskasvatuksen jaetusta kasvatustehtävästä käytetään käsitettä kasvatusyhteistyö sekä ”huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö”. Yhteistyön perustana ovat yhä samat tasavertaisuuden, kunnioituksen, luottamuksen sekä dialogisuuden periaatteet, joilla aiemmin kasvatuskumppanuutta on terminä varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa määritetty.

3.2 Kasvatusyhteistyön periaatteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018, 34) määrittelee, että kasvatusyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuualueista keskustellaan henkilöstön ja huoltajien kesken. Keskustelussa on otettava huomioon perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet, sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tällaista vuoropuhelua kasvatusyöstä käydään käytännössä aloitus- ja varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa sekä päivittäisissä kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa päiväkodin arjessa. Huoltajien ja varhaiskasvatuksen välinen kasvatusyhteistyö rakentuu tasa-arvoiselle vuorovaikutukselle, jonka keskiössä ovat luottamuksen rakentaminen ja ylläpitäminen sekä kasvatusyön osapuolten keskinäinen kunnioitus. (OPH 2018, 34.)

Kasvatusyhteistyön ja siinä tapahtuvan vuorovaikutuksen lähtökohtia kuvaavat hyvin Kaskela ja Kekkonen (2006, 32-40), joiden mukaan kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyö pohjautuu kuulemisen, luottamuksen, kunnioituksen ja dialogisuuden periaatteille. Vuorovaikutuksen voidaan Kaskelan ja Kekkonen (2006, 32) ajatella perustuvan kuulemiseen. Kuuleminen on heidän mukaansa ensisijaisesti suhde toiseen ihmiseen, jossa asetutaan kuulemaan ja kuuntelemaan toista osapuolta. Kuulevan vuorovaikutuksen edellytyksiä ovat eläytyvä, läsnä oleva ja keskittynyt kuunteleminen, joka näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Joskus kuunteleminen on riskin ottamista, sillä se vaatii erilaisten tunteiden ja näkökulmien sietämistä. Mikäli kuulijalla on negatiiviseksi koettuja ennakkoaavistuksia puhujan sanomasta, ajautuu vuorovaikutus helposti siihen, että kumpikin osapuoli asettuu puolustuskannalle eikä toisen kuuleminen siten toteudu. (Kaskela & Kekkonen 20016, 32.)

Kuuntelemisen kautta voidaan oppia ymmärtämään, hyväksymään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Kunnioitus nähdäänkin tärkeänä kasvatusyhteistyön toteutumisen lähtökohtana, sillä se helpottaa todellisen ja avoimen vuorovaikutuksen syntymistä osapuolten välille. Kunnioittava asenne näyttäytyy toisen ihmisen arvostamisena ja hyväksymisenä sellaisena, kuin hän on. Haasteena molemminpuolisen kunnioituksen luomisessa on erilaisuuden kohtaaminen. Erilaisuus voi näyttäytyä esimerkiksi erilaisina toimintatapoina, erilaisina arvoina sekä erilaisena perhekulttuurina, jotka ovat toisen maailmassa kaukaisia tai jopa sopimattomia. Erilaisuuden kohtaamisen haasteet voivat johtaa kunnioituksen puutteeseen, joka näkyy selän kääntämisenä sekä toisen ja hänen sanomansa mitätöimisenä. Tärkeää kunnioituksen syntymisen kannalta on vaalia avointa ja rehellistä vuorovaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Kuuleva ja kunnioittava vuorovaikutus rakentavat luottamusta osapuolten välille, joka on merkittävä tekijä kasvatusyhteistyön toteutumisessa. Kaskela ja Kekkonen (2006, 36) toteavat, että luottamuksen syntyyn tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia sekä vuoropuhelua osapuolten kesken. Arkiset ja päivittäiset kohtaamiset ja keskustelut lapseen liittyvistä asioista, kasvatuskäsityksistä ja vanhempien toiveista muodostavat perustan luottamukselle sekä mahdollistavat yhteisen ymmärryksen lapsesta. Luottamuksen kannalta tärkeää ovat vanhempien kokemukset siitä, että he voivat vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin, sekä vanhemmille näkyväksi tehty kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Dialogin voidaan ajatella olevan edellä mainittujen periaatteiden, kuulemisen, kunnioituksen sekä luottamuksen yhteistulos. Toisaalta dialogi nähdään myös kuulemisen avaimena, joten kaikki nämä periaatteet ovat yhtä tärkeässä suhteessa toisiinsa ja toimivan kasvatusyhteistyön syntymisessä. Dialogi tarkoittaa aitoa, tasa-arvoista keskustelua, jossa osapuolten on mahdollista tulla näkyviksi omine ajatuksineen ja jossa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää ja arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialoginen vuoropuhelu mahdollistaa eri mieltä olemisen, suorapuheisuuden ja rehellisyyden, sillä sitä kannattelee kokemus kuulemisesta ja kunnioituksesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.) Dialogi voidaan siis määritellä yhdessä ajattelemisen taidoksi, jonka tarkoituksena on ottaa yhdessä askel kohti lopputulosta (Kaskela & Kekkonen 2006, 38; Kekkonen 2012, 54.)

3.3 Kasvatusyhteistyön rakentuminen

Kasvatusyhteistyön tavoitteena on turvata lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyöllä pyritään toimimaan aktiivisesti yhdessä tämän lapsen eheän kasvupolun toteuttamiseksi ja tukemiseksi. Yhteistyön avulla huolehditaan myös siitä, että lapsi kokee turvallisia siirtymiä kasvupolkunsa aikana sekä huolehditaan hänen kiintymyssuhteidensa ylläpitämisestä. Kasvatusyhteistyön tulee muodostaa mielekäs kokonaisuus lapsen

kasvunpolkua ajatellen, rakentuen arjen käytänteissä kasvatusyhteistyön prosessin edetessä sekä lapsen siirtymävaiheissa. (Karikoski & Tiilikka 2017, 78-81.)

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen perheen tutustuminen varhaiskasvatukseen ja kasvattajiin on lähtökohta yhteistyön rakentumiselle. Kodin ja päiväkodin yhteistyötä lähdetään rakentamaan tutustumiskäyntien sekä huoltajien ja kasvattajien välisen aloituskeskustelun kautta. Ensimmäinen tutustumiskäynti voidaan järjestää perheen omassa kodissa, joka on usein luontevin paikka tutustumiselle, tai varhaiskasvatusympäristössä. Tutustumiskäynnin aikana tavoitteena on käydä aloituskeskustelu, jossa käsitellään lapsen persoonaa, hänen tarpeitaan, sekä perheen toiveita ja odotuksia varhaiskasvatuksen aloittamisesta. Lähtökohtana on antaa perheelle puheenvuoro ja antaa kasvattajille keinoja lapsen ensisijaisen kiintymyssuhteen ylläpitoon hoitopäivän aikana. Tutustuminen luo pohjaa vanhempien ja kasvattajien väliselle suhteelle ja luottamukselle, joka osaltaan vahvistaa luottamusta lapsen ja kasvattajien välillä sekä tarjoaa mahdollisuuksia luontevaan keskusteluun lapsen kanssa tämän vanhemmasta lapsen mielikuvien ylläpitämiseksi. (Karikoski & Tiilikka 2017, 82; Kaskela & Kekkonen 2006, 41-42.)

Varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa tiivis keskusteluyhteys ja jatkuva kuulumisten vaihtuminen lisäävät lapsen kasvatukseen osallistuvien aikuisten tietoa lapselle tärkeistä tapahtumista, kehityksestä, oppimisesta ja mahdollisista haasteista. Tiivis keskusteluyhteys mahdollistaa keskusteltuihin asioihin palaamisen sekä niiden tarkastelun myös lapsen kanssa. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön jatkuva dialogi vahvistaa heidän kykyänsä eläytyä yhdessä lapsen kokemuksiin eri ympäristöissä, esimerkiksi tapauksissa, joissa lapsi ikävöi vanhempiaan hoitopäivän aikana. Aikuisten keskusteluyhteys ohjaa heidän mahdollisuuksiaan toteuttaa arjessa niin lapsen kotona kuin varhaiskasvatuksessa ratkaisuja, jotka tukevat lapsen kehittymisen edellytyksiä. (Karikoski & Tiilikka 2017, 83; Kaskela & Kekkonen 2006, 43.)

Sensitiivisyyteen pyrkivä intensiivinen työskentely perheen kanssa lapsen varhaiskasvatuksen alkuvaiheessa luo vanhemmille kuulluksi tulemisen ja kunnioituksen kokemuksia, jotka auttavat luottamuksen saavuttamisessa. Luottamus saavutetaan pitkäjänteisesti ja kasvatusyhteistyön kehittyminen vaatii aikaa, useita keskusteluja sekä vastavuoroisuutta. Kasvattajan myönteinen puhe lapsesta rohkaisee myös vanhempia puhumaan, kysymään ja pohtimaan lapseen liittyviä asioita yhdessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44-45.)

Yhteistyömuodot kodin ja varhaiskasvatuksen välillä ovat moninaisia, ja niitä pyritään luomaan kullekin perheelle sopiviksi. Perinteisten keskustelujen ja päivittäisten kohtaamisten rinnalle merkittäväksi ovat muodostuneet erilaiset tieto- ja viestintäteknologian keinot yhteydenpidon välineinä. Lapsen eheän kasvun polun sekä kasvatusyhteistyön rakentumisen kannalta tärkeä pedagoginen dokumentointi on myös mahdollista toteuttaa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Avoimuus ja kertominen lapsen päivästä ja arjen jakamisesta luo vanhemmille

kokemuksen osallisuudesta siten myös silloinkin, kun he eivät ole itse läsnä. Vanhemmalle muodostuu mahdollisuus tallentaa arvokkaita lapsuusmuistoja kasvattajan myönteisen puheen ja muistelun avulla. (Karikoski & Tiilikka 2017, 86; Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

Lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa ja arvioitaessa käsitellään laajasti lasta koskevia asioita. Kasvatuskeskustelut ovat kodin ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön toteutumisen keskeinen tapahtumapaikka, jossa kasvatusyhteistyön syventyminen voi mahdollistua tai estyä (Kaskela & Kekkonen 2006, 46). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018, 10) mukaan lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja tarkennetaan vanhempien ja kasvattajien yhteisen keskustelun avulla lapsen tarpeiden mukaisesti säännöllisesti ainakin kerran vuodessa. Kasvatuskeskustelu luo luontevaa jatkumoa aloituskeskustelulle ja ne tarjoavat paikan palata aloituskeskusteluissa esiin tulleisiin asioihin ja odotuksiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa uudestaan arvioidessa palataan keskustelussa jo aiemmin sovittuihin asioihin ja lapsen tarpeiden mukaan sitä tarkennetaan. (OPH 2018, 11; Kaskela & Kekkonen 2006, 46.)

3.4 Riihimäen varhaiskasvatussuunnitelma kasvatusyhteistyön näkökulmasta

Riihimäen kaupungin vuoden 2019 varhaiskasvatussuunnitelmassa huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä on määritelty vahvasti lapsen varhaiskasvatustaipaleen alkuun painottuen. Riihimäen varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu erityisesti yhteistyö lapsen varhaiskasvatukseen siirtymisen vaiheessa. Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyö alkaa aloituskeskustelulla, joka on mahdollista toteutua lapsen tulevassa varhaiskasvatuspaikassa tai lapsen kotona perheen näin toivoessa. Lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti järjestetään tutustumiskäyntejä tulevaan varhaiskasvatuspaikkaan. (Riihimäki 2019, 23-24.)

Osallisuus on vahva teema paitsi lasten, myös kasvatusyhteistyön näkökulmasta Riihimäen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa puhutaan huoltajille tarjottavasta mahdollisuudesta monipuoliseen osallisuuteen, joista esimerkkinä mainitaan arjen keskustelut, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen sekä erilaiset tapahtumat ja vanhempainillat, joilla kasvatusyhteistyötä pyritään vahvistamaan. Tavoitteena osallisuudella ja monipuolisella yhteistyöllä on luottamukseen perustuvan aktiivisen ja molemminpuolisen, sitoutuneen yhteistyön saavuttaminen. (Riihimäki 2019, 23-24.)

Riihimäen kaupunki (2019, 24) näkee toimivan kasvatusyhteistyön luovan edellytykset sille, että perhettä voidaan ohjata erilaisiin palveluihin heidän tarpeidensa mukaan. Tämä kohta on yhtenäisessä linjassa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin kirjatun vanhemmuuden tukemisen periaatteen kanssa, joka nähdään huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön yhtenä tärkeänä tehtävänä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee siis tukea huoltajia kokonaisvaltaisesti näiden kasvatustyössä, joka tarkoittaa jaetun kasvatustyön lisäksi moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön tekemistä muiden perhettä tukevien

yhteistyökumppaneiden kanssa, sekä tarvittaessa huoltajien ja perheiden ohjaamisen tarvittavien palveluiden piiriin. Mikäli henkilöstöllä nousee huoli lapsesta, otetaan huoli puheeksi lapsen huoltajien kanssa, ja tuki lapselle suunnitellaan yhdessä huoltajien, lapsen ja muiden tarvittavien, huoltajien kanssa yhdessä sovittujen tahojen kanssa. Tukitoimet kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Riihimäki 2019, 41.)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu erityisesti, kun lapsella on tuen tarvetta. Tuen saamisen mahdollisuudesta, tuen keskeisistä periaatteista, annettavasta tuesta ja sen toteuttamisen muodoista keskustellaan yhdessä huoltajien kanssa. Riihimäki (2019, 43) korostaa tukitarpeista keskusteltaessa lapsen vahvuuksien esiin nostamista, joiden varaan tälle tarvittavaa tukea rakennetaan. Lapsen huoltajat ovat tärkeässä asemassa lapsen vahvuuksien kartoittamisessa ja tukitoimien suunnittelussa. Tarkoituksenmukaisena nähdään myös tukitoimien toteutuminen mahdollisuuksien mukaan lapsen kaikissa kasvuympäristöissä, jolloin kodin ja päiväkodin kasvatusyhteistyön merkitys korostuu entisestään.

Tärkeänä osana kasvatusyhteistyössä nähdään pedagoginen dokumentointi, jonka tehtävänä on vahvistaa osaltaan huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksessa ja kodin ja päiväkodin yhteistyössä. Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen sekä kehittämisen keskeinen työmenetelmä, ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä varhaiskasvatuslain mukaisesti lasten huoltajille tulee tarjota mahdollisuuksia osallistua varhaiskasvatus toiminnan kehittämiseen. Lapsen elämästä tietoa tuottavat havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta ja toimivat toiminnan suunnittelun perustana. (Riihimäki 2019, 26.)

Varhaiskasvatus toimintaa arvioidaan ja kehitetään järjestäjätasolla asiakaskyselyn avulla. Asiakaskyselyyn vastaavat varhaiskasvatuksen asiakasperheet, ja tarkoituksena on kehittää sekä arvioida toimintaa kyselyn tulosten pohjalta. Asiakaskyselyn koonti käsitellään varhaiskasvatuksen esimiesryhmässä sekä sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa, ja tulokset käsitellään edelleen yksiköissä. (Riihimäki 2019, 54.)

4 Korona ja varhaiskasvatus

4.1 Koronapandemian vaikutukset yhteiskuntaan Suomessa

Vuoden 2020 alkupuolella Suomessakin levinnyt ja puhjennut koronaepidemia vaikutti suuresti koko yhteiskuntaan. Maaliskuussa 2020 hallitus yhdessä tasavallan presidentin kanssa totesi Suomessa koronavirustilanteen aiheuttamat poikkeusolot, jotka koko yhteiskunnan toiminnan lisäksi vaikuttivat osaltaan myös varhaiskasvatuksen järjestämiseen esimerkiksi käytännön toimenpiteiden sekä henkilöstön kokoonpanon suhteen. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamat suositukset ovat ensimmäisen poikkeusolojen

toteamisen jälkeen kevästä 2020 vaikuttaneet vahvasti varhaiskasvatuksen toimintaan. Tässä kappaleessa tarkastellaan lyhyesti koronapandemian vaikutuksia Suomen yhteiskuntaan pandemian alkamisajankohdasta nykyhetkeen, sekä tarkastellaan muun muassa koronapandemian ja poikkeusolojen vaikutusta varhaiskasvatuksen käytännön tason järjestämiseen.

Suomessa koronavirus levisi vauhdikkaasti vuoden 2020 alkupuolella. Tilanne eteni lopulta siihen, että hallitus sekä tasavallan presidentti totesivat Suomen olevan poikkeusoloissa maaliskuun 16.päivänä vuonna 2020. Poikkeusolot perustuivat lainsäädäntöön, erityisesti valmiuslakiin sekä tartuntatautilakiin. Poikkeusolot tarkoittivat muun muassa julkisten kokoontumisten rajoittamista, julkisten tilojen sulkemista, asumispalveluyksiköiden, hoitolaitosten, terveydenhuollon yksiköiden sekä sairaaloiden vierailujen minimointia sekä kieltämistä, sosiaali- ja terveydenhuollon kapasiteetin lisäämistä erilaisin kohdennetuoin keinoin, perusopetuksen, toisen asteen opetuksen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä muun vapaan sivistystyön tilojen sulkemista ja etäopetukseen siirtymistä. Yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten alojen henkilöstön työssäkäynnin mahdollistamisen vuoksi varhaiskasvatuksen toimintayksiköt sekä niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa. (Valtioneuvosto 2020a)

Huhtikuun 2020 aikana rajoitustoimien asteittaisesta purkamisesta alettiin keskustella. Laajoista tartuntatautilain mukaisista rajoitustoimista siirryttäisiin asteittain ja hallitusti tehostettuun epidemian hallintaan, jossa laaja testaus, tehokas tautitapausten ja -ketjujen jäljittäminen, sairastuneiden eristäminen sekä altistuneiden karanteeni toimivat avaintekijöinä taudin etenemisen estämisessä. Poikkeusolot jatkuivat alati muuttuvan koronatilanteen vuoksi kesäkuun 16.päivään saakka, ollen voimassa kolmen kuukauden ajan. (Valtioneuvosto 2020c & Valtioneuvosto 2020f)

Loppuvuonna 2020 koronapandemia näytti hiipumisen merkkejä, mutta vuoden 2021 alkupuolella koronaviruksen tautitapaukset, muuntuneet virusvariantit sekä taudin ilmaantuvuus kohosivat siinä määrin, että Suomessakin todettiin jälleen poikkeusolot 1.3.2021. Tämän kevään poikkeusolojen aikana yleisessä keskustelussa pohdittiin liikkumisvapautta sekä lähikontaktien väliaikaista rajoittamista, jotka hallitus kuitenkin esityksenä peruutti maaliskuun lopulla. Huhtikuun lopulla 21.4. hallitus hyväksyi koronarajoitusten purkamissuunnitelman ja poikkeusolot todettiin päättyneeksi 27.4.2021. (Valtioneuvosto 2021a, 2021b, 2021c)

Vaikka poikkeusolot eivät ole tällä hetkellä voimassa ja koko Suomea koskevista torjuntatoimien tasoista on luovuttu, torjutaan koronaviruksen leviämistä alueellisilla rajoituksilla ja suosituksilla. Alueelliset rajoitukset ja suositukset perustuvat alueen epidemiavaiheeseen. (Valtioneuvosto 2021e)

4.2 Varhaiskasvatuksen järjestäminen koronapandemian aikana

Valtioneuvosto julkaisi 16.3.2020 opetus- ja sivistystoimea koskevat linjaukset koronavirustartuntojen leviämisen hidastamiseksi. Tarkoituksena linjauksilla oli turvata varhaiskasvatus, opetus, tutkintojen suorittaminen sekä opiskelijavalinnat koronavirustilanteen jatkuessa. Linjauksen mukaan varhaiskasvatusyksikköjen sekä niiden yhteydessä järjestettävän esiopetuksen toimintaa jatkettiin, jotta voitaisiin turvata yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten alojen henkilöstön lasten pääsy varhaiskasvatukseen sekä mahdollistaa vanhempien työssäkäynti. Suosituksena pidettiin kuitenkin, että lasta hoidetaan mahdollisuuksien mukaan kotona. (Valtioneuvosto 2020b.)

Koska kansainväliset ja kotimaiset kokemukset osoittivat, ettei koronavirus erityisemmin leviä lasten kautta, päätti hallitus epidemiologisen arvion perusteella huhtikuun 29. päivän neuvottelussaan purkaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteet. Valtioneuvosto antoi seuraavana päivänä periaatepäätöksen koronaviruspandemian aikaisten rajoitusten hallitusta ja porrastetusta purkamisesta varhaiskasvatuksessa 13.5.2020 mennessä. (Valtioneuvosto 2020d & 2020e.)

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestelyihin laadittiin ohjeet kesälle 2020 opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta. Tärkeimpinä toimenpiteinä korostettiin opetukseen ja varhaiskasvatukseen osallistumista oireettomana, tarpeettomien fyysisten kontaktien välttämistä sekä opetustilojen järjestämistä niin, että ne mahdollistavat normaalia väljemmän oleskelun. Isoja kokoontumisia ei järjestetä, ja kaikenlainen ryhmätoiminta, kuten välitunnit ja ruokailut, tulee järjestää oman luokan tai ryhmän kesken. Henkilöstön tuli toimia saman lapsiryhmän kanssa sekä noudattaa hygieniaohjeita tarkasti. Mikäli varhaiskasvatuksen tai koulun piirissä todetaan koronavirustartunta, selvitetään ja jäljitetään mahdolliset altistuneet ja sairastuneet lisäksi myös altistuneet asetetaan 14 vuorokauden karanteeniin. (Valtioneuvosto 2020d, OKM & THL 2020a.)

Syksyllä 2020 alkanutta lukuvuotta kohden opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä THL:n kanssa laati päivitetyn suosituksen toiminnasta opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana. Suositukset noudattivat pitkälti aiemmin mainittuja seikkoja oireettomuudesta, hygieniaohjeistuksia sekä ohjeistuksia fyysisten kontaktien ja esimerkiksi ryhmäkokojen puolesta. Hengitystieinfektio-oireisen tulee hakeutua viipymättä koronatestiin, ja varhaiskasvatukseen, opetukseen tai työpaikalle saa tulla, mikäli testitulokset on negatiivinen. Hyvää käsi- ja yskimishygieniaa korostettiin tartunnan ehkäisevänä tekijänä, ja ryhmätoiminnan tulisi jatkua oman ryhmän kesken ilman ryhmien yhdistämistä ja yksiköiden ryhmien ruokailu- ja ulkoilutoiminnan jatkuessa porrastetusti. Uutena suosituksena fyysisten kontaktien

ottamisen suhteen oli, että koulun ja varhaiskasvatuksen alueella tulisi välttää muiden kuin lasten sekä henkilökunnan oleskelua. (OKM & THL 2020b.)

Opetushallitus on antanut syksyllä 2021 alkavalle lukuvuodelle tukimateriaalia varhaiskasvatuksen järjestäjille, jossa kerrotaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä ja varautumisesta koronaepidemian aikana. Ohjeistukset ovat pääpiirteiltään yhtenäisessä linjassa aiemmin vuonna 2020 annettujen suositusten kanssa. Uudessa ohjeistuksessa ja tukimateriaalissa on korostettu erikseen lapsen kehityksen ja oppimisen tukea koronatilanteen aikana, sillä poikkeusolojen ja koronatilanteen pitkittymisen on tunnistettu voivan aiheuttaa kuormitusta sekä lisää tuen tarvetta osalle varhaiskasvatuksen asiakasperheistä. Poikkeusolojen vuoksi tukitoimenpiteitä ei välttämättä ole voitu järjestää ja mahdollista on myös, että tuen tarpeita on voinut jäädä tunnistamatta. Ohjeistuksessa kehoitetaan tarkistamaan lapsien tukitoimenpiteitä, arvioimaan lapsen osallistumista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen tukitoimenpiteen muotona, sekä hyödyntämään etäyhteyksiä työskentelyssä sekä yhteydenpidossa lapsen kotiin. (OPH 2021)

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää huoltajien sekä henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyön toteutumisesta Riihimäen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa koronapandemian aikana. Tutkimustehtävänä opinnäytetyössä oli saada vastaus kysymyksiin

- Miten kasvatusyhteistyö on toiminut koronapandemian poikkeusolosuhteissa?
- Minkälaisia haasteita kasvatusyhteistyössä on koettu koronapandemian aikana?
- Millaisia huomioita kasvatusyhteistyöstä nousee esiin aineiston pohjalta?

Riihimäellä (2021) varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotihoidon, perhepäivähoidon sekä avoimen varhaiskasvatuksen muodossa. Tässä opinnäytetyössä kokemuksia kasvatusyhteistyöstä selvitettiin päiväkotihoidon näkökulmasta. Päiväkotihoidon oli tutkimusongelman sekä opinnäytetyön aineistonkeruun toteuttamisen kannalta mielekkäin vaihtoehto kunnan järjestämistä varhaiskasvatuksen toteutusmuodoista, sillä se on yleisin varhaiskasvatuksen muoto Riihimäen kunnan alueella. Koska opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisin menetelmin, jonka tarkoituksena on tuottaa yleistettävää tietoa kohderyhmästä ja ilmiöstä, oli päiväkotihoidon tarjoama suuri kohderyhmä tarkoituksenmukainen niin aineistonkeruun kuin tutkimustulosten kannalta. Saatujen vastausten perusteella on mahdollista tuottaa tietoa kasvatusyhteistyön koetusta toteutumisesta sekä sitä koskevista haasteista ja mahdollisuuksista, joita korona-aikana kodin ja päiväkodin välisessä yhteistyössä on havaittu.

Vaikka opinnäytetyöllä pyrittiin keräämään yleistettävää dataa kasvatusyhteistyön toteutumisesta kvantitatiivisin eli määrällisin menetelmin, on tutkielman laajuus kuitenkin yleistettävissä vain korkeintaan Riihimäen kunnan varhaiskasvatustoiminnassa ja sieltä erityisesti päiväkotihoidossa.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisin menetelmin. Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on pyrkiä hankkimaan yleistettävää tietoa tutkittavasta ilmiöstä hankkimalla tietoa ilmiötä koskehtavan kohderyhmän sisältä otoksen avulla. Tutkimuksen kannalta tarvittava otos saadaan esimerkiksi suorittamalla kohderyhmän sisällä kyselytutkimus. (Kananen 2015, 200.) Kvantitatiivinen menetelmä oli tutkielman kannalta mielekkäin vaihtoehto, sillä tarkoituksena oli tuottaa Riihimäen kunnan alueelle laajemmin sovellettavaa tietoa kasvatusyhteistyön toteutumisesta korona-aikana Riihimäen kunnan päiväkotihoidossa.

Kvantitatiivisen menetelmän käyttäminen tutkimusmenetelmänä edellyttää tarkkaa tuntemusta tutkittavasta ilmiöstä. Ilmiötä käsittelevien teorioiden sekä käsitteiden avaaminen auttaa ymmärtämään tutkimuksen lähtökohtana olevaa tutkimusongelmaa, ja niiden avulla myös tarkennetaan tutkimusongelmasta johdatetut tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymykset esitetään kirjallisesti raportissa ja ne toimivat lähtökohtana aineistonkeruuvaiheessa esitetyille kysymyksille. Aineistonkeruuvaiheessa esitetyt kysymykset tulee erottaa varsinaisista tutkimuskysymyksistä ja esimerkiksi kyselylomakkeen kysymysten tulee olla riittävän yksityiskohtaisia, jotta tutkittavasta ilmiöstä saadaan oleellista ja tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa. (Kananen 2015, 197-198 & 202.)

Aineistonkeruu toteutettiin sähköisen puolistrukturoidun kyselylomakkeen muodossa. Etuna sähköisessä kyselylomakkeessa on Hirsjärven ym. (2009, 196) mukaan se, että aineistoa voidaan kerätä laajasti, nopealla aikataululla ja aineiston kerääminen sekä analysointi on nykyteknologian myötä huomattavasti vaivattomampaa kuin paperisen kyselylomakkeen käyttäminen. Kysely jaettiin Riihimäen varhaiskasvatuspäällikölle Heleniukselle yhdessä saatekirjeen kanssa sähköpostitse. Varhaiskasvatuspäällikkö Helenius jakoi sähköpostin edelleen otokseen valikoiduille henkilöstölle sekä huoltajille.

Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän haittapuolina voidaan pitää alhaista vastaamishalukkuutta, kyselyn joustamattomuutta sekä mahdollisia virheitä ja virhetulkintoja kysymyksissä, joita aineistonkeruun aikana ei voida korjata. (Kananen 2015, 202.) Verkkokyselyn alhaiseksi jäävä vastausprosentti on myös yksi huomioitava sähköisen kyselyn haittapuoli. Tähän voivat vaikuttaa esimerkiksi mahdolliset vanhentuneet sähköpostiosoitteet, tekniset ongelmat yhteyksissä ja ohjelmissa, sähköpostin suodattumisongelmat eli esimerkiksi kyselylomakkeen ohjautuminen sähköpostissa roskapostiin sekä pieni vastaamismotivaatio. (Kananen 2015, 208 & 215)

5.3 Opinnäytetyön prosessi ja tutkimuslupa

Opinnäytetyö toteutui vuoden 2021 aikana. Se alkoi suunnitteluvaiheella ja aiheen hioutumisella/tarkentumisella. Suunnitteluvaiheessa tarkensin tutkimuskysymyksiä, sovin yhteistyöstä yhteistyökumppanin Riihimäen kaupungin varhaiskasvatustoimen kanssa sekä selvensin opinnäytetyön prosessin aikataulutusta. Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin helmi/maaliskuussa Laurea-ammattikorkeakoulussa. Hyväksytyn opinnäytetyösuunnitelman jälkeen hain opinnäytetyölle tutkimuslupaa Riihimäen kaupungilta. Tutkimuslupa myönnettiin huhtikuussa 2021.

Aineistonkeruu tapahtui kesäkuussa 2021. Loin henkilöstölle ja huoltajille kaksi erillistä sähköpostiviestiä, joissa kummassakin oli liitteenä saatekirje sekä linkki heille tarkoitettuun sähköiseen kyselylomakkeeseen. Sähköpostiviestit välitettiin kyselyyn valikoituneille henkilöille varhaiskasvatuspäällikön kautta. Liitteenä olleessa saatekirjeessä korostettiin erikseen kyselyyn vastaamisen vapaaehtoisuutta sekä sen anonymiteettia. Lisäksi saatekirjeestä kävi ilmi, että vastaamisen voisi halutessaan keskeyttää vielä lomaketta täytettyään jättämällä lomakkeen palauttamatta tai tallentamatta.

Aineiston keruun jälkeen aloitettiin aineiston analysointi sekä opinnäytetyön raportointi. Kirjoitusprosessiin sekä opinnäytetyöhön liittyen saatiin palautetta opinnäytetyöohjaajalta, jonka pohjalta tuloksien analysointia, tulosten esittämistä sekä muuta opinnäytetyön raportointia kehitettiin lopulliseen muotoon.

5.4 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Ennen varsinaisen aineistonkeruun alkua niin huoltajille tarkoitettua kuin henkilöstölle tarkoitettua kyselylomaketta testattiin kohderyhmään kuuluvien henkilöiden keskuudessa pilottitutkimuksella. Pilottitutkimuksessa tarkoituksena oli selvittää henkilöstölle sekä huoltajille laadittujen kyselylomakkeiden toimivuutta niiden ymmärrettävyyden näkökulmasta sekä selvittää kyselyyn vastaamiseen käytettyä aikaa. Kyselylomakkeita testattiin otannan ulkopuolisilta, mutta kohderyhmään kuuluvilta henkilöiltä, jotta voitaisiin varmistua lomakkeen toimivuudesta ja sujuvuudesta (Kananen 2015, 204). Huoltajien kyselylomaketta testasi kaksi henkilöä, jolla on itsellään tuore kokemus asiakkuudesta varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön kyselylomaketta testasi kolme varhaiskasvatuksessa työskentelevää henkilöä. Kaikki kyselylomaketta testanneet henkilöt kuvailivat kyselyä selkeäksi. Kyselylomakkeen sisältö eteni heidän palautteensa mukaan loogisesti, kysymykset etenivät selkeässä järjestyksessä ja kysymyksen määrän katsottiin olevan sopiva. Huoltajien erityismainintana oli kommentti siitä, että kysymykset olivat ymmärrettäviä, ja saatekirje sekä kyselylomakkeen johdantoteksti auttoivat orientoitumaan kyselylomakkeen aiheeseen.

Opinnäytetyössä toteutuu avoimuus, joka näkyy opinnäytetyön tarkoituksen, tavoitteiden ja tutkimustulosten esille tulemisen informoisena kyselyyn osallistuneille huoltajille sekä henkilöstön jäsenille. Kyselylomakkeen oheen laadittu saatekirje sisälsi edellä mainitut tiedot opinnäytetyöstä, sekä sen tarkoituksena on orientoida vastaajaa opinnäytetyön aiheeseen ja kyselyyn vastaamiseen. Saatekirjeestä pyrittiin tekemään mahdollisimman kattava tiedoiltaan sisältäen kyselyyn osallistumisen ja vastaamisen kannalta olennaista informaatiota, mutta silti mahdollisimman tiivis, jotta saatekirjeen pituus itsessään ei vaikuttaisi vastausmotivaatioon (Kananen 2015, 251-252).

Kyselylomakkeessa huomioitiin kyselyyn osallistuvien henkilöiden tietosuojan liittyviä näkökulmia, ja kysymykset oli aseteltu niin, että vastauksista ei voinut päätellä vastaajan henkilöllisyyttä. Sähköisessä kyselyssä vastaajien anonymiteetti säilytettiin siten, että kyselyihin luotiin määräajan voimassa oleva linkki, jonka Riihimäen kaupungin varhaiskasvatuspäällikkö Helenius jakoi eteenpäin opinnäytetyöhön valikoituneiden päiväkotien henkilöstölle sekä lasten huoltajille. Näin ollen kyselyyn osallistuneista ei ole muodostunut tutkimustulosten lisäksi minkäänlaista sellaista aineistoa tai dataa, joka mahdollistaisi vastaajien henkilöllisyyden tunnistamista.

Validiteettia voidaan tarkastella kyselylomakkeiden näkökulmasta, perusjoukon määrittelyllä sekä siitä johdetulla edustavalla otoksella. Teoreettisen viitekehyksen avulla määriteltiin tarkka perusjoukko, joka on tutkielman kohderyhmää. Perusjoukosta valittiin ryväsotannalla perusjoukkoa edustava otos. Kyselylomakkeiden väitteet pyrittiin laatimaan tarkasti valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman kasvatusyhteistyötä koskevia kohtia mukaillen, jotta ne olisivat linjassa esitettyjen tutkimuskysymyksien sekä tutkimusongelman kanssa. Kysymykset olivat pilottitutkimuksen mukaan aiheeseen liittyviä ja selkeästi ymmärrettävissä, eikä kerätystä aineistosta tullut esille asioita, jotka olisivat poikenneet opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä. Tämän opinnäytetyön validiteettiin kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän tavoitteiden näkökulmasta vaikuttaa varsin alhainen vastausprosentti, jota opinnäytetyön raportissa on myöhemmin tarkasteltu. (Heikkilä 2014)

5.5 Aineiston käsittely ja analysointi

Aineiston analysointi tapahtui määrällisin sekä laadullisin menetelmin. Tähän ratkaisuun päädyttiin siksi, että aineiston keruun aikana saavutettu lopullinen palautuneiden vastausten lukumäärä oli itsessään niin pieni, että tilastollinen analyysi ja tulosten esittäminen ei olisi ollut tarkoituksenmukaista. Tulokset päätettiin esittää sanallisesti absoluuttisina lukumäärinä.

Määrällisen aineistonanalyysin tueksi valittiin avointen kysymysten analyysitavaksi laadullinen sisällönanalyysi, jossa yhdistyy aineistolähtöinen sisällönanalyysi sekä teemoittelu. Analysointi mukaillee fenomenologishermeneuttista analyysitapaa, jonka lähtökohtana on ihmisen kokemuksen tutkiminen (Tuomi & Sarajärvi 2018). Fenomenologisen ja hermeneuttisen

ihmiskäsityksen mukaan kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä käsitteitä ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen suuntaavassa tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Sisällönanalyysissa kerättyä aineistoa pelkistetään tiivistämällä tai pilkkomalla sitä osiin. Tarkoituksena on etsiä aineistosta tutkimuskysymystä kuvaavia ilmaisuja pelkistämällä aineistosta nousevat alkuperäisilmaukset. Pelkistetyt ilmaukset listataan ja ryhmitellään. Ryhmittelyn aikana etsitään samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, ja samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmitellään sekä yhdistetään luokiksi, josta muodostetaan alaluokat. Luokitteluyksikkönä voidaan esimerkiksi pitää tutkittavan ilmiön ominaisuutta tai käsitystä. Alaluokkia yhdistelemällä saadaan yläluokkia ja edelleen siitä yhdistämällä pääluokkia, jotka kaikki nimetään aineistosta nousevan ilmiötä kuvaavan aiheen mukaan. Aineistoa siis tiivistetään yksittäisistä tekijöistä yleisempiin käsitteisiin. Käsitteiden yhdistelemisellä saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018)

Käsillä olevan aineiston perusteella ei voida tehdä yleistettäviä johtopäätöksiä, kuten alun perin tutkielmalla oli ollut tarkoituksena, vaan määrällisen aineistonkeruumenetelmän avulla saatuja tuloksia hyödynnettiin yhdessä kyselylomakkeiden avointen kysymysten kohdalla laadullisin analyysimenetelmin saatujen tuloksien kanssa. Tulokseksi saatiin huoltajien ja henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyön toteutumisesta Riihimäen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa korona-aikana.

6 Tulokset

Kohderyhmäksi kyselyyn valikoituivat kolmen riihimäkeläisen päiväkodin varhaiskasvatuksen henkilöstö (myöh. henkilöstö) sekä lasten huoltajat. Kohderyhmä valikoitiin ryväsotannalla monivaiheisen havaintoyksiköiden poiminnan menetelmällä, jossa laajemmista kokonaisuuksista edetään kohti pienempiä kokonaisuuksia (Vilkka 2007, 55). Ryväsotantaan päädyttiin ajallisten sekä henkilökohtaisten resurssien vuoksi. Valikoiduista päiväkodeista yksi oli vuoropäivähoitoa tarjoava päiväkot.

Kysely kasvatusyhteistyöstä toteutettiin kahden erillisen sähköisen e-kyselylomakkeen avulla, ja kyselyt laadittiin vastaamaan asettelultaan osoitetun kohderyhmän näkökulmaa. Niin huoltajille kuin henkilöstölle laadittiin siis omat kyselylomakkeensa, jonka kysymykset kasvatusyhteistyöstä laadittiin valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (OPH 2018) pohjalta. Koska kyselylomakkeen vastaanottaneista henkilöistä ei kertynyt minkäänlaista dataa, ovat esitetyt luvut kyselyn vastaanottaneista henkilöiden lukumääristä pelkkiä arvioita osallistuneiden varhaiskasvatusyksiköiden verkossa ilmoitettujen ryhmien koosta pääteltynä. Kyselylomakkeen vastaanottaneita huoltajia oli arviolta reilu kolme sataa, henkilöstöä puolestaan noin 65. Vastausaikaa kyselyyn oli kaksi viikkoa. Kaikkiaan vastauksia palautui 38

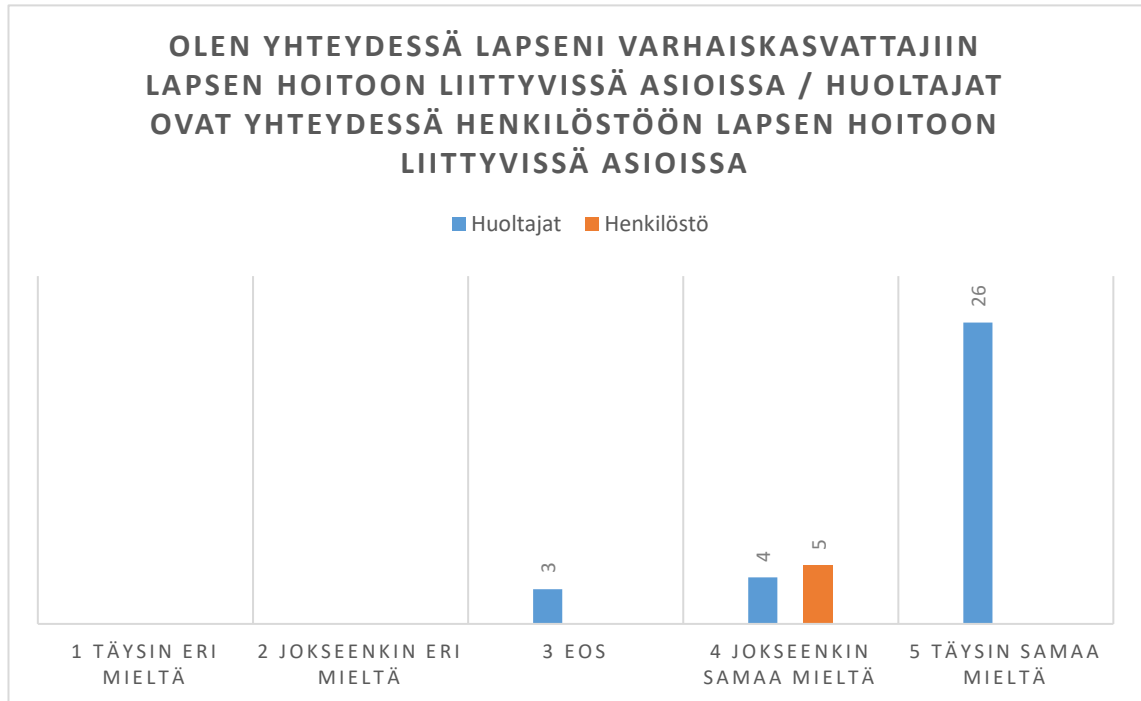
kappaletta. Kyselyyn vastasi 33 huoltajaa ja viisi varhaiskasvatuksen henkilöstön jäsentä. Huoltajien kesken vastausprosentti on näin ollen noin 10 prosentin luokkaa ja henkilöstön vastausprosentti noin 8 prosentin luokkaa.

Kyselylomakkeessa esitetyt skaalakysymykset esitettiin väitteiden muodossa, jotka oli jaoteltu teemoittain valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Väitteisiin vastattiin viisinumeroisella skaala-asteikolla sen mukaan, miten väittäjä vastaa vastaajan omaa kokemusta tai käsitystä väitetyistä asiasta. Numeraalisia arvoja skaalalla oli viisi, joista kolmelle luvulle oli annettu sanalliset arvot. Arvona yksi (1) tarkoitti täysin eri mieltä, kolme (3) ei samaa eikä eri mieltä/en osaa sanoa, ja viisi (5) tarkoitti täysin samaa mieltä. Selventääkseni ja sujuvoittaakseni tulosten analysointia tekstimuodossa tässä raportissa, annan tässä skaala-asteikon arvoille kaksi ja neljä arvot jokseenkin eri mieltä (2) ja jokseenkin samaa mieltä (4).

Niin henkilöstön kuin huoltajien kyselylomakkeessa kysyttiin taustatietoina vastaajien sukupuolta sekä ikää. Kyselyyn vastanneista henkilöstön jäsenistä kaikki olivat naisia. Huoltajista kolme oli miehiä, yksi ilmoitti vastaukseksi muun, yksi ei halunnut kertoa sukupuoltaan, ja loput vastanneista olivat naisia. Vastanneiden keskuudessa suurin edustettu ikäjoukko oli 31-40-vuotiaat, joita oli enemmistö sekä huoltajien että henkilöstön kyselyyn vastanneista. Henkilöstön jäsenistä kaksi ja huoltajista 23 henkilöä kuului tähän ikäryhmään. Henkilöstöstä yksi kuului ikäryhmään 41-50 vuotta, ja kaksi henkilöä ikäryhmään 51-60 vuotta. Kuusi huoltajaa ilmoitti ikäryhmäkseen 18-30 vuotta, neljä puolestaan kuului ikäryhmään 41-50 vuotta.

6.1 Kasvatusyhteistyön toimivuus poikkeusolosuhteissa

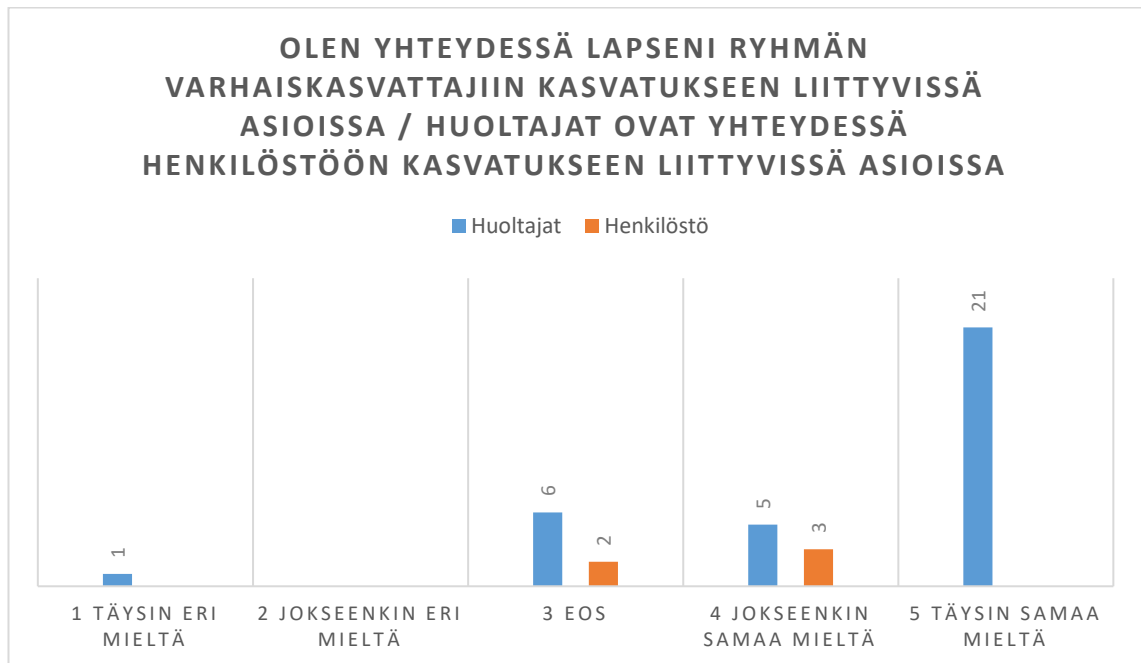
Tässä kappaleessa käsitellään kyselylomakkeessa esitettyjä väitteitä, joissa vastaajilta on tiedusteltu heidän kokemuksiaan kasvatusyhteistyön rakentavista elementeistä, eli kommunikaatiosta ja vuorovaikutuksesta huoltajien ja henkilöstön välillä.

Kuvio 1: Hoitoon liittyvä kommunikointi

Lapsen hoitoa koskevaa kommunikaatiota tiedusteltiin huoltajilta väitteellä ”Olen yhteydessä lapseni varhaiskasvattajiin lapsen hoitoon liittyvissä asioissa” (Kuvio 1). Vastanneista huoltajista suurin osa arvioi olevansa väitteen kanssa täysin samaa mieltä. Neljä henkilöä arvioi olevansa jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Kolme huoltajaa ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen, eikä ollut samaa tai eri mieltä.

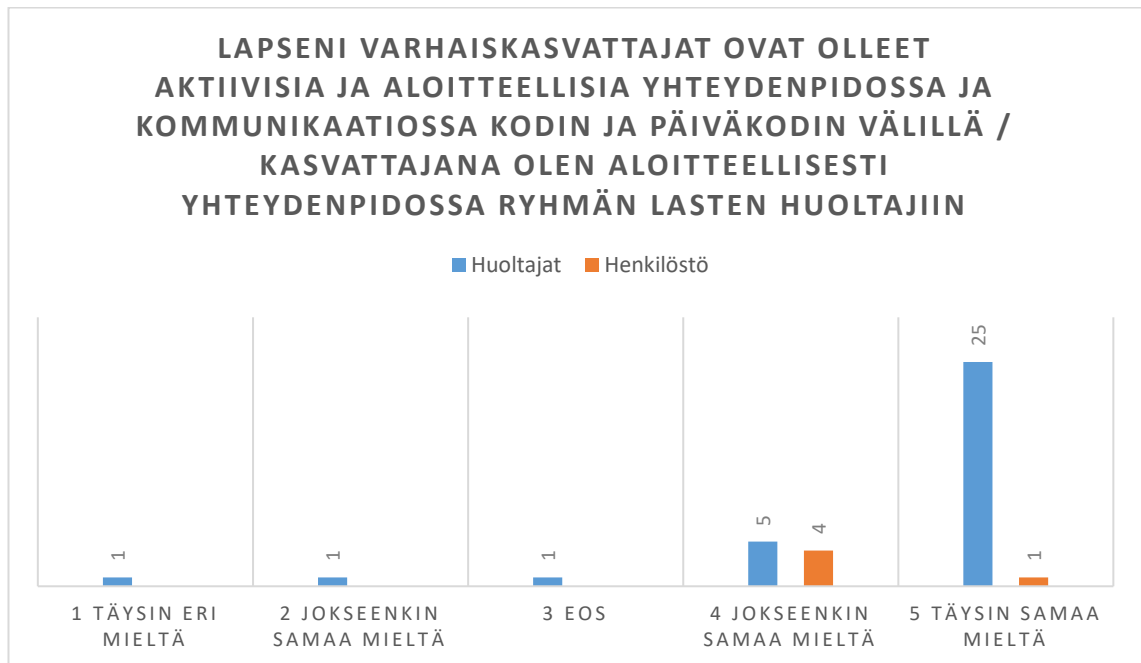
Henkilöstölle väite kuului muodossa ”Huoltajat ovat yhteydessä henkilöstöön lapsen hoitoon liittyvissä asioissa” (Kuvio 1). Kaikki viisi henkilöstön kyselylomakkeen vastannutta varhaiskasvatuksen työntekijää arvioivat olevansa jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa. Vastausten perusteella voidaan päätellä, että henkilöstön ja huoltajien kokemukset ovat olleet positiivisia ja samansuuntaisia.

Kuvio 2: Kasvatukseen liittyvä kommunikointi

Kommunikaatioon liittyen huoltajille esitettiin väite ”Olen yhteydessä lapseni ryhmän varhaiskasvattajiin kasvatukseen liittyvissä asioissa” (Kuvio 2). Vastauksista kävi ilmi, että suurin osa huoltajista samaistui väitteeseen. Kuusi huoltajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa. Yksi huoltaja oli väittämän kanssa täysin eri mieltä. Epävarmuutta vastaukseen on saattanut aiheuttaa se, miten vastaaja on tulkinut termin kasvatukseen ja mitä asioita hän siihen liittyy kuuluvaksi.

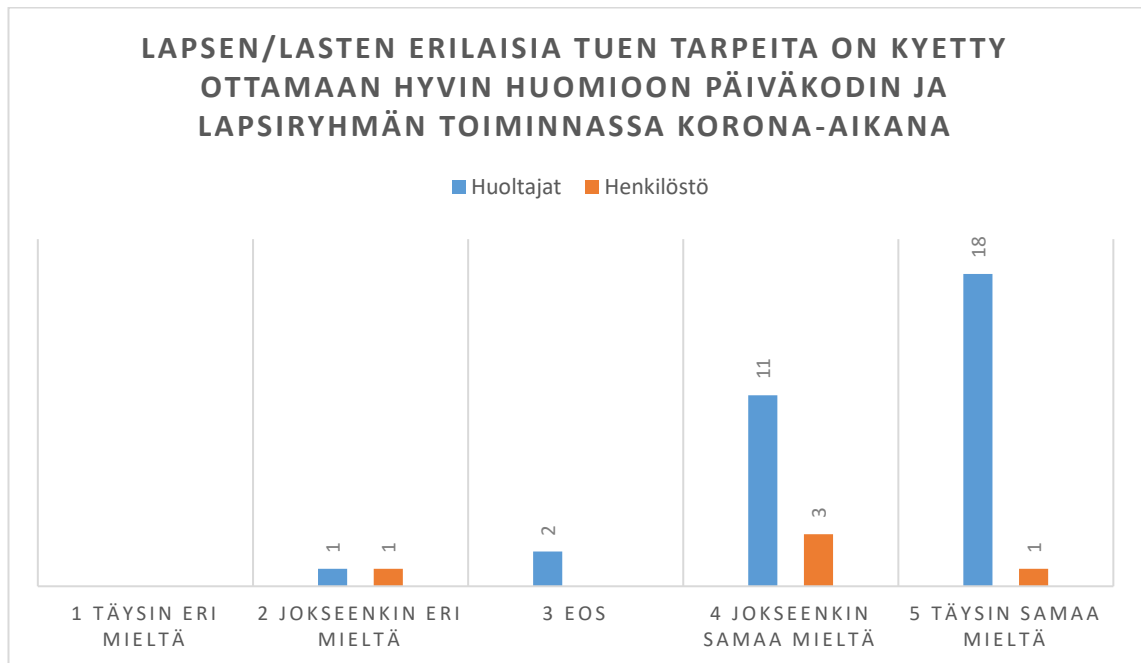
Kasvatuksellista yhteistyötä tiedusteltiin henkilöstöltä väitteellä ”Huoltajat ovat yhteydessä henkilöstöön kasvatukseen liittyvissä asioissa” (Kuvio 2). Viidestä vastaajasta kolme ilmoitti olevansa jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Kaksi vastaajaa ei ollut samaa tai eri mieltä väitteen kanssa. Vastauksien perusteella siis suurin osa huoltajista oli ollut kasvatuksellisista asioista yhteydessä varhaiskasvatukseen, ja huoltajien ja henkilöstön kokemus asiasta on yhteneväinen.

Kuvio 3: Varhaiskasvatuksen aloitteellisuus kommunikaatiossa

Kommunikaatiota koskien huoltajille esitettiin väite ”Lapseni varhaiskasvattajat ovat olleet aktiivisia ja aloitteellisia yhteydenpidossa ja kommunikaatiossa kodin ja päiväkodin välillä” (Kuvio 3). Huoltajista selkeä enemmistö oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa, viisi huoltajaa puolestaan jokseenkin samaa mieltä. Eriäviä kokemuksia oli myös joukossa, sillä jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa oli yksi huoltaja, täysin eri mieltä oli myös yksi huoltaja. Yksi huoltaja ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa. Pääosin huoltajat siis ovat kokeneet, että varhaiskasvatuksessa on oltu vuorovaikutuksen suhteen aktiivisia ja aloitteellisia.

Henkilöstölle samasta aiheesta esitettiin väitteenä ”Kasvattajana olen aloitteellisesti yhteydenpidossa ryhmän lasten huoltajiin” (Kuvio 3). Neljä vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi vastaaja oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Vastaukset ovat yhteneväisiä huoltajien vastauksien kanssa, joten voidaan päätellä, että kokemukset ovat olleet pääosin yhteneväisiä.

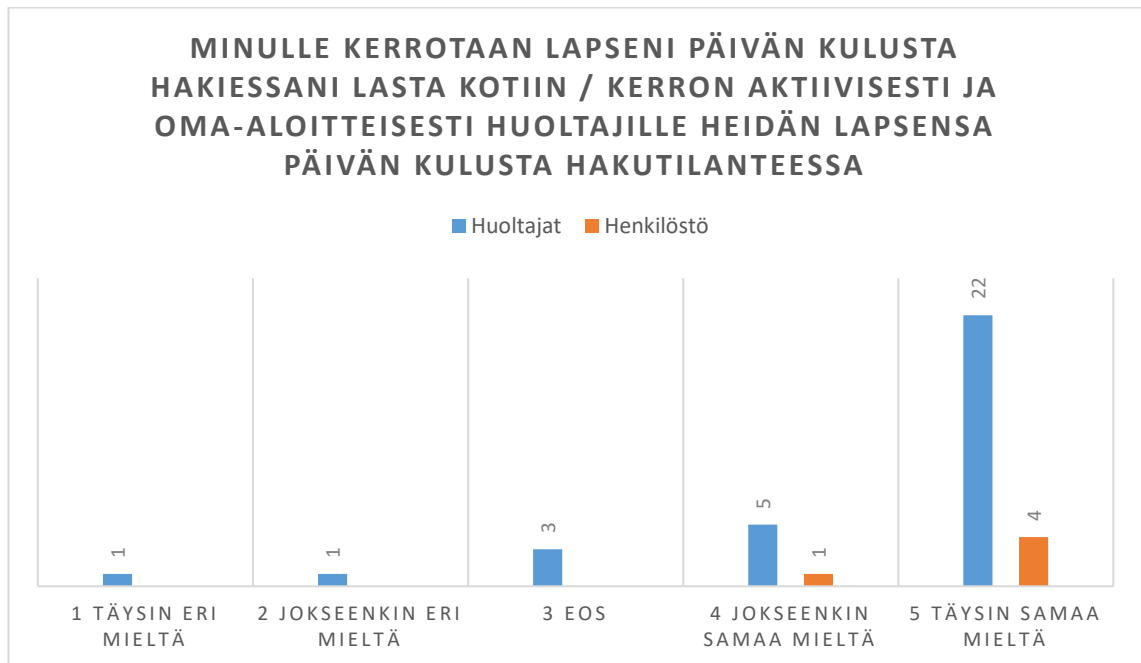

Kuvio 4: Lapsen tuen tarpeiden huomiointi

Lapsen asioihin liittyvän kommunikaation väitteenä huoltajille esitettiin ”Lapsen/lasten erilaisia tuen tarpeita on kyetty ottamaan hyvin huomioon päiväkodin ja lapsiryhmän toiminnassa korona-aikana”. Huoltajien kokemukset lapsen tuen tarpeiden huomioinnista ovat vastausten perusteella olleet pääosin positiivisia, sillä suurin osa huoltajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa (kts. Kuvio 4). Yksi huoltaja oli jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Kaksi huoltajaa ei osannut kertoa kantaansa, eikä ollut siis samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa. Yksi vastaus huoltajien vastauksista jouduttiin hylkäämään, sillä vastaus ei ollut annettujen skaala-asteikon arvojen mukainen.

Henkilöstölle tuen tarpeita koskeva väite kuului seuraavasti: ”Lasten erilaisia tuen tarpeita on kyetty ottamaan hyvin huomioon päiväkodin ja lapsiryhmän toiminnassa myös korona-aikana” (Kuvio 4). Vastausten perusteella henkilöstön kokemukset lasten tuen tarpeisiin vastaamisesta ovat pääosin olleet hyviä. Kolme vastaajaa oli väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä, yksi täysin samaa mieltä. Yksi vastaaja oli puolestaan jokseenkin eri mieltä esitetyn väitteen kanssa.

Huoltajien ja henkilöstön kokemukset lasten tuen tarpeiden huomioinnista ovat näyttävät vastausten perusteella olevan yhteneväisiä. Kummankin kohderyhmän joukossa on yksi vastaaja, jonka kokemus ei ole ollut aivan yhtä positiivinen, mutta pääosin voidaan todeta, että tuen tarpeita on kyetty huomioimaan hyvin poikkeusoloissa.

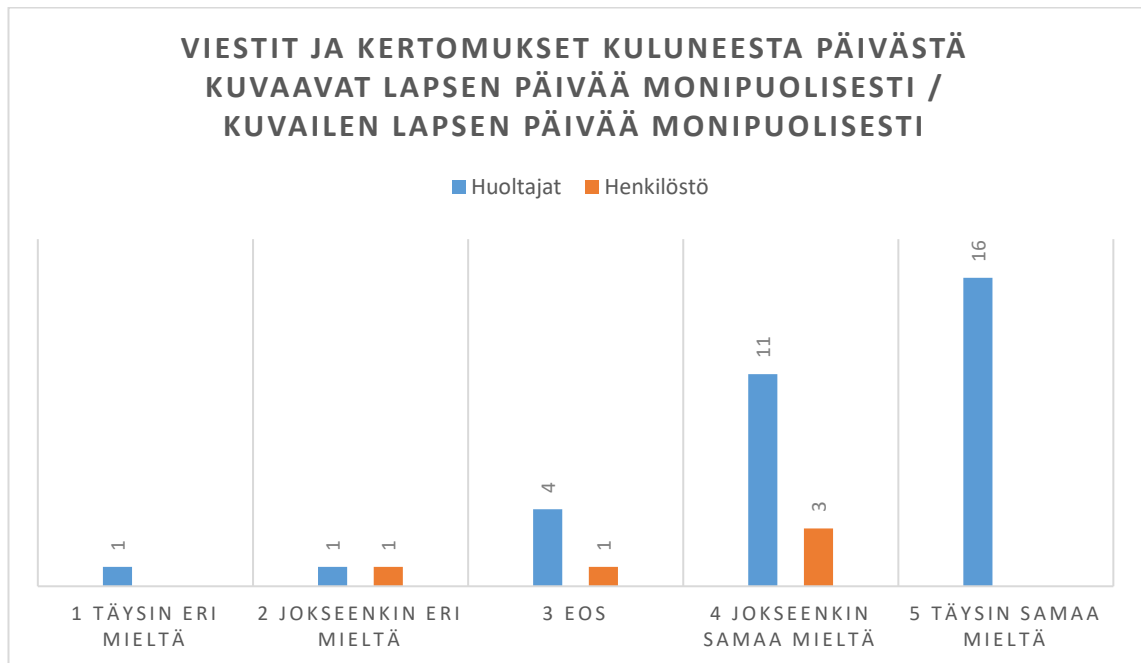

Kuvio 5: Tiedonvaihto päivittäisessä kohtaamisessa

Vuorovaikutusta ja kohtaamista koskevana väitteenä huoltajille esitettiin väite ”Minulle kerrotaan lapseni päivän kulusta hakiessani lasta kotiin”. Vastausten perusteella huoltajat ovat pääosin kokeneet, että heille kerrotaan heidän lapsensa päivän kulusta heidän hakiessaan lastaan kotiin (kts. Kuvio 5). Suurin osa huoltajista oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Kaksi huoltajaa kolmestakymmenestäkolmesta huoltajasta ei samaistunut väitteeseen, toisen ollessa täysin eri mieltä ja toisen jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Kolme huoltajaa ei osannut sanoa tarkkaan kantaansa väitteeseen.

Kaikki henkilöstön kyselyyn vastanneet kokivat olevansa aktiivisia oma-aloitteisesti kertomaan huoltajille lapsen päivän kulusta hakutilanteissa (kts. Kuvio 5). Väitteen ”Kerron aktiivisesti ja oma-aloitteisesti huoltajille heidän lapsensa päivän kulusta hakutilanteessa” kanssa täysin samaa mieltä oli neljä vastaajaa ja yksi vastaaja oli jokseenkin samaa mieltä.

Pääosin näyttää siltä, että henkilöstön ja huoltajien kokemukset tiedonvaihdosta päivittäisissä kohtaamisissa ovat yhteneväisiä ja tiedonvaihdon on koettu näissä tilanteissa toimivan.

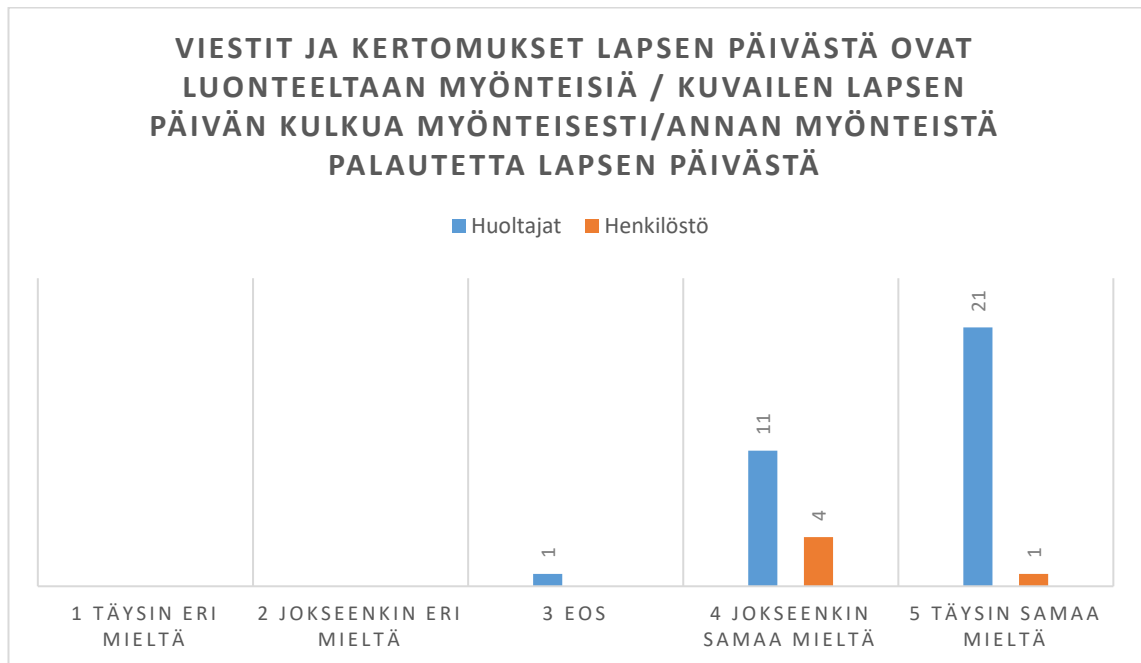

Kuvio 6: Tiedonvaihdon monipuolisuus päivittäisessä kohtaamistilanteessa

Vuorovaikutuksesta ja kohtaamisesta tiedusteltiin huoltajilta väitteellä ”Viestit ja kertomukset kuluneesta päivästä kuvaavat lapsen päivää monipuolisesti” (Kuvio 6). Vastauksien mukaan suurin osa vastanneista huoltajista koki henkilöstön viestit ja kertomukset lapsen päivästä monipuoliseksi. Kaksi huoltajaa kolmestakymmenestäkolmesta huoltajasta ei samaistunut väitteeseen, toisen ollessa täysin eri mieltä ja toisen jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Neljä huoltajaa ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen.

Henkilöstöltä samaa asiaa tiedusteltiin esittämällä väite ”Kuvailen lapsen päivää monipuolisesti” (Kuvio 6). Kolme viidestä vastaajasta koki, että he kuvailevat lapsen päivän kulkua monipuolisesti. Yksi vastaaja koki olevansa jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Yksi vastaaja ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen.

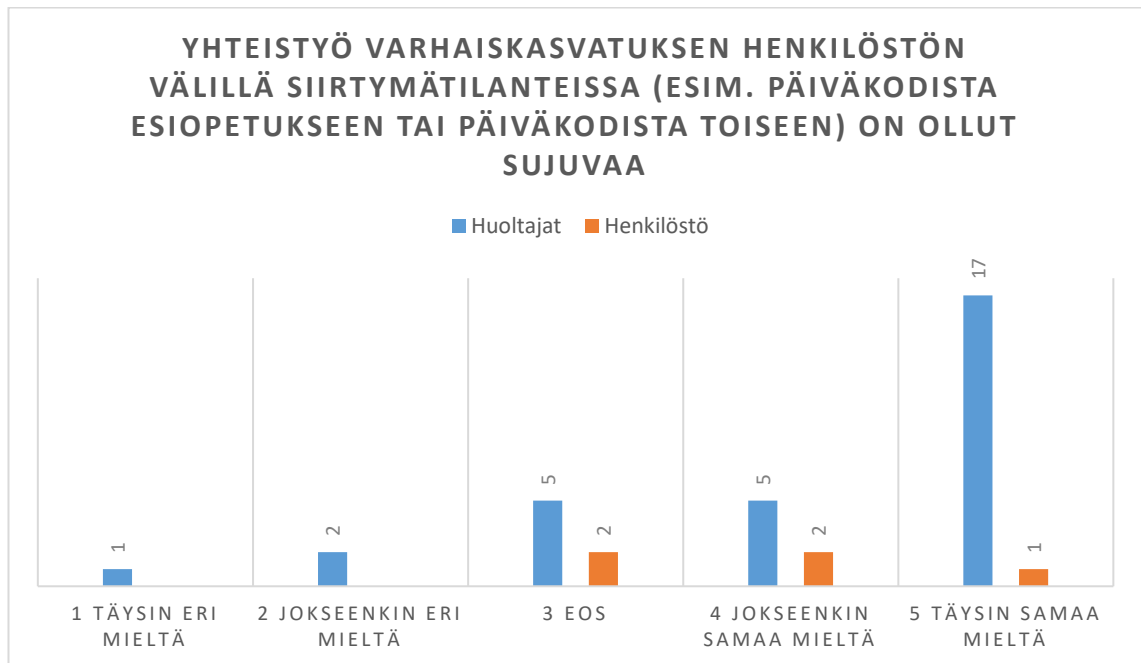
Henkilöstön kokemukset näyttävät hieman erilaisena huoltajien kokemuksiin verraten, ja vaikuttaisi, ettei heillä ole yhtä selkeää näkemystä siitä, onko lapsen päivää kuvattu monipuolisesti.

Kuvio 7: Tiedonvaihdon myönteisyys päivittäisessä kohtaamistilanteessa

Vuorovaikutusta ja kohtaamista tiedusteltiin huoltajilta myös väitteellä ”Viestit ja kertomukset lapsen päivästä ovat luonteeltaan myönteisiä” (Kuvio 7). Vastausten perusteella huoltajat ovat pääosin samaa mieltä väittämän kanssa, eli kokevat viestit ja kertomukset lapsen päivästä myönteiseksi. Vain yksi vastaaja ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen, eikä ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa.

Kaikki henkilöstön vastaajat kokivat antavansa myönteistä palautetta lapsen päivästä ja kertovansa lapsen päivän kulusta myönteisesti (kts. Kuvio 7). Täysin samaa mieltä tämän väitteen ”Kuvailen lapsen päivän kulkua myönteisesti/Annan myönteistä palautetta lapsen päivästä” kanssa oli yksi viidestä vastaajasta, ja neljä vastaajaa koki olevansa väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä. Vastaukset ovat samassa linjassa huoltajien vastausten kanssa, joten voidaan päätellä, että kokemukset päivittäisistä kohtaamisista ovat olleet yhteneväisiä ja positiivisia, ja lasten päivästä on kerrottu myönteisellä tavalla.

Kuvio 8: Henkilöstön välinen yhteistyö siirtymätilanteissa

Väitteen ”Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä siirtymätilanteissa (esim. päiväkodista esiopetukseen tai päiväkodista toiseen) on ollut sujuvaa” kanssa samaa mieltä on ollut suurin osa huoltajista (kts. Kuvio 8). Viisi huoltajaa ei osannut sanoa kantaansa tai ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa. Kaksi huoltajaa oli väitteen kanssa jokseenkin eri mieltä ja yksi huoltaja koki olevansa täysin eri mieltä väitteen kanssa. Kolme vastausta jouduttiin hylkäämään, sillä niissä vastaukseksi oli annettu nolla (0), jolla ei ollut sanallista arvoa skaala-asteikolla.

Henkilöstön kyselyyn vastanneiden kesken siirtymätilanteiden yhteistyö varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksen henkilöstön kesken koettiin pääsääntöisesti sujuvaksi (kts. Kuvio 8); yksi vastaaja oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja kaksi vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä. Kaksi vastaajaa ei ollut eri mieltä eikä samaa mieltä tai eivät osanneet sanoa kantaansa.

Voidaan päätellä, että huoltajien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemukset yhteistyöstä siirtymätilanteissa ovat olleet pääosin samankaltaisia ja ilmeisen positiivisia, mutta eriäviä kokemuksia sekä epävarmuutta löytyy jonkin verran huoltajien keskuudesta.

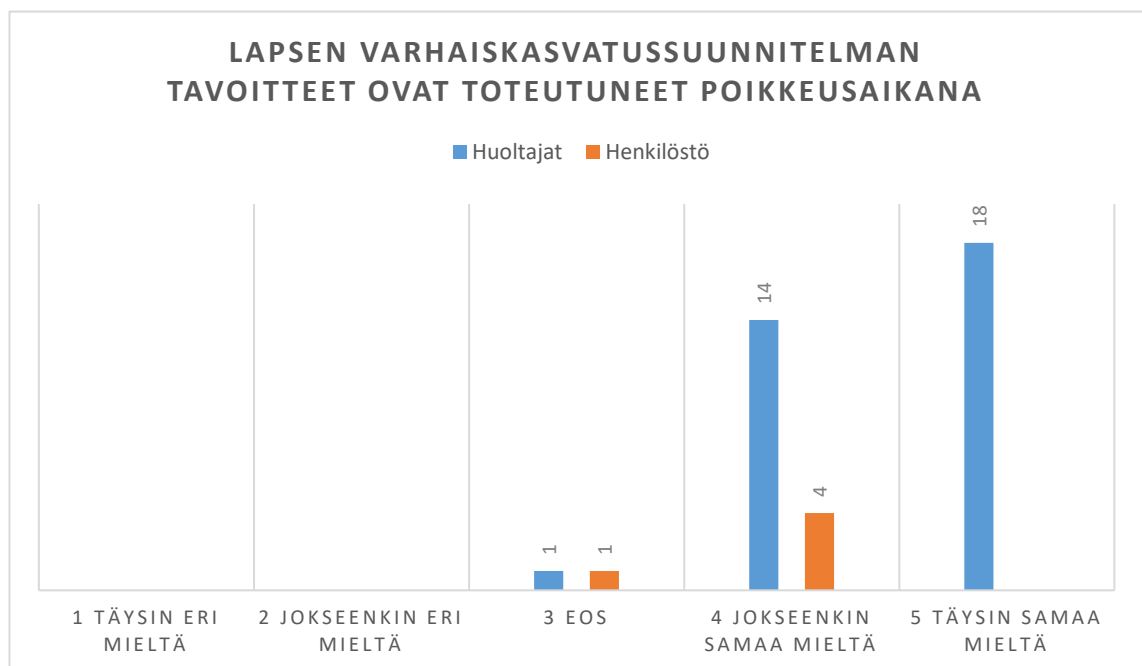
Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja kasvatuskeskustelun toteutuminen

Teeman alla kaksi väitettä koskien lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä sitä koskevaa kasvatuskeskustelua olivat monivalintakysymyksen muodossa. Kolmestakymmenestä kolmesta huoltajasta vain yksi ilmoitti, ettei hänen lapsensa varhaiskasvatussuunnitelmaa ole laadittu tai päivitetty korona-aikana. Kaikki henkilöstön kyselyyn vastanneet kasvattajat kertoivat, että

lasten varhaiskasvatussuunnitelmia on laadittu ja/tai täydennetty yhdessä huoltajien kanssa korona-aikana.

Huoltajien kyselyssä kävi ilmi, että kasvatustapaohjelmaa eli varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevia keskusteluja oli käyty vastaajien keskuudessa eniten puhelimitse, jonka ilmoitti kasvatustapaohjelman välineeksi yhdeksätoista huoltajaa. Videoyhteyksillä, eli esimerkiksi Teams- tai Zoom-palveluiden kautta kasvatustapaohjelman ilmoitti käyneensä viisi huoltajaa. Kasvatustapaohjelman kasvatustapaohjelman käydyksi ilmoitti yhdeksän huoltajaa.

Henkilöstön kyselyssä kävi ilmi, että kasvatustapaohjelmaa oli käyty vastaajien keskuudessa eniten puhelimitse, ja jokainen vastaaja ilmoitti käyneensä kasvatustapaohjelmaa puhelimitse. Kolme vastaajaa ilmoitti käyneensä kasvatustapaohjelmaa myös kasvatustapaohjelman, ja kolme ilmoitti kasvatustapaohjelman tapahtuneen Teamsin, Zoomin tai muun vastaavan videoyhteyden kautta. Vastauksissa on päällekkäisyyksiä, sillä yksi vastaaja on voinut käydä useamman kasvatustapaohjelman eri tavoilla toimintakauden aikana.

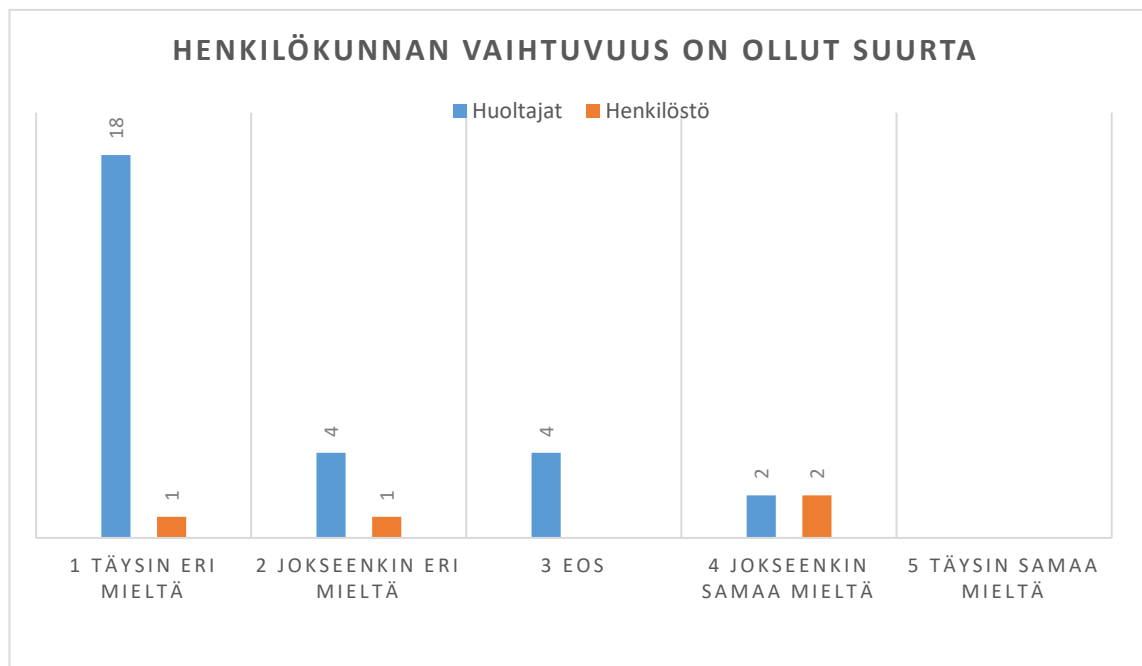

Kuvio 9: Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

Tiedusteltaessa huoltajilta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta, oli heidän vastauksistaan havaittavissa myönteisiä kokemuksia aiheesta (kts. Kuvio 9). Lähes kaikki huoltajat kokivat lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutuneen poikkeusaikana, ollen täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa. Vain yksi huoltaja ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen.

Henkilöstön kokemukset ovat vastausten perusteella samansuuntaiset huoltajien kokemusten kanssa (vrt. Kuvio 9). Neljä vastaajaa viidestä oli jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa. Yksi vastaaja viidestä ei osannut sanoa tarkkaa kantaansa väitteeseen.

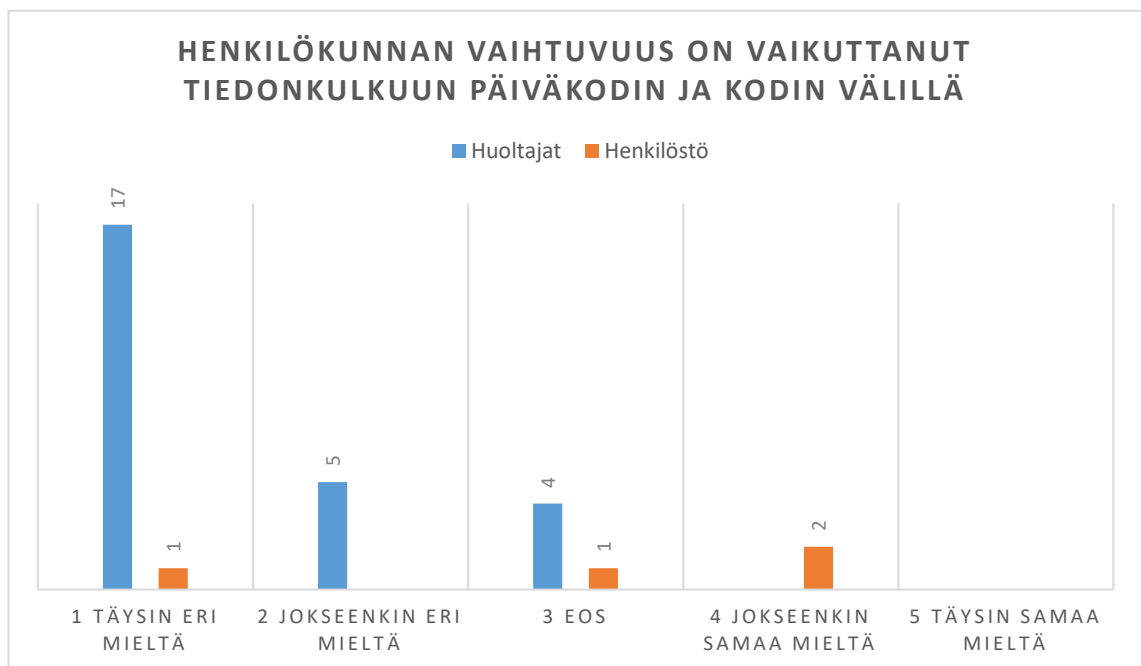
Huoltajilla ja henkilöstöllä on vastausten perusteella samankaltaiset kokemukset lasten varhaiskasvatussuunnitelmien tavoitteiden toteutumisesta poikkeusolojen aikana.

Kuvio 10: Henkilökunnan vaihtuvuus

Koska kasvatusyhteistyön yhtenä tärkeimpänä tekijänä on toimiva vuorovaikutus ja luottamuksen rakentaminen kodin ja varhaiskasvatuksen välillä, ja luottamuksen rakentamiseen vaikuttaa kasvatushenkilöstön pysyvyys (Alasuutari 2011), tiedusteltiin huoltajilta sekä henkilöstöltä henkilökunnan vaihtuvuudesta. Poikkeusoloissa toiminnan järjestelyt sekä mahdolliset sairastapaukset tai koronakaranteenit ovat voineet vaikuttaa henkilökunnan vaihtuvuuteen, jolloin huoltajille tutut kasvattajat eivät välttämättä ole olleet paikalla ja huoltajien tavoitettavissa. Henkilökunnan vaihtuvuutta tiedusteltiin huoltajilta esittämällä väite ”Henkilökunnan vaihtuvuus on ollut suurta” (Kuvio 10). Huoltajista kahdeksantoista oli täysin eri mieltä esitetyn väitteen kanssa, jokseenkin eri mieltä oli neljä huoltajaa. Kaksi huoltajaa oli jokseenkin samaa mieltä. Neljä huoltajaa ei osannut sanoa tarkkaan kantaansa esitettyyn väitteeseen. Viisi vastausta huoltajilta jouduttiin hylkäämään, sillä näissä vastauksessa arvoksi oli annettu skaala-asteikolla nolla (-), jolle ei ollut annettu sanallista arvoa ja siten ei voitu varmistaa näiden vastaajien todellista mielipidettä annetun väitteen kanssa.

Kokemukset henkilöstön vaihtuvuudesta ovat olleet erilaisia henkilöstön kyselyyn vastanneiden kesken (vrt. Kuvio 10). Kaksi vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa, että henkilökunnan vaihtuvuus on ollut suurta. Yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä ja yksi vastaaja oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä vastaus oli skaala-asteikolla nolla, jolla ei ollut sanallista arvoa ja siten ei voitu varmistaa hänen todellista mielipidettään.

Kuvio 11: Henkilökunnan vaihtuvuuden vaikutus tiedonkulkuun

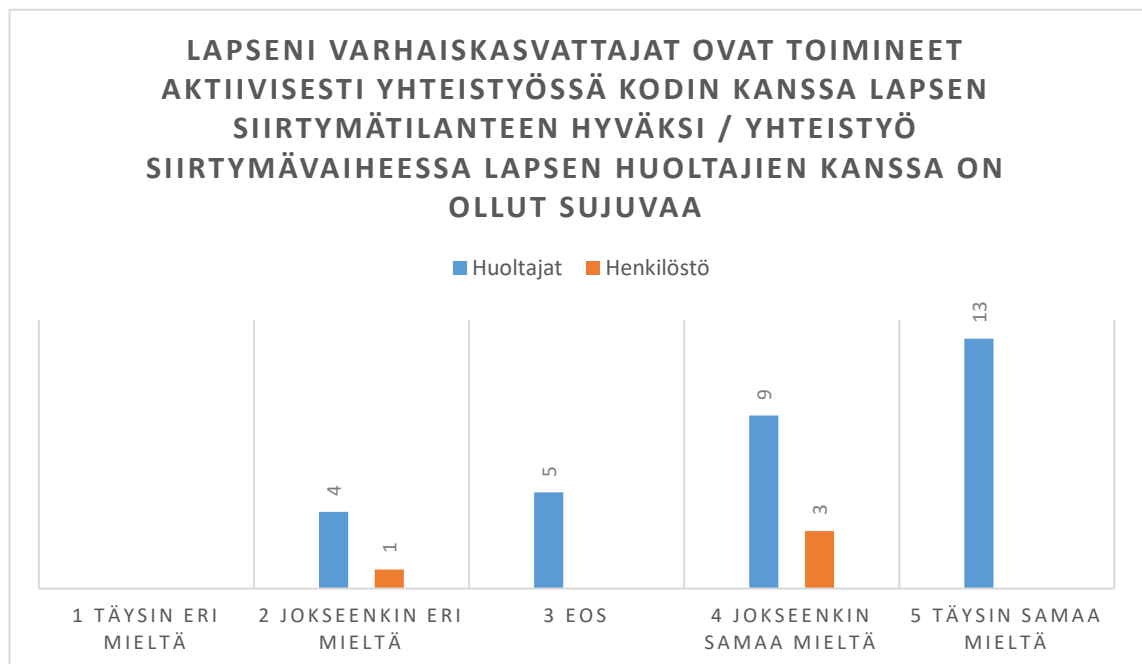
Kommunikaation toimivuutta ja vuorovaikutusta tiedusteltiin tiedonkulkuun ja henkilöstön vaihtuvuuteen liittyvällä väitteellä (Kuvio 11). Huoltajien keskuudessa selkeä enemmistö koki, että henkilöstön vaihtuvuudella ei ole ollut vaikutusta tiedonkulkuun kodin ja päiväkodin välillä. Neljä huoltajaa ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen. Seitsemän vastausta huoltajilta jouduttiin hylkäämään, sillä näissä vastauksessa arvoksi oli annettu skaala-asteikolla nolla (-), jolle ei ollut annettu sanallista arvoa ja siten ei voitu varmistaa näiden vastaajien todellista mielipidettä annetun väitteen kanssa.

Tiedusteltaessa henkilökunnalta vaihtuvuuden vaikutuksista (Kuvio 11) oli kaksi vastaajaa jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa, yksi vastaaja täysin eri mieltä ja yksi vastaaja puolestaan ei osannut kertoa kantaansa. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään myös tässä kohtaa, sillä vastaus ei ollut annetun skaala-asteikon arvojen mukainen.

Työntekijöiden kokemus henkilöstön vaihtuvuudesta tiedonkulkuun eroaa jossain määrin huoltajien kokemuksesta. Heidän vastauksistaan on havaittavissa selkeämmin henkilöstön vaihtuvuuden merkitys

6.2 Koronapandemian aikana havaittuja haasteita kasvatusyhteistyössä

Tässä kappaleessa käsitellään väittämiin esitettyjä vastauksia, joista ilmenee kasvatusyhteistyössä koettuja haasteita.

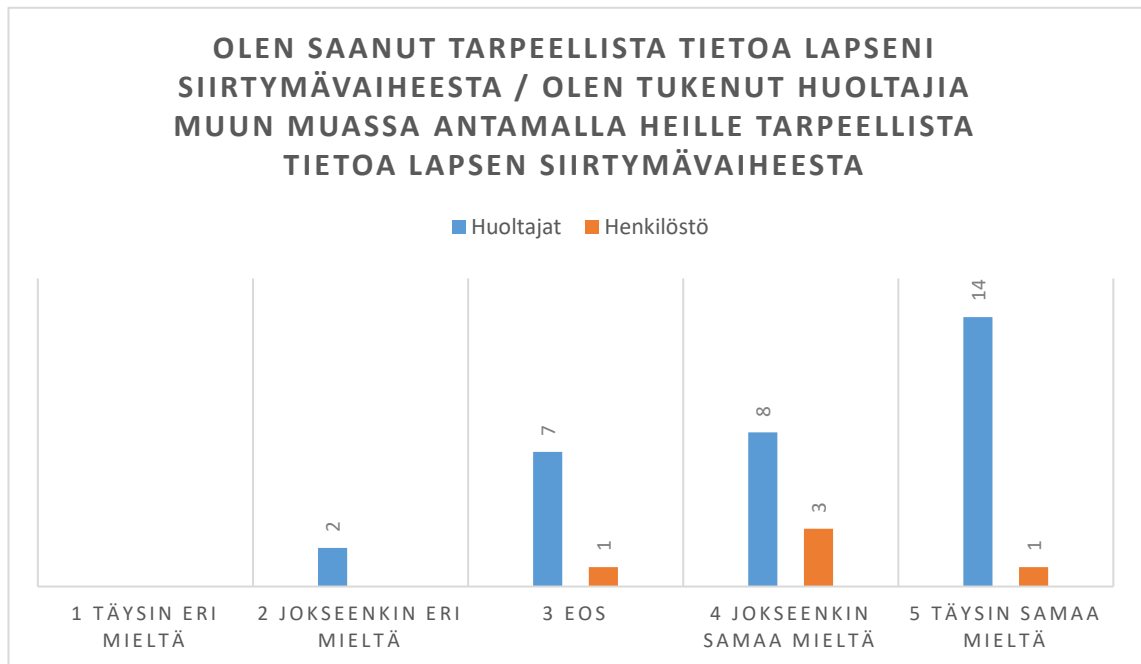

Kuvio 12: Siirtymätilanteiden yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä

Siirtymätilanteiden yhteistyötä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä tiedusteltiin huoltajilta väitteellä ”lapseni varhaiskasvattajat ovat toimineet aktiivisesti yhteistyössä kodin kanssa lapsen siirtymätilanteen hyväksi” (Kuvio 12). Vastausten perusteella huoltajilla on ollut erilaisia kokemuksia siirtymätilanteiden yhteistyöstä. Kolmetoista huoltajaa oli täysin samaa mieltä ja yhdeksän huoltajaa jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Neljä huoltajaa oli jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Viisi huoltajaa ei osannut sanoa oliko samaa tai eri mieltä väitteen kanssa. Huoltajien vastauksista kaksi jouduttiin hylkäämään, sillä vastaukset eivät olleet annettujen skaala-asteikon arvojen mukaisia.

Henkilöstölle osoitetussa kyselyssä väitteeseen ”Yhteistyö siirtymävaiheessa lapsen huoltajien kanssa on ollut sujuvaa” kolme vastaajaa viidestä vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä (Kuvio 12). Yksi vastaaja oli väitteen kanssa jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä vastaus ei ollut annettujen skaala-asteikon arvojen mukainen.

Vaikka huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia siirtymätilanteiden yhteistyöstä kysyttiin lähestyen aihetta hieman eri näkökulmista ja eri termein, voidaan päätellä, että pääosin siirtymätilanteiden yhteistyö on koettu toimivaksi niin huoltajien kuin henkilöstön puolesta, sillä valtaosa vastaajista oli esitettyjen väitteiden kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Joukossa oli myös päinvastaisia kokemuksia, ja erityisesti osa huoltajista ei ollut kokenut siirtymätilanteiden yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja kodin välillä täysin toimivaksi.

Kuvio 13: Tiedonvaihto siirtymätilanteista kodille

Siirtymätilanteiden yhteistyöstä tiedusteltiin myös tiedon välittymistä koskevalla väitteellä. Huoltajille väite kuului ”Olen saanut tarpeellista tietoa lapseni siirtymävaiheesta”, kyseisen väitteen kanssa täysin samaa mieltä oli enemmistö, neljätolme huoltajaa (Kuvio 13). Kahdeksan huoltajaa oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Seitsemän huoltajaa puolestaan ei osannut sanoa, ei ollut eri mieltä eikä samaa mieltä väittämästä. Kaksi huoltajaa oli jokseenkin eri mieltä siitä, että he olisivat saaneet tarpeellista tietoa siirtymävaiheesta. Kaksi vastausta jouduttiin hylkäämään, sillä vastaukset eivät olleet annettujen skaala-asteikon arvojen mukaisia.

Henkilöstölle esitetty väite samasta aiheesta kuului seuraavasti: ”Olen tukenut huoltajia muun muassa antamalla heille tarpeellista tietoa lapsen siirtymävaiheesta” (Kuvio 13). Viidestä vastaajasta kolme vastasi kokevansa olevansa jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Yksi vastaaja oli täysin samaa mieltä väitteestä, ja yksi vastaaja ei osannut sanoa tai ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa.

Vaikka huoltajien keskuudessa selkeä enemmistö koki, että he ovat saaneet tarpeellista tietoa siirtymätilanteista, oli huomattava osa huoltajista kuitenkin epävarmoja tiedonsaannin suhteen, ja osalla huoltajista oli myös kokemus, ettei tarpeellista tietoa oltu täysin annettu. Tämä on linjassa vastauksissa esiin nousseen havainnon kanssa, jonka perusteella voidaan päätellä osan huoltajista kokeneen tiedonsaannin ja -välityksen poikkeusoloissa haastavaksi.

Avoin vastaus 1

Ensimmäinen avoin vastauskenttä oli kyselylomakkeessa sijoitettuna teeman alla, joka liittyi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, sen tavoitteiden toteutumiseen, sekä siirtymävaiheen yhteistyöhön, jossa sivuttiin myös henkilökunnan vaihtuvuutta ja sen mahdollista vaikutusta tiedon välittämiseen varhaiskasvatuksessa.

Huoltajilta teemaan liittyen tuli seuraavia kommentteja:

- *”Lapseni aloittaa esiopetuksen syksyllä ja tiedonsaanti on ollut vähäistä sekä osa varhaiskasvattajista ovat selkeästi ärsyyntyneitä muutoksista.”*
- *”Minusta ryhmä muutoksista ei ole infottu hyvin, nämä ovat perheille ja lapsille isoja juttuja”*
- *”Lapsellamme ei ole ollut korona-aikana siirtymävaiheita.”*
- *”Varhaiskasvatussuunnitelma tehtiin ja arvioitiin yhteistyössä päiväkodin, neuvolaterveydenhoitajan ja huoltajan kanssa.” (vasu pidetty teamsissa)*

Henkilöstöltä teemaan liittyen nousi esiin seuraavanlainen kommentti:

- *”Siirtymävaiheet olleet haasteellisia vanhempien kannalta, koska ryhmiin ei ole voinut tutustua kunnolla korona-aikana, kun vierailuja rajoitettu.” 31-40 v*

Tämän aineiston perusteella voidaan päätellä, että tiedonvälityksessä kodin ja päiväkodin välillä oli koettu olevan haasteita. Muutoksia toimintaan oli tullut koronarajoitusten ja muuttuvien lähikontaktien minimointia koskevien ohjeistusten myötä. Muutokset tapahtuivat nopealla aikavälillä ja niihin piti reagoida nopeasti varhaiskasvatusympäristössä. Henkilökunnan mahdollinen vaihtuvuus, sairastaminen sekä ryhmien muutokset ovat todennäköisesti aiheuttaneet kuormitusta henkilökunnalle yhdessä muiden toiminnan muutosten kanssa, ja huoltajien kommenttien perusteella voidaan päätellä, että tämä näkyi yhteistyössä koteihin. Kaikista muutoksista ja toimenpiteistä koronarajoitusten suhteen ei ehditty tiedottaa oikea-aikaisesti, mikä osaltaan aiheutti haasteita tiedonvälitykseen. Nopean aikataulun muutokset varhaiskasvatusympäristössä näyttäytyivät huoltajille henkilöstön ärtymyksenä sekä tiedonsaannin vaikeuksina.

Henkilöstöstä yksi vastaaja arvioi, että siirtymävaiheet olivat erityisen haastavia koronasta aiheutuneiden poikkeusjärjestelyjen vuoksi, kun tutustumiskäyntejä ei voitu järjestää samaan tapaan kuin aiemmin koronarajoitusten vuoksi.

Kummastakin näkökulmasta voidaan päätellä, että epävarmuus on vaikuttanut yhteistyön toteutumiseen ainakin tiedonvälityksen sekä siirtymävaiheiden osilta. Sen sijaan lasten varhaiskasvatussuunnitelmia ja niissä kirjattujen tavoitteiden toteutumista ei oltu kommentoitu huoltajien eikä henkilöstön toimesta, joka osoittaa yhdessä aiempien lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevien väitteiden kanssa, ettei niiden toteutumisessa ole koettu erityisiä haasteita poikkeusolojen aikana.

Avoim vastaus 2

Toisessa avoimessa vastauskentässä tiedusteltiin kommentteja liittyen huoltajien osallisuuteen varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun, avoimeen keskustelukulttuuriin kodin ja varhaiskasvatuksen välillä, yhteistyön keinoihin sekä huoltajien väliseen keskinäiseen yhteistyöhön.

Huoltajilta teemaan liittyen tuli seuraavia kommentteja:

- *”Olisi mukavaa saada ryhmän huoltajien yhteystiedot mikäli ovat ne halunneet antaa, niin voisi sopia kaveritreffit muidenkin kuin vain muutaman kanssa.”*
- *”Toisia vanhempia en ole tavannut oikeastaan kertaakaan vain oman ryhmän kesken koronan vuoksi mutta odotan muutosta tapahtuvan avoimuuden suhteen tilanteen helpotettua.”*
- *”Huoltajat asuvat yhdessä joten eipä keskinäiseen yhteistyöhön apua tarvitse. Kysymyksen olisi voinut asetella hiukan toisin. Ja nyt vasta tajusin että muiden lasten huoltajiako tässä tarkoitetaan? No en halua yhteistyötä muiden vanhempien kanssa.”*
- *”Huomio kohtaan ”Huoltajien keskinäistä yhteistyötä on edesautettu ja kannustettu muun muassa seuraavasti:” vastattu muulla tavoin. Kohdallamme huoltajien keskinäistä yhteistyötä ei ole edesautettu, mutta tämä ei ollut valittavissa.”*
- *”Koronatilanteen vuoksi vanhempainiltoja ei ole pidetty. Minusta ne eivät ole muutoinkaan välttämättömiä.”*
- *”Huoltajien keskinäistä yhteistyötä on edesautettu ja kannustettu muun muassa seuraavasti: Ei ole kannustettu, WA-ryhmä löytyy, mutta se toimii tiedotuskanavana varhaiskasvatuksesta koteihin.”*

Henkilöstöltä tuli teemaan liittyen seuraavanlaisia kommentteja:

- *”Vanhemmat ovat sopineet keskenään leikkitreffit ulos.” 31-40v.*
- *”Nyt ei ole voinut kannustaa yhteisölliseen yhteydenpitoon korona rajoitusten vuoksi. Vanhempaintoimikuntakin on ollut katkolla” 51-60v*

Annettujen vastausten perusteella voidaan päätellä, että huoltajien näkemykset huoltajien keskinäisestä yhteistyöstä ja sen tarpeellisuudesta jakavat mielipiteitä. Osalla huoltajista on toiveita huoltajien keskinäisestä yhteistyöstä ja he odottavat, että henkilökunta kannustaa ja tukee heitä siinä. Yhteistyötä toivovissa kommentteissa esiintyy esimerkiksi toiveita yhteystietojen jakamisesta huoltajien kesken, leikkitreffit järjestämisestä lasten kanssa ja tutustumisesta toisiin perheisiin tällä tavoin. Vastauksista voidaan myös päätellä, että huoltajat toivoisivat henkilöstön aktiivisesti tukevan ja kannustavan heitä keskinäiseen yhteydenpitoon ja yhteistyöhön, mutta varsinaista selkeää näkemystä siitä minkälaisin keinoin tätä toivotaan tehtävän ei ole. Sähköisistä viestintätavoista Whatsapp-sovelluksen mahdollisuudet huoltajien keskinäisen yhteistyön mahdollistavana välineenä tunnustetaan, mutta käytännössä kokemukset viestintäsovelluksista ovat liittyneet lähinnä tiedonvälitykseen.

Huoltajista osalla nousee vastausten perusteella selvästi esiin välttävämpi suhtautuminen huoltajien keskinäistä yhteistyötä kohtaan. Aineiston perusteella osa huoltajista kokee, ettei tarvetta huoltajien keskinäiseen yhteydenpitoon ja yhteistyöhön ole. Eräs huoltaja ilmaisee kommentissaan melko suoraan, ettei halua yhteistyötä muiden huoltajien kanssa. Eräs huoltaja mainitsee, ettei vanhempainiltoja ole pidetty koronatilanteen vuoksi, mutta ettei hän myös koe niitä välttämättöminä.

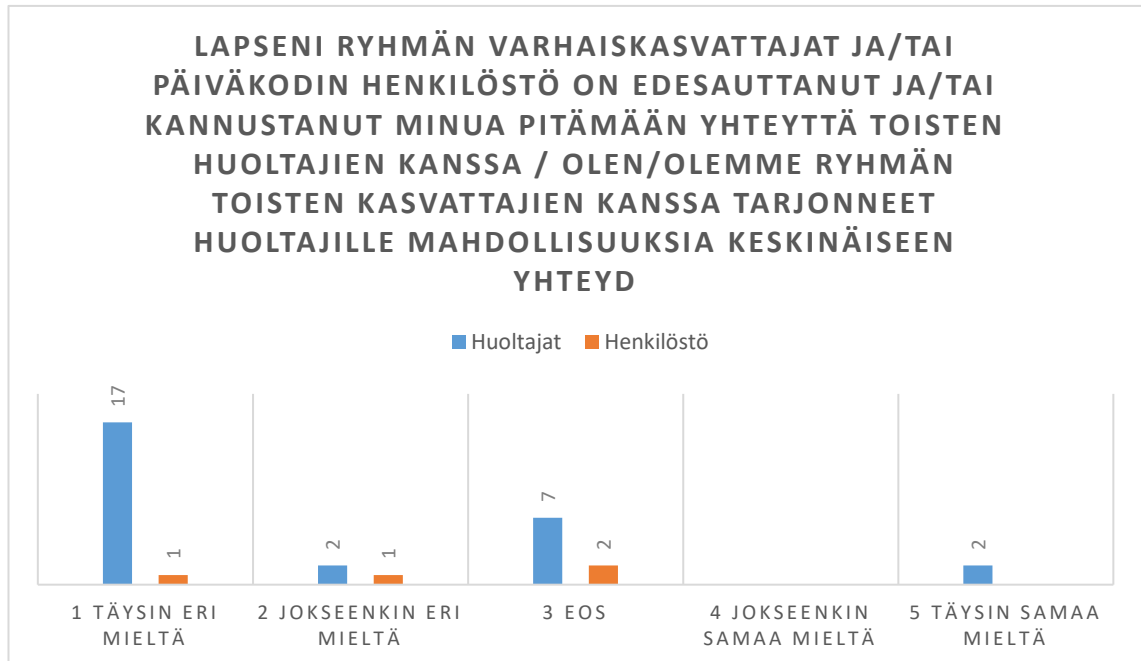
Huoltajien keskinäisen yhteydenpidon keinot

Huoltajilta sekä henkilöstöltä tiedusteltiin, minkälaisin keinoin varhaiskasvatuksessa on tuettu ja kannustettu huoltajien keskinäistä yhteistyötä. Kysymys esitettiin monivalintakysymyksenä. Huoltajilla ja henkilöstöllä oli samat vastausvaihtoehdot ja heillä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto niin halutessaan.

Suurin osa huoltajista, neljätoista henkilöä, ilmoitti huoltajien keskinäisessä yhteistyössä käytettäväksi keinoksi ryhmäkeskustelun viestisovelluksella. Vanhempainillat yhteistyön keinoksi ilmoitti kuusi huoltajaa. Yksi huoltaja ilmoitti yhteistyön välineeksi blogin. Kolmetoista huoltajaa valitsi vastausvaihtoehdoista ”muulla tavoin, miten?”, mutta eivät avoimen vastauslaatikon kohdalla avanneet tai kertoneet lisää näistä muista käytetyistä yhteistyötä tukevista keinoista. Yksi huoltaja ilmoitti avoimessa vastauslaatikossa vastanneensa kohtaan ”muulla tavoin, miten?” ja tarkoittaneensa sillä, että huoltajia ei ole keskinäiseen yhteistyöhön kannustettu.

Henkilöstön keskuudessa yksi ilmoitti vanhempainillat ja yksi ryhmäkeskustelun viestisovelluksella keinoiksi, joilla on tuettu ja kannustettu huoltajien keskinäistä yhteistyötä.

Kolme vastaajaa valitsi vastausvaihtoehdon ”muulla tavoin, miten?”, mutta vain yksi heistä selvensi vastaustaan avoimen vastauslaatikon kohdalla ja kertoi, että huoltajat ovat sopineet keskenään tapaamisia lasten kanssa ulkoilun merkeissä.

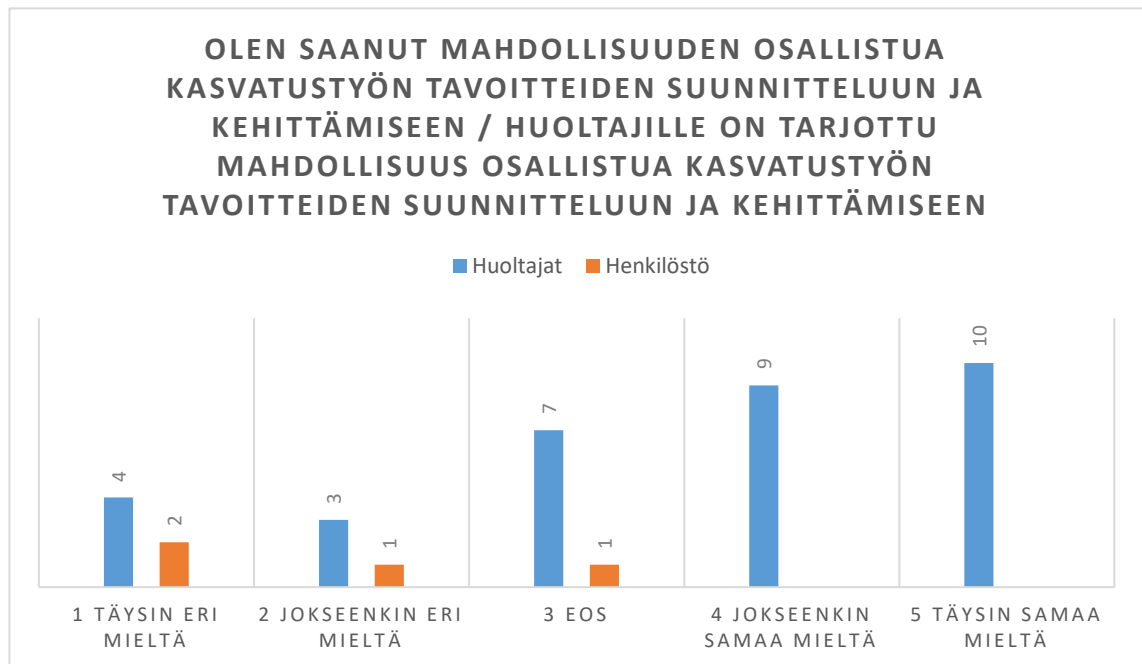
Kuvio 14: Huoltajien keskinäinen yhteistyö

Kasvatusyhteistyötä ja huoltajien yhteisöllisyyttä koskevana väitteenä huoltajille esitettiin väite ”Lapseni ryhmän varhaiskasvattajat ja/tai päiväkodin henkilöstö on edesauttanut ja/tai kannustanut minua pitämään yhteyttä toisten huoltajien kanssa”. Selkeä enemmistö huoltajista koki olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa (Kuvio 14). Seitsemän huoltajaa ei osannut kertoa kantaansa väitteeseen. Vain kaksi huoltajaa oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja koki siis saaneensa henkilöstöltä tukea huoltajien keskinäiseen yhteydenpitoon. Vastauksista neljä jouduttiin hylkäämään, sillä vastaukset eivät olleet annetun skaala-asteikon arvojen mukaisia.

Henkilöstön kokemukset huoltajille tarjotuista mahdollisuuksista keskinäiseen yhteydenpitoon sekä siihen kannustamisesta olivat vastausten perusteella melko negatiiviseksi koettuja ja olivat siten linjassa huoltajien kokemusten kanssa (kts. Kuvio 14). Yksi vastaaja oli täysin eri mieltä siitä, että tällaisia mahdollisuuksia ja kannustusta olisi tarjottu, yksi puolestaan jokseenkin eri mieltä. Kaksi vastaajaa ei osannut kertoa kantaansa väittämään. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä se ei ollut annetun skaala-asteikon arvojen mukainen.

6.3 Kasvatussyhteistä esiin nousseita huomioita

Tässä kappaleessa käsitellään tulosten analysoimisvaiheessa vastausten perusteella esiin nousseita huomioita koskien kasvatussyhteistyötä.

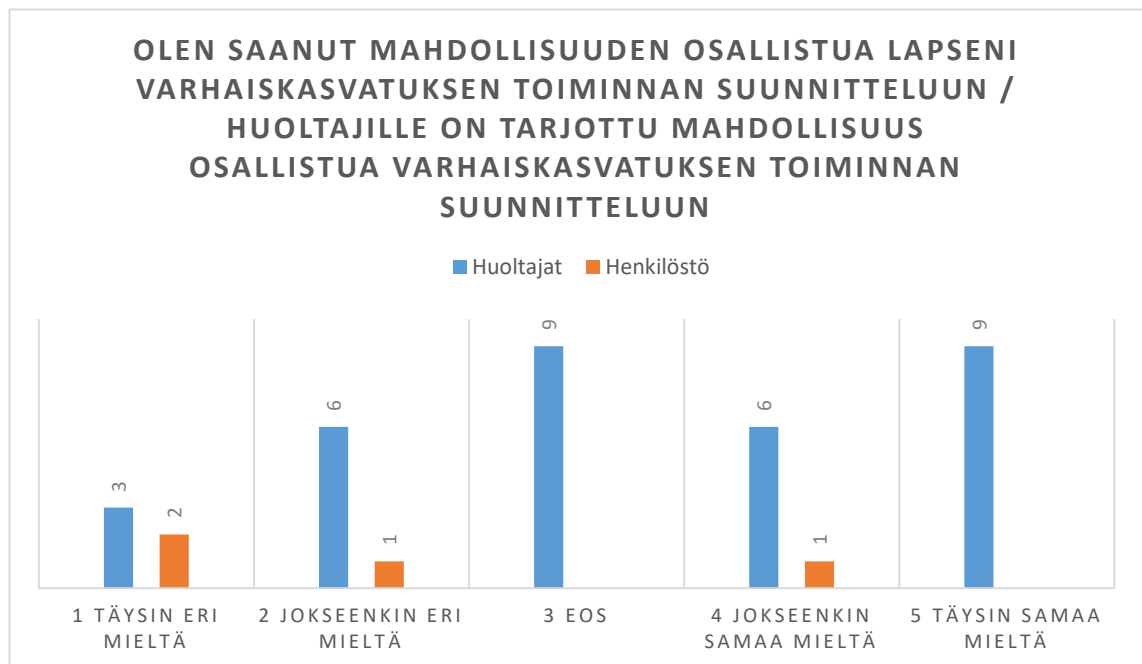
Kuvio 15: Huoltajien osallisuus kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen

Tiedusteltaessa huoltajilta heille tarjotuista mahdollisuuksista osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen olivat heidän kokemuksensa vastausten perusteella hyvin erilaisia (kts. Kuvio 15). Suurimmalla osalla huoltajista oli positiiviseksi tulkittava kokemus mahdollisuuksista osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen, mutta vastauksissa oli huomattavissa selkeästi päinvastaisia kokemuksia. Seitsemän huoltajaa ei osannut sanoa kantaansa väitteeseen.

Henkilöstön keskuudessa on selkeämmin kokemus, ettei huoltajille ole tarjottu täysin mahdollisuutta osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen (kts. Kuvio 15). Täysin eri mieltä oli kaksi vastaajaa ja yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaaja ei osannut kertoa tarkkaan kantaansa väitteeseen. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä vastaus ei ollut annetun skaala-asteikon arvojen mukainen.

Huoltajien ja henkilöstön vastauksissa on huomattavissa selkeitä eroja heidän kokemuksistaan aiheeseen liittyen. Vastausten erisuuntaisuuteen voi mahdollisesti vaikuttaa henkilökohtaiset tulkinnat siitä, mitä kasvatustyöllä tarkoitetaan, ja on myös mahdollista, että varhaiskasvatuksen henkilöstön keskuudessa ammatillinen koulutus ja pedagoginen osaaminen

tuovat erilaisen näkökulman ja tulkinnan siihen, miten kasvatustyö käsitetään huoltajien keskuudessa.

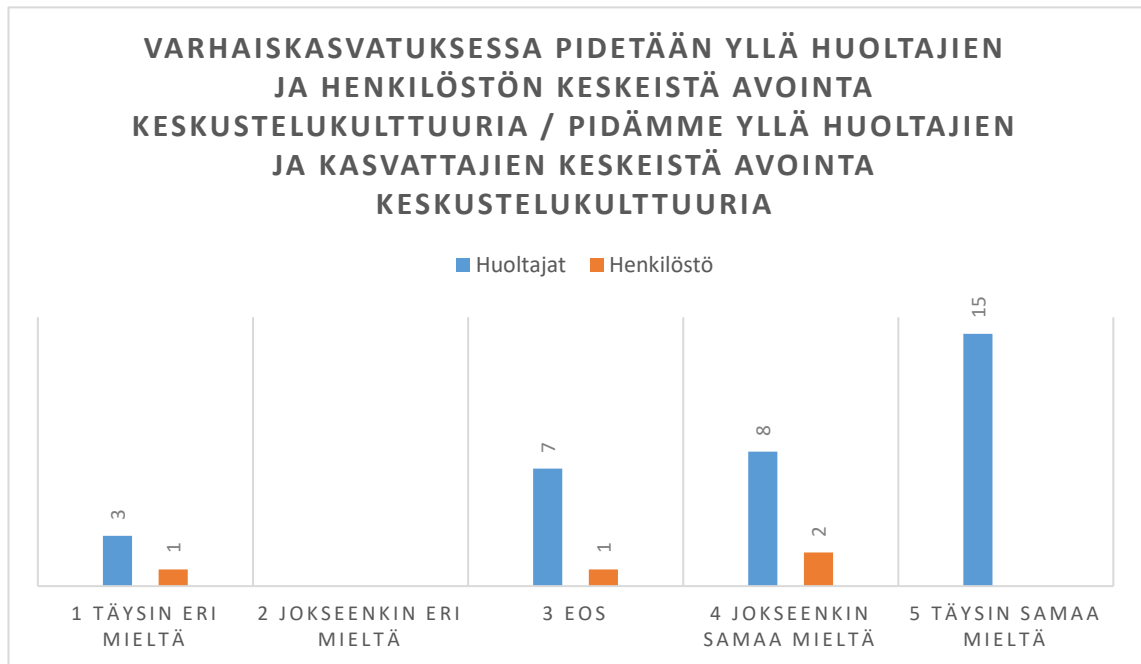
Kuvio 16: Huoltajien osallisuus toiminnan suunnitteluun

Kasvatusyhteistyöhön kuuluvaa vuorovaikutusta ja tasavertaisuutta tiedusteltiin kysymällä huoltajien osallisuudesta varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun (Kuvio 16). Väite huoltajille oli ”Olen saanut mahdollisuuden osallistua lapseni varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun”. Väitteen kanssa täysin samaa mieltä oli yhdeksän huoltajaa, jokseenkin samaa mieltä oli kuusi huoltajaa. Täysin eri mieltä oli kolme ja jokseenkin eri mieltä kuusi huoltajaa. Yhdeksän huoltajaa ei osannut kertoa tarkkaan kantaansa väitteeseen. Väite jakoi mielipiteitä paljon, ja voidaan päätellä, että huoltajilla on keskenään hyvin erilaisia kokemuksia siitä, miten heille on tarjottu mahdollisuuksia osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun. Suuresta määrästä en osaa sanoa -vastauksia voidaan lisäksi päätellä, että huoltajilla on epävarmoja mielipiteitä ja kokemuksia aiheeseen liittyen.

Henkilöstöltä asiaa tiedusteltiin esittämällä väite ”Huoltajille on tarjottu mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun” (Kuvio 16). Viidestä vastaajasta kaksi oli täysin eri mieltä kyseisen väitteen kanssa ja yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Vain yksi vastaaja oli jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä se oli nollavastaus eikä vastannut mitään annettua sanallista arvoa.

Henkilöstön näkemys huoltajille tarjotuista mahdollisuuksista vaikuttaa varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ovat tulkittavissa siten, että huoltajille tarjottuja mahdollisuuksia vaikuttamiseen on annettu melko vähän. Huoltajien kokemukset ovat selvästi

jakautuneita ja keskenään erilaisia (kts. Kuvio 16), mutta on tulkittavissa, että vaikutusmahdollisuuksia on tarjottu heikosti tai niistä ei mahdollisesti tiedetä tarpeeksi. Kasvatusyhteistyön toteutumisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että huoltajilla on kokemus osallisuudesta varhaiskasvatustoimintaan.

Kuvio 17: Avoin keskustelukulttuuri

Huoltajien kokemukset avoimesta keskustelukulttuurista varhaiskasvatuksessa ovat vastausten perusteella pääosin positiivisia (kts. Kuvio 17), mutta poikkeaviakin kokemuksia löytyy. Suuri osa, lähes puolet huoltajista, oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa, että varhaiskasvatuksessa pidetään yllä huoltajien ja henkilöstön keskeistä avointa keskustelukulttuuria. Jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa oli kahdeksan huoltajaa. Seitsemän huoltajaa ei osannut kertoa kantaansa asiaan. Kolme huoltajaa oli täysin eri mieltä esitetyn väitteen kanssa.

Henkilöstön kesken kokemukset jakoutuivat samansuuntaisesti huoltajien vastausten kanssa (kts. Kuvio 17). Kaksi vastaajaa viidestä henkilöstön jäsenestä kertoi olevansa jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, että he pitävät yllä avointa keskustelukulttuuria. Yksi vastaaja oli väittämän kanssa täysin eri mieltä. Yksi vastaaja ei osannut kertoa kantaansa asiaan. Yksi vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä vastaus ei ollut annetun skaala-asteikon arvojen mukainen.

Huoltajien ja henkilöstön näkemykset avoimen keskustelukulttuurin ylläpitämisestä ovat vastausten perusteella yhteneväisiä, ja voidaan päätellä, että suurin osa vastaajista kokee varhaiskasvatuksen ja kodin välillä vallitsevan avoimen keskustelukulttuurin. Kuitenkin on huomionarvoista, että merkittävä osa huoltajista on aiheesta epävarma tai kokee päinvastoin, ettei avointa keskustelukulttuuria pidetä yllä.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen

Sekä huoltajilta että henkilöstöltä tiedusteltiin kasvatusyhteistyössä käytettävien tieto- ja viestintäteknologian välineistä ja keinoista, joita he itse ovat henkilökohtaisesti käyttäneet yhteistyön välineenä. Huoltajilla ja henkilöstöllä olivat samat vastausvaihtoehdot ja annetuista vastausvaihtoehdoista heillä oli mahdollisuus valita useampi kuin yksi, koska on mahdollista, että yhteistyössä kodin ja päiväkodin välillä käytetään useampaakin sähköistä viestinnän välinettä tai keinoa.

Huoltajista suurin osa ilmoitti sähköpostin ja viestintäsovellus Whatsappin kasvatusyhteistyössä käytetyksi sähköiseksi viestinnän välineeksi. Sähköposti ilmoitettiin viestinnän välineeksi kaksikymmentäyksi kertaa ja Whatsapp kaksikymmentä kertaa. Tekstiviestit ja puhelut ilmoitettiin kummatkin neljätoista kertaa viestinnän välineiksi. Salasanatuljettua blogia ilmoitettiin käytettävän yhden huoltajan toimesta. Kolme huoltajaa oli valinnut vastausvaihtoehdon ”muu, mikä?”, mutta vain yksi heistä oli sanallisesti eritelty sähköisen viestinnän välineeksi salaisen Instagram-tilin sekä joulu- ja kevätjuhlien sijaan lähetetyt videotervehdykset.

Henkilöstön keskuudessa puhelut ja sähköposti mainittiin kummatkin neljä kertaa sähköisen viestinnän välineiksi. Whatsapp-ryhmää ilmoitti käyttävänsä kolme vastaajaa. Kaksi vastaajaa ilmoitti tekstiviestit viestinnän välineeksi. Salasanatuljettua blogia ei ilmoittanut sähköisen viestinnän välineeksi yksikään henkilöstön jäsenistä, samoin kuin muita nimeämättömiä vaihtoehtoja ei ilmoitettu.

Vastauksista ilmenee, että kodin ja päiväkodin välisessä kommunikoinnissa käytetään kyllä viestintäteknologiaa, mutta erityisesti huoltajien kokemus on se, että se toimii lähinnä tiedottamisen välineenä.

7 Johtopäätökset

Tässä kappaleessa käyn läpi aineiston pohjalta esiin nousseita johtopäätöksiä kasvatusyhteistyön toteutumisen kokemuksista. Kirjoituksessa pyritään vastaamaan esitettyihin tutkimuskysymyksiin, jotka olivat:

- Miten kasvatusyhteistyö on toiminut koronapandemian poikkeusolosuhteissa?
- Minkälaisia haasteita kasvatusyhteistyössä on koettu koronapandemian aikana?
- Millaisia huomioita kasvatusyhteistyöstä nousee esiin aineiston pohjalta?

7.1 Vuorovaikutuksen ja kommunikaation rakentuminen

Tämän aineiston pohjalta nousee esiin, että sekä huoltajilla että henkilöstöllä on yhteneväinen näkemys kasvatusyhteistyön sujuvuudesta ja toimivuudesta. Kasvatusyhteistyö koetaan pääosin toimivaksi. Yhteydenpito lapseen liittyvissä asioissa koettiin sujuvaksi, ja huoltajat sekä henkilöstö kommunikoivat keskenään muun muassa hoidollisiin sekä kasvatuksellisiin liittyvissä asioissa. Päivittäiset kohtaamiset eli lapsen tuonti- ja hakutilanteet näyttäytyivät vastausten perusteella pääosin positiivisina kokemuksina koronatilanteen rajoituksista huolimatta, ja huoltajilla sekä henkilöstöllä näyttäisi olevan aineiston pohjalta tarkasteltuna olevan melko yhteneväinen näkemys siitä, miten vuorovaikutus näissä päivittäisissä kohtaamisissa toteutuu. Vuorovaikutuksen kohtaamisissa koetaan olevan pääosin monipuolista ja myönteistä, joka on kasvatusyhteistyön näkökulmasta kodin ja päiväkodin suhdetta rakentava tapa kommunikoida. Lasten henkilökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia koskevat keskustelut oli käyty sekä kasvotusten että etäyhteyksien välityksellä. Lisäksi huoltajilla oli pääosin myönteinen kokemus siitä, että lapsen tuen tarpeet oli kyetty huomioimaan korona-ajan poikkeusolosuhteissa lapsiryhmän toiminnassa, ja samansuuntaisia kokemuksia oli myös henkilöstöllä.

Eroaviakin kokemuksia mahtui aineistossa joukkoon. Osalla huoltajista ei ollut selkeää kokemusta siitä, millaista vuorovaikutus päivittäisissä kohtaamisissa on, ja positiivisten kokemusten joukossa oli kokemuksia siitä, että näissä tilanteissa lapsen päivää ei kuvailtu myönteisesti tai monipuolisesti. Kokemukset kohtaamisista ja niissä käytettävästä puheesta ovat henkilökohtaisia, sillä sosiaalisten tilanteiden ja kohtaamisten tulkintaan vaikuttavat yksilökohtaiset tekijät, mutta tutkielman kannalta ja analysoinnin kannalta tärkeää on huomioida, että sanat monipuolisuus ja myönteisyys voidaan yksilöllisesti tulkita hyvinkin erilaisia merkityksiä omaavina termeinä.

Koska päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa on lapsen kohtaamisen lisäksi kyse kahden aikuisen kohtaamisesta, on huomattava, että yksilön odotukset vuorovaikutuksen toteutumisesta ja sen sisällöstä vaikuttavat paljon siihen, miten kohtaaminen ja vuorovaikutus tuossa tilanteessa toteutuu. Huoltajan odotukset ja toiveet näissä tilanteissa tapahtuvasta kommunikaatiosta sekä asioista, joista tietoa välitetään, voivat olla hyvin erilaisia, kuin mitä lapsen varhaiskasvattajan tulee luontaisesti tilanteessa kerrottua lapsen päivästä. Huoltaja voi toivoa ja odottaa tarkkaakin kuvailua lapsen päivästä aina tämän leikeistä mahdollisiin oppimisen kokemuksiin. Varhaiskasvattaja puolestaan voi kertoa päivän kulusta hyvinkin rutiininomaisesti ja kertoa lyhyen ytimekkäästi ja mielestään tarpeellisen kuvaavasti lapsen päivän menneen hyvin tai kivasti, joka puolestaan voi kuulostaa huoltajan korvaan pintapuoliselta kuvailulta, jos hänellä on odotuksia tarkemmasta päivän kulun läpikäymisestä. Kasvatusyhteistyön näkökulmasta olisi tärkeää, että kummallakin osapuolella on yhteinen ymmärrys siitä, minkälaista puhetta lapsesta ja tämän kuulumisista tuotetaan päivittäisessä kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen kuuluu jo varhaiskasvatuksen arkeen, mutta vastausten perusteella huoltajien kokemukset siitä yhteistyön ja kommunikaation välineenä ovat vähäisiä. Huoltajien kokemus on ollut, että erilaiset viestisovellukset ja viestintäteknologia ovat toimineet lähinnä tiedottamisen kanavina. Vastauksista oli kuitenkin havaittavissa myös se, että tieto- ja viestintäteknologiaa on hyödynnetty esimerkiksi pedagogisessa dokumentoinnissa. Koska tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet tunnustetaan varhaiskasvatuksessa sekä kodeissa, olisi ilmeisen tarkoituksenmukaista pyrkiä hyödyntämään niitä entistä aktiivisemmin kasvatusyhteistyön rakentamisessa ja erityisesti ylläpitämisestä. Sähköisten kommunikaatiovälineiden käyttäminen mahdollistaisi kasvatusyhteistyön rakentamisen sekä pedagogisen dokumentoinnin ja lapsen päivän näkyväksi tekemisen huoltajille reaaliaikaisemmin ja tietyltä osin saavutettavammin kuin perinteisten kansioiden väliin koostettu paperinen lapsen kasvun kansio. Puhelimilla ja älylaitteilla käytettävät sovellukset mahdollistaisivat myös kasvatusyhteistyön kulttuurin kehittämistä sekä huoltajien keskinäisen yhteistyön toteutumista.

7.2 Poikkeusajan haasteet näkyvät kohtaamisessa ja tiedonsiirrossa

Tutkimusongelman kannalta yhtenä oleellisimpana väitteenä kyselylomakkeessa esitettiin, että koronapandemian poikkeusaikojen vaikutukset näkyisivät päivittäisessä kommunikaatiossa ja siten kasvatusyhteistyössä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä. Käsillä olevan aineiston pohjalta voidaan päätellä, että huoltajien sekä henkilöstön kokemukset poikkeusaikojen vaikutuksesta päivittäiseen vuorovaikutukseen haku- ja tuontitilanteissa näyttäytyivät hyvin erilaisina kokemuksina. Huoltajista noin kolmasosa koki poikkeusaikojen vaikuttaneen päivittäisiin kohtaamisiin sekä niissä tapahtuvaan kommunikaatioon, kun henkilöstöstä samoin koki kolme viidestä vastaajasta. Voidaan siis sanoa, että poikkeusaikojen lähikontakteja minimoivilla käytännön järjestelyillä on ollut jossain määrin vaikutusta päivittäisiin kohtaamisiin huoltajien ja henkilöstön välillä, vaikka toisaalta kommunikaatio kodin ja päiväkodin välillä oli näyttäytynyt positiivisessa valossa muissa yhteydenpitoa koskevissa väittämässä. Merkittävää ja huomioitavaa päivittäisten kohtaamisten osalta on päiväkotien mahdolliset keskenään erilaiset käytännöt lähikontaktien välttämisestä poikkeusaikojen aikana; toisaalla huoltajat ovat saaneet saattaa lapsen eteiseen ja toisaalla huoltajia ei ole päästetty lainkaan päiväkodin sisätiloihin ja haku- ja tuontitilanteet ovat tapahtuneet täysin ulkoa käsin. Koska koronatilanteen on koettu vaikuttaneen päivittäisiin kohtaamisiin, voidaan päätellä, että sillä on ollut vaikutusta myös muutoin kokemukseen kasvatusyhteistyön toteutumisessa.

Korona-ajan poikkeusjärjestelyillä koettiin olleen merkitystä myös muutoksia koskevan tiedonvälityksen, siirtymätilanteiden ja toisaalta myös henkilökunnan vaihtuvuuden kannalta. Poikkeusjärjestelyt toteutuivat nopealla aikataululla ja mahdollisia muutoksia tuli seurata koronapandemian tilanteen kehittyessä. Nopeat muutokset ovat mitä todennäköisimmin aiheuttaneet lisää kuormitusta varhaiskasvatuksen henkilöstön arkeen, johon ovat lisäksi

vaikuttaneet esimerkiksi mahdolliset sairastumiset ja altistumiset koronalle karanteeneineen. Tällaisissa tilanteissa henkilöstöä on saattanut vaihtua, kun sairastapauksien ja karanteenien vuoksi on palkattu sijaisia ja ryhmien toimintaa on mahdollisesti yhdistetty koronapandemian kriittisimpinä hetkinä, esimerkiksi keväällä 2020. Oikean ja ajantasaisen tiedon välittäminen varhaiskasvatuksen poikkeusjärjestelyistä huoltajille on saattanut osoittautua haasteelliseksi edellä mainittujen olosuhteiden ja tekijöiden vuoksi, mikä on näkynyt huoltajien antamissa vastauksissa tyytymättömyytenä tiedottamiseen. Poikkeusjärjestelyt ja nopeat muutokset ovat koskeneet myös siirtymätilanteita, sillä tutustumiskäyntejä päiväkoteihin tai esiopetukseen ei ole voitu järjestää samalla tavoin kuin ennen koronapandemiaa.

7.3 Huoltajien keskinäinen yhteistyö

Aineiston perusteella voidaan päätellä, että huoltajilla ja varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on samansuuntaisia kokemuksia sekä näkemyksiä huoltajien keskinäisestä yhteistyöstä ja siihen kannustamisesta. Henkilöstön vastauksista oli selkeästi huomattavissa koronapandemian aiheuttamien poikkeusjärjestelyiden vaikutus siihen, miten huoltajia on voitu kannustaa keskinäiseen yhteydenpitoon, kun lähikontakteja ihmisten kesken on pyritty vähentämään. Yhteisölliseen yhteydenpitoon ei ole voitu kannustaa vallinneen pandemiatilanteen vuoksi, ja esimerkiksi vanhempainiltoja tai kevätjuhlia ei ole vallitsevien rajoitustoimenpiteiden vuoksi voitu viettää. Tämä näkyi myös huoltajien vastauksissa ja heidän kokemuksensa mukaan keskinäiseen yhteistyöhön ei ole kannustettu. Huoltajien vastauksista kuitenkin nousi selkeästi esille toive siitä, osalla huoltajista on toiveita siitä, että tällaiseen keskinäiseen yhteistyöhön kannustettaisiin ja sitä tuettaisiin nykyhetkeä enemmän.

Osa huoltajista odottaa ja haluaa tiiviimpää yhteistyötä huoltajien kesken, ja toivoo henkilöstöltä tukea sekä kannustamista tämän toteutumiseen. Selkeitä näkemyksiä siitä, millaisin keinoin huoltajien keskinäistä yhteistyötä tulisi toteuttaa ei huoltajilla ollut, mutta vastauksien perusteella voidaan päätellä, että yhteistyötä toivotaan tapahtuvan konkreettisemmin vuorovaikutuksessa ja kohtaamisten kautta. Aineistosta ei voinut päätellä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa oli hyödynnetty yhteydenpidossa sekä huoltajien keskinäisen yhteistyön välineenä, mutta sen mahdollisuudet yhteistyön toteuttamisen ja kommunikoinnin keinona tunnustetaan kyllä. Osalla huoltajista puolestaan oli selkeä näkemys siitä, että yhteistyötä tai yhteydenpitoa muihin huoltajiin ei kaivattu eikä sitä koettu merkityksellisenä, ja esimerkiksi eräs huoltaja mainitsi, että poikkeusjärjestelyiden myötä poisjääneet vanhempainillat eivät olleet hänen mielestään välttämättömiä muutoinkaan järjestää.

7.4 Huoltajien mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen

Erityisenä huomiona vastauksista nousi esiin sekä huoltajien että henkilöstön kokemukset siitä, että huoltajille ei ole tarjottu mahdollisuuksia vaikuttaa lastensa varhaiskasvatuksen toiminnan

suunnitteluun, kasvatustyön suunnitteluun eikä kehittämiseen. Ilmiö on erikoinen ja jokseenkin ristiriidassa sen kanssa, että huoltajilla sekä henkilöstöllä on pääosin positiivisia kokemuksia kommunikoinnista ja vuorovaikutuksesta kodin ja päiväkodin välillä. Keskusteluyhteys on olemassa, ja se käsittää ainakin tiedon jakamisen lapsen hoidollisista ja kasvatuksellisista asioista, mutta vastauksista voidaan päätellä, että vuorovaikutuksessa ja kasvatusyhteistyön rakentumisessa on ollut jonkinlaisia haasteita. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on kuitenkin yhdessä löytää keinoja tukea lapsen kasvua ja kehitystä tämän kahdessa eri kasvuympäristössä, ja vastauksien perusteella tämä ei täysin toteudu, sillä huoltajien osallisuudesta toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen on välttäviä kokemuksia. Tämä vastauksista esille tullut ilmiö herättää kysymyksen siitä, että minkälaisia osallisuuden kokemuksia huoltajilla todellisuudessa on ja miten heidän osallisuutensa toteutuu. On aiheellista pohtia, toteutuuko tällöin kasvatusyhteistyö todella tarkoituksenmukaisesti varhaiskasvatuksen sekä kodin kasvatustehtävää tukien. Olisi myös mielenkiintoista ja tärkeää selvittää, ovatko kokemukset huoltajien osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista sidonnaisia poikkeusoloihin, joiden vaikutusta tällä opinnäytetyöllä on selvitetty, vai onko kyseessä mahdollisesti ajattomampi kasvatusyhteistyöhön liittyvä ilmiö.

8 Pohdinta

8.1 Opinnäytetyön prosessin pohdintaa

Opinnäytetyön prosessin aikana ilmeni paljon oivalluksia sekä ajatuksia siitä, minkälaisia erilaisia mahdollisuuksia toteutukselle olisi ollut esimerkiksi aineistonkeruun ja kyselylomakkeen kysymyksiä asetellun, ajoituksen sekä menetelmän valinnan suhteen. Tässä kappaleessa pohditaan näitä oivalluksia opinnäytetyön prosessin varrelta.

Toteutuneen aineistonkeruun vastausmäärä oli varsin pieni, joka on hyvin tyypillistä verkkotutkimuksissa ja -kyselyissä. Ajankohta, otannan laajuus sekä karhuamisen puuttuminen voidaan nostaa esiin tekijöiksi, jotka ovat vaikuttaneet aineiston määrään sen keruuvaiheessa. Koska aineistonkeruu tapahtui sähköisesti e-lomakkeella, olisi laajempi ja erityyppinen otanta (vrt. Vilka 2007, 57) ollut mahdollinen, ja siten olisi voitu mahdollisesti paitsi kasvattaa vastausprosenttia, myös saada laajemmin määrällisen tutkimusmenetelmän ja aineiston analysoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaista tietoa ja aineistoa analysoitavaksi. Siten myös aineiston analysointi olisi voinut toteutua kvantitatiivisesti ja olisi saatu tutkimusongelman kannalta olennaista, yleistettävää tietoa koko Riihimäen alueen varhaiskasvatusta koskien. Koska aineistonkeruussa saatiin varsin vähän aineistoa, ei siitä voida valitun kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän näkökulmasta tehdä yleistettäviä johtopäätöksiä.

Aineistonkeruun ajankohta osui myös jälkikäteen katsoen haasteelliseen ajankohtaan kesäkuun alkuun, joka osuu esimerkiksi koulujen lomien alkamiseen ja johon monesti myös useiden huoltajien sekä henkilöstön jäsenten loma-ajat sijoittuvat. Vaikka aineistonkeruulle oli varattu aikaa kaksi viikkoa, ei vastauksia palautunut kuin murto-osa verraten siihen, kuinka monelle lomake lähetettiin. Aikaisempi ajankohta keväällä tai mahdollisesti kyselyn lähettäminen ja aineistonkeruun toteutuminen syksyllä olisi voinut kasvattaa vastauksia ja siten kerätyn aineiston määrää.

Vielä kolmas tärkeä aineistonkeruuvaiheeseen liittyvä huomio ja pohdinta koskee vastauksien karhuamista, josta emme sopineet yhdessä yhteistyökumppanin kanssa enkä itse huomionut tätä ehdottaa yhteistyökumppanille. Aineistonkeruuaika oli kuitenkin asetettu pidemmäksi, jotta kyselylomakkeeseen vastaamiseen olisi aikaa.

Tutkimusongelman kannalta menetelmä olisi voinut olla myös kvalitatiivinen, jolloin tietoa kasvatusyhteistyön toteutumisesta korona-aikana olisi selvitetty yhden päiväkodin henkilöstön sekä huoltajien näkökulmasta haastattelututkimuksen avulla. Tutkimusmenetelmänä kvalitatiivinen näkökulma olisi voinut olla hedelmällisempi, sillä se olisi voinut tuoda hyvin erilaista tietoa kasvatusyhteistyöstä ilmiönä sekä ajassa ja tapahtuvien muutoksien vaikutuksista sen toteutumiseen.

Aineiston analysoinnin aikana kävi ilmi, miten eri tavalla olisin voinut lähestyä tutkimusongelmaa kyselylomaketta laatiessa. Ei ole suinkaan epätavanomaista, että tutkimuksen analyysivaiheessa selviää, miten ongelmat olisi oikeastaan pitänyt asettaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 221). Tutkielman kysymykset ja väittämät pohjautuivat valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja olivat ymmärrettäviä ja selkeitä sekä huoltajien että varhaiskasvatuksen henkilöstön mielestä. Kysymykset olivat siis toimivia, mutta analyysivaiheessa koin, että kaivattua tietoa jäi silti uupumaan. Tähän ratkaisuna olisi toiminut olemassa olevien kysymysten tarkentaminen tai tarkentavien lisäkysymysten esittäminen aiheeseen liittyen. Koska opinnäytetyössä oli esillä koronapandemian erityinen näkökulma, olisi kysymyksiä voinut lähteä tarkentamaan vielä lisää tästä näkökulmasta. Myös kysymyksiä asettelu väliotsikoinnin alle olisi kaivannut hiomista, mutta kyselyn kysymykset ja väittämät tukivat toinen toisiaan ja niiden avulla saavutettiin lomakkeiden väliotsikoinnista huolimatta sitä tietoa, mitä niillä on lähdetty hakemaan.

Kysymyksiä ja kyselylomaketta olisi voinut tarkentaa myös niiltä osin, että vastaukset olisi voitu yhdistää analyysivaiheessa päiväkotikohtaisesti, jolloin olisi saatu selkeämmin esille mahdollisia eroavaisuuksia kasvatusyhteistyön kokemuksista eri päiväkotien välillä. Kasvatusyhteistyön eroavaisuuksien vertailu ja tarkastelu olisi voinut mahdollistaa erilaisten kasvatusyhteistyön kulttuurien esiin tuomisen, jonka esimerkiksi Alasuutari (2011) tutkimuksessaan mainitsee yhdeksi kasvatusyhteistyötä määrittäväksi ja siihen vaikuttavaksi

tekijäksi. Tämä tieto olisi voitu esittää myös säilyttäen vastaajien sekä osallistuneiden päiväkotien anonymiteetti.

Opinnäytetyön aihe ja asetettu tutkimusongelma tekivät opinnäytetyön prosessista pitkän ja laajan. Pääosin tämä prosessi onnistui hyvin, vaikka prosessin aikana koin haasteita aikataulutuksen, aiheen rajaamisen sekä tulosten analysoimisen kanssa. Itse-reflektointi on tuonut esille erilaisia haasteita, joita prosessin aikana olen kohdannut, mutta se on ollut toisaalta huomattavan opettavainen kokemus ja huomaan, että itse-reflektointi on auttanut kääntämään nuo kohtaamani erilaiset haasteet hyväksi oppimiskokemuksiksi. Monessa kohdassa, kuten aikataulutuksen ja aineiston analysoinnin sekä raportoimisen kohdalla kumppani opinnäytetyössä olisi ollut tarpeen ja tuonut omalla tavallaan erilaista motivaatiota työskentelyyn. Työn eteneminen olisi voinut sujua eri tavalla, ja koko prosessin aikana olisi voinut hyödyntää opiskelijakumppanin kanssa dialogisuutta esimerkiksi kyselylomakkeen laadinnassa sekä johtopäätöksien ja pohdinnan kanssa. Toisaalta yksin tehdessä sain edetä omaan tahtiini omilla ehdoillani.

8.2 Tavoitteiden arviointi

Päätavoitteena oli selvittää yhteistyökumppanin Riihimäen kaupungin varhaiskasvatuksessa tapahtuvan kasvatusyhteistyön toteutumista korona-aikana. Tavoite täyttyi kasvatusyhteistyön näkökulmasta tarkasteltaessa, josta saatiin hyviä näkemyksiä ja vastauksia, mutta koen että se ei täysin täyttynyt koronaerityisyyden näkökulmasta. Tähän vaikutti oma kokemattomuuteni tutkijana kysymysten laadinnassa.

Oma kokemattomuuteni tutkielman tekijänä vaikutti opinnäytetyön prosessin monessa vaiheessa, päätavoitteen toteutumisen näkökulmasta kokemattomuus näyttäytyi erityisesti kyselylomakkeen laadinnassa. Analysointivaiheessa huomasin, että kysymysten asettelussa olisi tarvittu enemmän tarkkuutta, jotta kysymysten avulla olisi voitu saada näkökulmia juuri korona-ajan kasvatusyhteistyön toteutumisesta, jolloin tutkielman päätavoite olisi täysin saavutettu. Toisaalta sekä huoltajilta että henkilöstöltä tuli pilottikyselyn aikana positiivista palautetta kyselyn sujuvuudesta ja ymmärrettävyydestä.

Toinen merkittävä kohta, jossa oma kokemattomuuteni tutkielman tekijänä nousee esille, on aineiston keruu. Aineiston analysoinnin aikana huomasin, että aineiston keruun ajankohta sekä karhuamisen puuttuminen mitä todennäköisimmin vaikuttivat negatiivisesti aineiston määrään sekä vastaamishalukkuuteen. Aineiston keruun ajoittaminen ajallisesti parempaan ajankohtaan kuluvan kalenterivuoden aikana sekä yhdessä yhteistyökumppanin kanssa tehty suunnitelma vastausten niin sanotusta karhuamisesta olisivat voineet kasvattaa vastaamisprosenttia jonkin verran.

Tutkimusongelman ja opinnäytetyön lähtökohtana oli määrällisen tutkimusnäkökulman myötä tuloksien yleistettävyys, mikä ei kuitenkaan toteutunut tässä opinnäytetyössä vähäisen vastausmäärän vuoksi. Analysointi toteutettiin vähäisen aineiston vuoksi laadullisena. Tutkielma ei siis anna varsinaisesti mitään uutta tietoa kasvatusyhteistyöstä, mutta analysoinnin jälkeen voidaan nähdä, että sen tulokset ovat linjassa aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimuksien kanssa. Koska opinnäytetyö jaetaan Riihimäen varhaiskasvatuksen käytettäväksi, voidaan ajatella, että tuloksilla on kuitenkin merkitystä esimerkiksi kehitettäessä asiakaspalautekyselyitä, jotka ovat osa kasvatusyhteistyön toteutumisen arviointia ja varhaiskasvatustoiminnan kehittämistä.

Tavoitteena oli herättää niin huoltajia kuin henkilöstöä pohtimaan kasvatusyhteistyön toteutumista ja nykytilaa, sekä toisaalta myös sen merkitystä ja kehittämistarpeita. Tämän tavoitteen arvioimista on mahdotonta konkreettisesti toteuttaa, mutta voidaan tulkita, että opinnäytetyöhön osallistuminen kyselylomakkeen täyttämällä ja tallentamalla on edellyttänyt vastaajalta kasvatusyhteistyön merkityksen pohtimista sekä kiinnostuneisuutta aiheeseen.

Eettisesti toimiminen koko opinnäytetyön prosessin ajan oli yksi merkittävä tavoite. Tämän tavoitteen mielestäni saavutin työskentelyssäni, sillä työskentelyn aikana noudatin sosiaalialan ammattieettisiä ohjeita sekä hyvää tieteellistä käytäntöä. Sosiaalialan ammattieettiset ohjeet ovat toimineet koko toimintaani ohjaavina arvoina, ja ne ovat osaltaan myös tukeneet hyvän tieteellisen käytännön toteutumista. Eettisyyden näkökulmasta tavoitteen onnistumista tukee myös se, että arvioin omaa toimintaani sekä opinnäytetyön prosessia koko sen prosessin toteutumisen ajan ja tein sen näkyväksi opinnäytetyöraportissani erityisesti pohdintaan liittyvissä kappaleissa. Arvioinnissa ja pohdinnassa apuna ovat olleet niin itsereflektointi kuin keskustelut opinnäytetyöohjaajan sekä lähipiirini kanssa.

Henkilökohtaisena tavoitteenani oli ammatillinen kasvu ja kehittyminen. Opinnäytetyöprosessin aikana oma ammatillinen valmiuteni työskennellä varhaiskasvatuksessa lisääntyi, sillä sain huomattavasti lisää tietoa kodin ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä ja sen merkityksestä. Teoreettisen viitekehyksen rajaaminen auttoi hahmottamaan kasvatusyhteistyön merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen näkökulmasta, ja toisaalta vastausten analysointivaiheessa kävi ilmi, miten erillisenä koti ja varhaiskasvatusympäristö edelleen joissain perheissä nähdään. Mielestäni kasvatusyhteistyötä tulisi tutkia entistä tarkemmin niin yhteiskunnallisella, kunnallisella kuin yksittäisen toimintayksikön tasolla, jotta aiheesta saataisiin tarkempaa tietoa. Erityisen tärkeänä näkisin huoltajien kasvatusyhteistyön kokemuksien sekä kasvatusyhteistyölle annettujen merkityksien tutkimisen. Lapsen kasvun ja kehityksen sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen näkökulmasta tärkeää olisi tutkia kasvatusyhteistyötä tässäkin opinnäytetyössä teoreettisena viitekehyksenä toimineen ekologisen systeemiteorian (Bronfenbrenner 1979) mesosysteemin näkökulmasta, eli huomioida

kasvatusyhteistyön tutkimuksessa se näkökulma, miten lapsen kahden eri kasvuympäristön välinen kasvatusyhteistyö vaikuttaa lapsen kasvuun ja kehitykseen.

8.3 Hyödynnettävyys yhteistyökumppanille

Analysointivaiheessa tuloksissa oli huomattavissa samansuuntaisuutta Alasuutarin (2011) tutkimukseen, johon tässä opinnäytetyössä aiemmin viitattiin. Alasuutarin (2011) tutkimuksessa ”Suunniteltu lapsuus” nousi esiin se, miten huoltajien mahdollisuudet vaikuttaa aidosti lapsensa varhaiskasvatukseen olivat käytännössä kiinni niin varhaiskasvatusinstituution ja työntekijöiden toiminnasta kuin olemassa olevasta yhteistyökulttuurista. Tämän opinnäytetyön aineiston perusteella voidaan päätellä, että eri päiväkodeilla on erilaisia tapoja ja keinoja pitää yllä kasvatusyhteistyön kulttuuria ja esimerkiksi hyödyntää erilaisia sähköisiä viestinnän välineitä yhteistyössä kodin kanssa. Eroavaisuuksia oli myös siinä, miten huoltajat kokivat varhaiskasvattajien tukevan heidän keskinäistä yhteistyötään. Kasvatusyhteistyön mielekkään ja tarkoituksenmukaisen toteutumisen, eli ekologista systeemiteoriaa mukaillen mesosysteemin, kannalta tärkeää olisi löytää kunkin perheen ja lapsen kohdalla yksilölliset, toimivat kasvatusyhteistyön keinot, joilla tuetaan lapsen eheää kasvun polkua.

Tuloksista on myös havaittavissa sama ilmiö kasvatusyhteistyön merkityksen tulkinnasta kuin Alasuutarin (2011) teoksessa havaittiin huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulkitsevan yhteistyötä sekä sen merkitystä hyvin eri tavoilla. Varhaiskasvatuksen ammattilaisia ohjaa työssään valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jossa ohjeistetaan huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamista ja korostetaan sen merkitystä varhaiskasvatuksen toiminnassa. Huoltajilla on kuitenkin havaittavissa hyvin erilaisia käsityksiä yhteistyöstä ja sen merkityksestä, jotka eroavat paitsi ammattikasvattajien näkökulmasta, myös keskenään toisistaan. Toisille huoltajille on tärkeää jakaa tietoa lapsesta ja luoda yhteistä ymmärrystä lapsen kasvusta ja kehityksestä aktiivisesti ja mahdollisimman paljon yhdessä hänen varhaiskasvattajiensa kanssa, kun taas toisille huoltajille riittää huomattavasti vähempi määrä yhteistyötä päiväkodin kanssa.

Kasvatusyhteistyön toteutumisen kannalta olisi mielekästä lähteä tutkimaan lisää sitä, minkälaisia merkityksiä huoltajat antavat yhteistyölle. Kun ymmärretään paremmin sitä, minkälaisia erilaisia merkityksiä huoltajat kasvatusyhteistyölle antavat, voidaan paremmin tutkia sitä, minkälaisin keinoin yhteistyötä ja huoltajien osallisuutta varhaiskasvatukseen voidaan lisätä. Koska yhteistyö toteutuu vain dialogissa, kahden osapuolen välillä, olisi tärkeää huomioida myös varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmia kasvatusyhteistyön toteutumiseen, keinoihin sekä osallisuuteen. Kasvatusyhteistyön toteutumista näistä näkökulmista voitaisiin tutkia vielä laajemmin koko Riihimäen kaupungin alueella kaikissa sen varhaiskasvatusyksiköissä. Huoltajien kohdalla kasvatusyhteistyön tarkasteleminen asiakaspalautteen muodossa voisi olla hyvinkin tarkoituksenmukaista ja vastauksia olisi

mahdollista hyödyntää varhaiskasvatustoiminnan kehittämisessä sekä kasvatusyhteistyön näkyvämmäksi tekemisessä.

Opinnäytetyön ollessa valmis julkaisuseminaariin lähetettiin siitä kopio yhteistyökumppanille Riihimäen kaupungille varhaiskasvatuspäällikkö Heleniukselle ja pyydettiin samalla kirjallista palautetta tuloksista, johtopäätöksistä ja tulosten pohdinnasta, sekä niiden hyödynnettävyydestä työelämässä (kts. Liite 5). Opinnäytetyön aikana toteutuneesta yhteistyöstä pyydettiin myös palautetta. Varhaiskasvatuspäällikkö Helenius ilmaisi yhteistyön olleen sujuvaa ja tulokset koettiin mielenkiintoisina ja tärkeinä. Suunnitelmissa on esitellä opinnäytetyön tulokset Riihimäen varhaiskasvatuksen esihenkilöiden tapaamisessa alkuvuodesta 2022.

8.4 Kasvatusyhteistyön sukupuolittuneisuus

Vastausten perusteella voidaan huomata edelleen sama kodin ja päiväkodin yhteistyötä koskeva sukupuolittuneisuuden ilmiö kuin Alasuutarin (2011) tutkimuksessa reilun kymmenen vuoden takaa. Alasuutari (2011) havaitsi tutkimuksessaan, että huolimatta vanhemmuuden tasa-arvoisuuden periaatteesta keskustelut ja vuorovaikutus kodin ja päiväkodin välillä tapahtuivat pitkälti äitien kautta. Tämän opinnäytetyön aineiston perusteella voidaan tehdä vastausten taustatietojen myötä samansuuntainen havainto ja päätelmä, että yhteistyö varhaiskasvatuksen ja kodin välillä hoituu edelleen naisvoittoisesti ja on perheissä naisten vastuulla. Huoltajien kyselyyn vastanneista suurin osa ilmoitti olevansa naisia, ja myös varhaiskasvatuksen henkilöstöstä kaikki vastaajat olivat naisia. Alasuutari (2011) pohti tekstissään, johtuuko sukupuolittuneisuus varhaiskasvatuksen kulttuurin äititapaisuudesta, joka juontaa juurensa päivähoiton ja varhaiskasvatuksen historiaan, vai voisiko sillä olla tekemistä perheen yksityisyyden suojaamisen kanssa, jolloin kasvatusyhteistyötä tahdotaan perheen puolesta rakentaa yhden vanhemman varaan.

Päivähoito on kehittynyt täysin erilaisista yhteiskunnallisista ja työvoimapolitiittisista tarpeista, kuin joihin varhaiskasvatus tänä päivänä vastaa. Päivähoito on muodostunut tarpeesta saada naiset työelämäänsä aikana, jolloin perheiden muodot ovat olleet hyvin erilaisia verraten nykypäivään, ja odotukset vanhemmuudesta sekä vastuut ja roolit perheiden sisällä ovat olleet tuolloin vahvasti sukupuolittuneempia. Mies toi leivän pöytään ja oli perheen elättäjä, nainen puolestaan oli vastuussa kodin ja arjen sujuvuudesta sekä lasten hoidosta ja kasvatuksesta. Naisen pyrkiessä työelämäänsä oli tämä myös vastuussa lapsen hoidon ja kasvatuksen takaamisesta, ja siten kaikki yhteistyö ja yhteydenpito päivähoiton ja kodin välillä tapahtui naisen kautta. Yhteiskunnalliset muutokset esimerkiksi tasa-arvon suhteen sekä perhemuodoissa tapahtuneet muutokset eivät ole juuri vaikuttaneet varhaiskasvatuksen naisvoittoisuuteen, jossa miehet ja isät usein valitettavasti loistavat poissaolollaan. Päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen on muodostunut äititapaisuuden kulttuuri, joka osaltaan

pitää pintaansa huolimatta nykyisen varhaiskasvatuskulttuurin tasa-arvoisuutta ja tasavertaisuutta korostavasta periaatteesta. Äititapaisuuden kulttuurista on voinut tulla varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa itseään toistava kaava, jota on vaikea rikkoa ilman systemaattista, tietoista pyrkimystä osallistaa miehiä ja isiä kasvatusyhteistyön rakentamisessa ja ylläpitämisessä. Huoltajien tasavertaisuus tulee tehdä näkyväksi, jotta tasavertaisuudelle perustuva kasvatusyhteistyö voi aidoimmillaan toteutua.

Yhteiskunnalliset, monesti sosiaalipoliittiset muutokset, ovat osaltaan vaikuttaneet perhekulttuurin muutoksiin ja sosiaalisten suhteiden muutoksiin. Teknologisen kehityksen myötä maailma on avautunut ja tiedon levittäminen ja hankkiminen on yhä helpompaa. Globalisaatio ilmiönä teknologisen kehittymisen myötä on osaltaan pienentänyt maailmaa ja tuonut ihmiset lähemmäksi toisiaan. Tieto- ja viestintäteknologian kehitys on saattanut meidät tilaan, jossa olemme aina vain tavoitettavammassa ja saavutettavampia toisillemme. Tämä on osaltaan vaikuttanut myös sosiaalisiin suhteisiimme ja tarpeeseemme suojata yksityisyyttämme. Perheissä on nähtävissä muutosta sulkeutuneempaa suuntaan, sitä mukaa kun maailma on toisaalta hyvin avautunut; koko kylä kasvattaa -mentaliteetista on menty kohti yksilökeskeisempää maailmaa.

8.5 Kasvatusyhteistyön merkityksestä

Kasvatusyhteistyön rakentuminen tapahtuu kuulemisen, luottamuksen, dialogisuuden ja kunnioituksen periaatteilla. Kasvatusyhteistyön rakentumisen ja toimivuuden kannalta merkittävää on löytää kunkin perheen kohdalla yksilölliset, perheelle sopivat keinot vuorovaikutuksen ja yhteistyön luomiseen sekä sen ylläpitämiseen. Kasvatusyhteistyön rakentamisen aikana olisi tärkeää tehdä näkyväksi kasvatusyhteistyön tavoitteet ja sen merkitys sekä yksilöidä keinot noiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Yleisenä merkityksenä kasvatusyhteistyöllä on rakentaa lapsen kahden kasvuympäristön yhteisellä tavoitteellisella toiminnalla lapselle eheää kasvupolkua ja kannustavaa ympäristöä kehittyä. Varhaiskasvatuksen ja kodin yhteistyön kannalta tämä tarkoittaa tutustumista uuteen kasvuympäristöön ja siellä oleviin henkilöihin, hoitoa ja kasvatusta koskevia keskusteluja kodin ja varhaiskasvatuksen välillä ja varhaiskasvatussuunnitelman laatimista kullekin lapselle. Fokus yhteistyön kannalta on selkeästi lapsessa. Huomataanko, mikä merkitys yhdessä sovitusta yhteistyön keinoista, odotuksista yhteistyön suhteen, sekä puheella lapsen ympärillä olevista asioista on kasvatusyhteistyön toteutumiselle? Kahden kasvuympäristön aito kohtaaminen ja vuorovaikutus koskien esimerkiksi odotuksia, toiveita ja tarpeita paitsi lapsen kannalta, myös hänen ympäristöstään, luovat pohjaa aidolle dialogille ja yhteistyön rakentumiselle. Ei ole merkityksetöntä, miten lapsen kaksi erillistä ja merkityksellistä kasvuympäristöä tuottavat puhetta toisistaan, minkälaisia odotuksia ja toiveita he lapselle ja toisilleen asettavat. Ekologisen systeemiteorian näkökulmasta mesosysteemillä eli lapsen kahden eri kasvuympäristön yhteistyöllä on parhaimmillaan yhtä merkittävä vaikutus lapsen kasvun ja

kehityksen kannalta kuin mikrosysteemissä eli yhdessä tiiviissä kasvuympäristössä tapahtuvilla asioilla. Yhteistyön toteutumisen kannalta merkityksellistä on siis myös se, minkälaisia odotuksia yhteistyöstä on yhteistyön eri osapuolilla. Kun odotukset tiedostetaan ja tehdään näkyviksi, tukee se myös kasvatusyhteistyön rakentamisen ja toteuttamisen keinojen tarkoituksenmukaista valintaa.

8.6 Varhaiskasvatus osana lastensuojelua - kynnys kasvatusyhteistyön toteuttamiseksi?

Kasvatusyhteistyön muodostumisen ja rakentumisen näkökulmasta on merkityksellistä tarkastella varhaiskasvatuksen asemaa osana lastensuojelun palvelujärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea huoltajia heidän kasvatustyössään, ja tämä tehtävä määritellään paitsi varhaiskasvatusta laissa ja valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa, myös lastensuojelulaissa. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lastensuojelulain (417/2007) 3 §:n mukaista ennaltaehkäisevää lastensuojelua tarjoamalla ja järjestämällä tukea ja erityistä tukea lapsen ja tämän perheen tarpeiden mukaisesti. Tuki järjestetään monialaisessa yhteistyössä, jossa osallisena voivat varhaiskasvatuksen lisäksi olla lastenneuvola, lastensuojelu, kasvatus- ja perheneuvola tai muu tarvittava sosiaalitoimen palvelu, ja yhteistyö toteutetaan aina ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. (OPH 2018, 54.)

Lastensuojelu nähdään yhä valitettavan usein uhkana perheen yksityisyydelle. Sitä pidetään käyttäksenä, ja arkisissa puheissa erilaisissa konfliktitilanteissa, kuten parisuhderiidoissa, lastensuojelua käytetään uhkailukeinona (Leppänen 2021). Kun varhaiskasvatuksen on ilmaistu olevan osana ehkäisevää lastensuojelua, saattaa tämä herättää huoltajissa erilaisia mielikuvia lastensuojelun käyttämisestä ja tarvetta vetäytyä yksityisyyteen ja omaan perherauhaan, joka puolestaan saattaa näyttäytyä jokseenkin neutraalina tai jopa välttelevänä huoltajien osallisuutena varhaiskasvatuksessa toteutuvaan kasvatusyhteistyöhön. On aiheellista myös pohtia, liittyykö huoltajien puolelta varhaiskasvatuksen tehtävään osana ehkäisevää lastensuojelua pelko siitä, että heidän vanhemmuuttaan ja kykyään kasvattaa arvostellaan ammattikasvattajien positioista, ja yksittäisistä huoltajien tekemistä ”virheistä” tai perheen kohtaamista haasteista seuraa automaattisesti lastensuojeluilmoitus.

Varhaiskasvatuksessa pelkoa lastensuojelua kohtaan voitaisiin lieventää avoimen ja positiivisen viestinnän keinoin. Lastensuojelun ja sosiaalipalveluiden palvelujärjestelmää voitaisiin selventää huoltajille tarpeen mukaisesti ja puhua avoimesti siitä, minkälaisia palveluita lapsiperheille on kunnassa tarjolla, ja mikä varhaiskasvatuksen asema on lastensuojelun palvelujärjestelmässä. Avoin viestintä ja tietoisuuden lisääminen rakentavat osaltaan luottamusta, joka vaikuttaa jälleen kasvatusyhteistyön toteutumiseen. Tämä todennäköisesti madaltaisi huoltajien kynnystä hakea ja ottaa vastaan tukea ja apua tarpeiden mukaisesti. Nämä tarpeet on varhaiskasvatuksessa huomattu, ja niihin on vastattu monessa kunnassa esimerkiksi varhaiskasvatuksen perheohjauksen muodossa. Varhaiskasvatuksen sosionomin

osaamisalaan kuuluu vahvasti sosiaalipalveluiden palvelujärjestelmän tunteminen sekä tehtäväkuva kattaa monialaisen verkostotyön toteuttamisen, joten varhaiskasvatuslaki on osaltaan muuttunut vastaamaan muuttuneita varhaiskasvatuksen ja perheiden tarpeita (Talentia 2021).

Lähteet

Painetut

Alasuutari, M. 2011. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. 2.painos. Jyväskylä: Bookwell.

Bronfenbrenner, U. 1979. The Ecology of Human Development. The United States of America: Harvard University Press.

Heikka, J., Hujala, E., Turja, L. & Fonsén, E. 2017. Havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Juvenes Print.

Karila, K. & Puroila, A-M. 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2017. Eheä kasvunpolku - haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Juvenes Print.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Tammi. E-kirja.

Sähköiset

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 27.9.2021.

<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Härkönen, U. 2008. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus. Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä. Viitattu 29.4.2021.

<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/harkonen.htm>

Lastensuojelulaki. 417/2007. Annettu Helsingissä 13.4.2007.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P3a>

Leppänen, M. 2021. Lastensuojelu herättää isoja tunteita, mutta vastaako todellisuus alan heikkoa julkisuuskuvaa? Seura.fi julkaisu. Otava Media. Viitattu 30.11.2021.

<https://seura.fi/asiat/tutkivat/lastensuojelu-herattaa-isoja-tunteita-mutta-vastaako-todellisuus-alan-heikkoa-julkisuuskuvaa/>

Opetushallitus. 2021. Varautuminen koronatilanteen jatkumiseen varhaiskasvatuksessa 1.8.2021 alkaen. Viitattu 23.8.2021. <https://www.oph.fi/fi/varautuminen-koronatilanteen-jatkumiseen-varhaiskasvatuksessa-182021-alkaen>

Opetus- ja kulttuuriministeriö & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön ohje opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana 4.5.2020. Viitattu 20.8.2021. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/22150002/Ohje+koulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille+040520.pdf/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020b. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suositus opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana 4.8.2020. Viitattu 20.8.2021. <https://minedu.fi/documents/1410845/22330894/OKM+THL+suositus+-+opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf/3a12db76-92f3-2da4-5717-92e552ebe798/OKM+THL+suositus+-+opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf>

Riihimäki. 2021. Palvelut. Koulutus ja varhaiskasvatus. Varhaiskasvatus. Viitattu 27.8.2021. <https://www.riihimaki.fi/palvelut/sivistyspalvelut/lasten-paivahoito/>

Riihimäen varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2019 alkaen. 2019. Riihimäen kaupunki. Sivistys ja hyvinvointi. Varhaiskasvatus. Viitattu 15.7.2021. <https://www.riihimaki.fi/wp-content/uploads/sites/3/2019/06/varhaiskasvatussuunnitelma-1.8.2019.pdf>

Talentia. 2021. Varhaiskasvatuksen sosionomi. Viitattu 30.11.2021. <https://www.talentia.fi/talentia/talention-tavoitteet/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>

Valtioneuvosto. 2020a. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Viitattu 9.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

Valtioneuvosto. 2020b. Valtioneuvoston linjaukset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen, vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen järjestäjille koronavirustartuntojen leviämisen hidastamiseksi. Viitattu 13.7.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/valtioneuvoston-linjaus-suosituksista-varhaiskasvatuksen-esiopetuksen-perusopetuksen-lukio-ja-ammattillisen-koulutuksen-korkeakoulutuksen-vapaan-sivist>

Valtioneuvosto. 2020c. Hallitus päivitti Suomen koronavirusstrategiaa, rajoitustoimia mahdollista purkaa asteittain ja hallitusti. Viitattu 9.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paivitti-suomen-koronavirusstrategiaa-rajoitustoimia-mahdollista-purkaa-asteittain-ja-hallitusti>

Valtioneuvosto. 2020d. Hallitus päätti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteiden purkamisesta. Viitattu 13.7.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-varhaiskasvatuksen-ja-perusopetuksen-rajoitteiden-purkamisesta>

Valtioneuvosto. 2020e. Valtioneuvosto vahvisti periaatepäätöksellä eilisen linjauksen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteiden purkamisesta. Viitattu 13.7.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valtioneuvosto-vahvisti-periaatepaatoksella-eilisen-linjauksen-varhaiskasvatuksen-ja-perusopetuksen-rajoitteiden-purkamisesta>

Valtioneuvosto. 2020f. Valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytöstä luovutaan - poikkeusolot päättyvät tiistaina 16. kesäkuuta. Viitattu 9.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksien-kaytosta-luovutaan-poikkeusolot-paattuvat-tiistaina-16-kesakuuta>

Valtioneuvosto. 2021a. Suomessa vallitsevat poikkeusolot. Viitattu 17.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/suomessa-vallitsevat-poikkeusolot-1>

Valtioneuvosto. 2021b. Hallitus peruutti esityksensä liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. Viitattu 17.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-peruutti-esityksensa-liikkumisvapauden-ja-lahikontaktien-valiaikaisesta-rajoittamisesta>

Valtioneuvosto. 2021c. Hallitus hyväksyi koronarajoitusten purkamissuunnitelman. Viitattu 17.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-hyvaksyi-koronarajoitusten-purkamissuunnitelman>

Valtioneuvosto. 2021d. Valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytöstä luovutaan - poikkeusolot päättyvät 27.huhtikuuta. Viitattu 17.6.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksien-kaytosta-luovutaan-poikkeusolot-paattuvat-27.-huhtikuuta>

Valtioneuvosto. 2021e. Rajoitukset ja suositukset koronaepidemian aikana. Viitattu 2.7.2021. <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/rajoitukset-ja-suositukset>

Varhaiskasvatuslaki. 540/2018. Annettu Helsingissä 13.7.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 27.9.2021.
<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Hoitoon liittyvä kommunikointi	28
Kuvio 2: Kasvatukseen liittyvä kommunikointi	29
Kuvio 3: Varhaiskasvatuksen aloitteellisuus kommunikaatiossa	30
Kuvio 4: Lapsen tuen tarpeiden huomiointi	31
Kuvio 5: Tiedonvaihto päivittäisessä kohtaamisessa	32
Kuvio 6: Tiedonvaihdon monipuolisuus päivittäisessä kohtaamistilanteessa	33
Kuvio 7: Tiedonvaihdon myönteisyys päivittäisessä kohtaamistilanteessa	34
Kuvio 8: Henkilöstön välinen yhteistyö siirtymätilanteissa	35
Kuvio 9: Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen	36
Kuvio 10: Henkilökunnan vaihtuvuus	37
Kuvio 11: Henkilökunnan vaihtuvuuden vaikutus tiedonkulkuun	38
Kuvio 12: Siirtymätilanteiden yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä	39
Kuvio 13: Tiedonvaihto siirtymätilanteista kodille	40
Kuvio 14: Huoltajien keskinäinen yhteistyö	44
Kuvio 15: Huoltajien osallisuus kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen ...	45
Kuvio 16: Huoltajien osallisuus toiminnan suunnitteluun	46
Kuvio 17: Avoin keskustelukulttuuri	47

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa	67
Liite 2: Saatekirje	69
Liite 3: Huoltajien kyselylomake	70
Liite 4: Henkilöstön kyselylomake.....	73
Liite 5: Palaute yhteistyökumppanilta.....	76

Liite 1: Tutkimuslupa

Tutkimusluvan myöntäminen; Huoltajien ja henkilöstön kokemuksia kasvatusyhteistyöstä korona-aikana Riihimäen varhaiskasvatustoiminnassa

Päätös	<p>Myönnän Marianne Kuikalle tutkimusluvan päätöspäätöselämissä kuvattua opinnäytetyötä varten.</p> <p>Tutkimuslupa myönnetään seuraavin ehdoin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutkija sitoutuu tietojen käsittelyssä ja suojaamisessa noudattamaan tietosuojalain ja -asetuksen määräyksiä. 2. Tutkimuksessa mahdollisesti syntyvät yksittäisten henkilöiden tietoja koskevat tutkimusrekisterit hävitetään tai arkistoidaan tietosuojalaissa ja -asetuksessa edellytetyllä tavalla. 3. Mahdollisesti tarvittavassa suostumusasiakirjassa tulee ilmetä ao. henkilön lupa käyttää häntä koskevia tietoja, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus ja henkilöiden mahdollisuus keskeyttää osallistuminen tutkimukseen heti niin halutessaan. 4. Tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti toimitetaan asianomaiselle yhteyshenkilölle. 5. Jos tutkimus keskeytyy siitä ilmoitetaan yhteyshenkilölle ja tutkimusluvan myöntäjälle. 6. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupapäätöksen ehtoja rikotaan, jolloin luvansaajan on palautettava tutkimusta varten saamansa tiedot. 7. Lupa on voimassa anomuksessa määritellyn ajan. <p>Tutkimuksen tausta-aineistoa ja tuloksia tulee käsitellä luottamuksellisesti eikä tutkimustuloksissa tule käyttää sellaisia tietoja, joista kyselyyn vastaajat voisi tunnistaa.</p> <p>Tutkimuksen keskeiset tulokset tulee saattaa varhaiskasvatuspäällikkö Marjut Heleniuksen kautta tiedoksi varhaiskasvatuksen yksiköille sekä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan extranettiin.</p>
Päätöspäätöselä	<p>Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Marianne Kuikka on anonut tutkimuslupaa liittyen huoltajien ja henkilöstön kokemuksiin kasvatusyhteistyöstä korona-aikana Riihimäen varhaiskasvatustoiminnassa.</p> <p>Tutkimuslupaa haetaan ammatillista opinnäytetyötä varten. Tutkimuksen aineiston keruu-aika on 1.5.-30.6.2021 ja arvioitu valmistumisaika 1.9.2021.</p> <p>Tarkoituksena on selvittää, miten varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien kasvatusyhteistyö on toteutunut korona-ajan poikkeusoloissa Riihimäen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, ja miten sähköinen viestintä palvelee varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määriteltyä vanhempien kanssa</p>

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä 5.5.2021
Niiranen Jarkko, Sivistysjohtaja

tehtävää yhteistyötä.

Tutkimus toteutetaan sähköisen kyselylomakkeen avulla.

Valmis opinnäytetyö jaetaan Riihimäen kaupungin varhaiskasvatuksen käyttöön, ja tiedoksi sivistys- ja hyvinvointilautakunnan extranetiin.

Varhaiskasvatuspäällikkö Marjut Helenius puoltaa tutkimuslupaa.

Jarkko Niiranen
Sivistysjohtaja

Toimivalta	Riihimäen kaupungin hallintosääntö § 44, mom. 1, kohta 6
Asianosaiset	Marianne Kuikka
Tiedoksianto	varhaiskasvatuspäällikkö Marjut Helenius lehtori Hannele Pulkamo, Laurea ammattikorkeakoulu
Lisätietoja antaa	sivistysjohtaja Jarkko Niiranen, p. 050 526 3175

Liite 2: Saatekirje

SAATEKIRJE

Hei,

nimeni on Marianne Kuikka ja opiskelen Laurea Ammattikorkeakoulussa Hyvinkään kampuksella sosionomin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Opintojeni myötä erikoistun varhaiskasvatuksen opettajaksi.

Teen opinnäytetyönäni kyselyn koronapandemian vaikutuksesta varhaiskasvatuksen kontekstissa tapahtuvaan kasvatusyhteistyöhön. Kyselyitä on kaksi, joista toinen on osoitettu huoltajille ja toinen varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Opinnäytetyön avulla pyritään selvittämään, minkälaisia vaikutuksia koronapandemialla on ollut kodin ja päiväkodin yhteistyölle. Kyselyn tuloksilla pyritään nostamaan esille mahdollisia kasvatusyhteistyön kehittämisen kohteita sekä hyödyllisiksi havaittuja kommunikaation tapoja kasvatusyhteistyössä.

Kyselyyn on valikoitu osallistuvaksi kolmen (3) Riihimäen kunnallisen päiväkodin henkilöstöt sekä lasten huoltajat. Mikäli olette saaneet tämän kirjeen, on teidät kutsuttu osallistumaan kyselyyn. Osallistuminen merkitsee oheisen kyselylomakkeen täyttämistä ja täytetyn lomakkeen palauttamista. Osallistumisen voi vielä vastaamisen aikana halutessaan keskeyttää ja peruuttaa jättämällä lomakkeen täyttämisen kesken ja jättämällä lomakkeen lähettämättä. Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista, eikä teitä voida yksilöidä tai tunnistaa antamistanne vastauksista.

Opinnäytetyöhön liittyvän kyselytutkimuksen tekemiseen on saatu tutkimuslupa Riihimäen kaupungin sivistysjohtaja Jarkko Niiraselta, ja päätöstä on puoltanut varhaiskasvatuspäällikkö Marjut Helenius.

Vastausaikaa kyselyyn on 27.6.2021 saakka.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii Hannele Pulkamo Laurea Ammattikorkeakoulusta. Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan osoitteessa www.theseus.fi ja se jaetaan Riihimäen kaupungin varhaiskasvatuksen käyttöön sekä tiedoksi sivistys- ja hyvinvointilautakunnan extranettiin.

Riihimäellä 14.5.2021

Ystävällisin terveisin,

Marianne Kuikka

Sosionomi (AMK)

Laurea Ammattikorkeakoulu, Hyvinkään kampus

Marianne.Kuikka@student.laurea.fi

Hannele Pulkamo

Lehtori

Laurea Ammattikorkeakoulu, Hyvinkään kampus

Hannele.Pulkamo@laurea.fi

Liite 3: Huoltajien kyselylomake

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 3.6.2021 12.22 ja päättyy 27.6.2021 23.59

Kysely korona-ajan kasvatusyhteistyöstä huoltajille

Tämä kysely koskee varhaiskasvatuksen piirissä tapahtuvaa kasvatusyhteistyötä koronapandemian ajalta. Kyselyssä esitetään Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018) pohjalta muodostettuja väittämiä, joissa keskitytään kodin ja päiväkodin kasvatusyhteistyöhön sekä lapsesi varhaiskasvatuksen järjestelyihin ja koronapandemian ja poikkeustilan niihin mahdollisesti aiheuttamiin muutoksiin.

Tässä kyselyssä kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018, 34) mukaisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten huoltajien välistä kasvatuksellista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on kummankin kasvatukseen osallistuvan osapuolen yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Tasa-arvoinen vuorovaikutus, keskinäinen kunnioitus sekä luottamuksen rakentuminen ovat keskeisiä kasvatusyhteistyötä tukevia tekijöitä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin voi tutustua lisää tämän linkin kautta (kopioi URL-osoite ja avaa uudessa välilehdessä tai ikkunassa): https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Vastaathan kysymyksiin huolellisesti. Aikaa kyselylomakkeen täyttämiseksi on hyvä varata noin 15 minuuttia.

Taustatiedot

Oletteko...? *

- mies
 nainen
 muu
 en halua kertoa

Mihin seuraavista ikäryhmistä kuulutte? *

- 18-30 v.
 31-40 v.
 41-50 v.
 yli 50 v.

Minulla on varhaiskasvatuksessa... *

- 1 lapsi
 2 lasta
 3 lasta tai useampi lapsi

Arvot, tavoitteet ja vastuut

"Kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken että huoltajien kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Olen yhteydessä lapseni varhaiskasvattajiin lapsen hoitoon liittyvissä asioissa.

- 1 2 3 4 5

Olen yhteydessä lapseni ryhmän varhaiskasvattajiin kasvatukseen liittyvissä asioissa.

- 1 2 3 4 5

Lapseni varhaiskasvattajat ovat olleet aktiivisia ja aloitteellisia yhteydenpidossa ja kommunikaatiossa kodin ja päiväkodin välillä.

- 1 2 3 4 5

Lapsen/lasten erilaisia tuen tarpeita on kyetty ottamaan hyvin huomioon päiväkodin ja lapsiryhmän toiminnassa myös korona-aikana.

- 1 2 3 4 5

Yhteistyön erilaiset tehtävät ja päivittäinen vuorovaikutus

"Yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajien ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

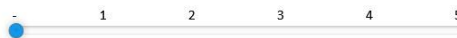
Minulle kerrotaan lapseni päivän kulusta haklessani lasta kotiin.

Viestit ja kertomukset kuluneesta päivästä kuvaavat lapsen päivää monipuolisesti.

Viestit ja kertomukset lapsen päivästä ovat luonteeltaan myönteisiä.

Poikkeusajat ovat vaikuttaneet lapsen tuonti- ja hakutilanteisiin ja erityisesti niissä tapahtuvaan kommunikaatioon henkilöstön kanssa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja siirtymävaiheet

"Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen alkaisissa siirtymissä, lapsen vaihtaessa päiväkotia tai aloittaessa esiopetuksen. Yhteisellä keskustelulla on erityinen tehtävä laadittaessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Yhteistyön merkitys huoltajien kanssa korostuu lasten kehityksen ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa huoltajien ja henkilöstön välisen yhteistyön myös haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsen hyvinvoinnista." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Lapseni varhaiskasvattajat ovat toimineet aktiivisesti yhteistyössä kodin kanssa lapsen siirtymätilanteen hyväksi.

Olen saanut tarpeellista tietoa lapseni siirtymävaiheesta.

Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä siirtymätilanteissa (esim. päiväkodista esiopetukseen tai päiväkodista toiseen) on ollut sujuvaa.

Lapseni varhaiskasvatussuunnitelmaa on laadittu tai täydennetty korona-aikana yhdessä varhaiskasvatuksen ammattilaisen kanssa. *

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

Kasvatuskeskustelu on käyty... *

- kasvotusten
 puhelimitse
 Teams, Zoom tai vastaavalla videoyhteydellä
 muulla tavoin, miten?

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet ovat toteutuneet poikkeusaikana.

Henkilökunnan vaihtuvuus on ollut suurta.

Henkilökunnan vaihtuvuus on vaikuttanut tiedonkulkuun päiväkodin ja kodin välillä.

Kerro tässä lisätietoja vastauksiisi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja siirtymävaiheita koskien.

Toiminnan suunnittelu ja yhteistyön keinot

"Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Olen saanut mahdollisuuden osallistua lapseni varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun.

1 2 3 4 5

Olen saanut mahdollisuuden osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

1 2 3 4 5

Kasvatustyöyhteistyössä on käytetty tieto- ja viestintäteknologiaa

- tekstiviestit
- puhelut
- Whatsapp-sovellus
- sähköposti
- salasanasuljettu blogi
- muu, mikä?

Lapseni ryhmän varhaiskasvattajat ja/tai päiväkodin henkilöstö on edesauttanut ja/tai kannustanut minua pitämään yhteyttä toisten huoltajien kanssa.

1 2 3 4 5

Huoltajien keskinäistä yhteistyötä on edesautettu ja kannustettu muun muassa seuraavasti:

- vanhempainillat
- ryhmäkeskustelu viestisovelluksella
- keskusteluun aktiivinen blogi
- muulla tavoin, miten?

Varhaiskasvatuksessa pidetään yllä huoltajien ja henkilöstön keskeistä avointa keskustelukulttuuria.

1 2 3 4 5

Kerro tässä lisätietoja vastauksiisi yhteistyön keinoista sekä huoltajien keskinäisestä yhteistyöstä.

Tietojen lähetykset

Tallenna

Esitäyttö URL

Kiitos vastauksistasi!

Liite 4: Henkilöstön kyselylomake

Kysely korona-ajan kasvatusyhteistyöstä henkilöstölle

Tämä kysely koskee varhaiskasvatuksen piirissä tapahtuvaa kasvatusyhteistyötä koronapandemian ajalta. Kyselyssä esitetään Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018) pohjalta muodostettuja väittämiä, joissa keskitytään kodin ja päiväkodin kasvatusyhteistyöhön sekä lapsesi varhaiskasvatuksen järjestelyihin ja koronapandemian ja poikkeustilan niihin mahdollisesti aiheuttamiin muutoksiin.

Tässä kyselyssä kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH 2018, 34) mukaisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten huoltajien välistä kasvatuksellista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on kummankin kasvatukseen osallistuvan osapuolen yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Tasa-arvoinen vuorovaikutus, keskinäinen kunnioitus sekä luottamuksen rakentuminen ovat keskeisiä kasvatusyhteistyötä tukevia tekijöitä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin voi tutustua lisää tämän linkin kautta (kopioi URL-osoite ja avaa uudessa välilehdessä tai ikkunassa): https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Vastaathan kysymyksiin huolellisesti. Aikaa kyselylomakkeen täyttämiseksi on hyvä varata noin 15 minuuttia.

Taustatiedot

Sukupuoli *

nainen

mies

muu

en halua kertoa

Mihin seuraavista ikäryhmistä kuulute?

18-30 v.

31-40 v.

41-50 v.

51-60 v.

+ 60v.

Arvot, tavoitteet ja vastuut

"Kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken että huoltajien kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Tarvittaessa keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Huoltajat ovat yhteydessä henkilöstöön lapsen hoitoon liittyvissä asioissa.	-	1	2	3	4	5
Huoltajat ovat yhteydessä henkilöstöön kasvatukseen liittyvissä asioissa.	-	1	2	3	4	5
Kasvattajana olen aloitteellisesti yhteydenpidossa ryhmän lasten huoltajiin.	-	1	2	3	4	5
Lasten erilaisia tuen tarpeita on kyetty ottamaan hyvin huomioon päiväkodin ja lapsiryhmän toiminnassa myös korona-aikana.	-	1	2	3	4	5

Yhteistyön erilaiset tehtävät ja päivittäinen vuorovaikutus

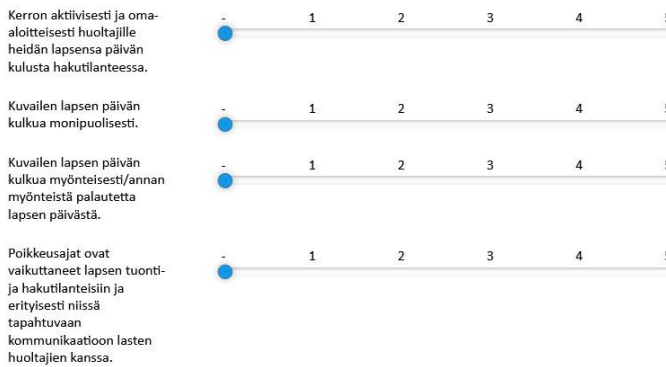
"Yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajien ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja siirtymävaiheet

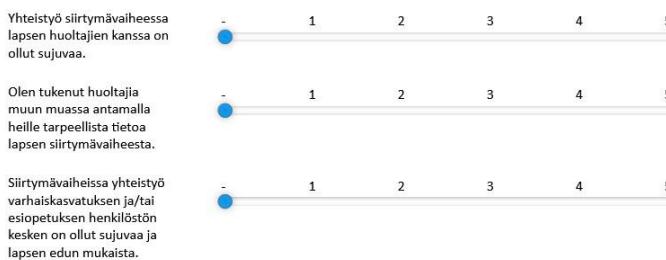
"Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen aikaisissa siirtymissä, lapsen vaihtaessa päiväkotia tai aloittaessa esiopetuksen. Yhteisellä keskustelulla on erityinen tehtävä laadittaessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Yhteistyön merkitys huoltajien kanssa korostuu lasten kehityksen ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa huoltajien ja henkilöstön välisen yhteistyön myös haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsen hyvinvoinnista." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Lasten varhaiskasvatussuunnitelmia on laadittu ja/tai täydennetty yhdessä huoltajien kanssa korona-aikana.

- kyllä
 ei

Kasvatuskeskustelu on käyty...

- kasvotusten
 puhelimitse
 Teams, Zoom tai vastaavalla videoyhteydellä
 muulla tavoin, miten?

Toiminnan suunnittelu ja yhteistyön keinot

"Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle." (OPH 2018, 34.)

Vastaaminen asteikolla:

1 = täysin eri mieltä

3 = ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa

5 = täysin samaa mieltä

Huoltajille on tarjottu mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun.

Huoltajille on tarjottu mahdollisuus osallistua kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Kasvatustyöyhteistyössä on käytetty tieto- ja viestintäteknologiaa *

- tekstiviestit
- puhelut
- sähköposti
- Whatsapp-ryhmä
- salasanajuttu blogi
- muu, mikä?

Olen/olemme ryhmän toisten kasvattajien kanssa tarjonneet huoltajille mahdollisuuksia keskinäiseen yhteydenpitoon ja kannustaneet heitä aktiivisesti siihen.

Huoltajille on tarjottu seuraavia mahdollisuuksia *

- vanhempainillat
- ryhmäkeskustelu viestisovelluksella
- keskusteluun aktivoiva blogi
- muulla tavoin, miten?

Pidämme yllä huoltajien ja kasvattajien keskeistä avointa keskustelukulttuuria.

Kerro tässä lisätietoa vastauksiisi yhteistyön keinoista sekä huoltajien keskinäisestä yhteistyöstä.

Tietojen lähetykset

Tallenna

Estäytty URL

Kiitos vastauksistasi!

Liite 5: Palaute yhteistyökumpanilta

Opinnäytetyö kasvatusyhteistyöstä korona-aikana - viesti - Sähköposti

← Vastaa ← Vastaa kaikille → Lähetä edelleen 📁 Arkistoi ⋮

VS: Opinnäytetyö kasvatusyhteistyöstä korona-aikana

 Helenius Marjut <Marjut.Helenius@riihimaki.fi>
18.11.2021 11.27

Vastaanottaja: Marianne Kuikka

Hei Marianne,

kiitos mielenkiintoisesta tutkimasta.

Yhteistyö kanssasi oli sujuvaa. Harmillisesti meidän osaltamme vastaajia oli vähän. En kuitenkaan usko, että tällä oli vaikutusta itse tutkimukseen tai sen tuloksiin ja laadittuihin johtopäätöksiin.

Tutkielmasi tulokset ovat mielenkiintoisia ja tärkeitä. Osa vahvisti jo aiemmin ollutta käsitystä. Oli mielenkiintoista todeta, että pääosin huoltajien ja kasvattajien käsitykset olivat saman sisältöisiä.

Tulosten levittäminen koko Riihimäen varhaiskasvatukseen vaatii minulta hieman pohdintaa. Eräs mieleeni tullut mahdollisuus on se, että tulisit alkuvuodesta 2022 johonkin esimiestapaamiseen ja esittelisit itse työn ja sen tulokset?

Kiitos yhteistyöstä

Ystävällisesti

Marjut Helenius
varhaiskasvatuspäällikkö
Riihimäen kaupunki
Sivistyksen ja osaamisen toimialue
puhelin [050 538 7701](tel:0505387701)

